

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG

COMPTE RENDU INTÉGRAL

MET HET BEKNOPT VERSLAG

AVEC LE COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

dinsdag

mardi

06-02-2001

06-02-2001

14:30 uur

14:30 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CVP	<i>Christelijke Volkspartij</i>
FN	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	<i>Parti Réformateur libéral – Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP	<i>Socialistische Partij</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + nummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag (op wit papier, bevat de bijlagen en het beknopt verslag, met kruisverwijzingen tussen Integraal en Beknopt Verslag)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral (sur papier blanc, avec annexes et CRA, avec renvois entre le CRI et le CRA)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : alg.zaken@deKamer.be</i>	<i>e-mail : aff.generales@laChambre.be</i>

INHOUD

Interpellatie van de heer Bart Laeremans tot de eerste minister over "de Europese aspiraties van Brussel" (nr. 627)	1
<i>Spreekers: Bart Laeremans, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, Francis Van den Eynde</i>	
<i>Moties</i>	6
Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de financiële hulp aan Angola" (nr. 2391)	6
<i>Spreekers: Ferdy Willems, Annemie Neyts, staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken</i>	
Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de handelsrelaties met Mexico" (nr. 3283)	9
<i>Spreekers: Claudine Drion, Annemie Neyts, staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken</i>	
Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de uitvoering van het raamakkoord betreffende het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika" (nr. 3160)	11
<i>Spreekers: Leen Laenens, Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking</i>	
Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de burgeroorlog in Angola" (nr. 612)	13
<i>Spreekers: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken</i>	
Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het contract dat België eind 1998 afsloot met het Israëlische Eagle betreffende de levering van 3 UAV aan het Belgisch leger" (nr. 634)	16
<i>Spreekers: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken</i>	
<i>Moties</i>	18
Samengevoegde interpellatie en mondelinge vragen van	18
- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de goedkeuring voor een exportlicentie voor de levering van munitie-machines aan Turkije" (nr. 638)	18
- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste	18

SOMMAIRE

Interpellation de M. Bart Laeremans au premier ministre sur "les ambitions européennes de Bruxelles" (n° 627)	1
<i>Orateurs: Bart Laeremans, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, Francis Van den Eynde</i>	
<i>Motions</i>	6
Question orale de M. Ferdy Willems à la secrétaire d'Etat adjointe au ministre des Affaires étrangères sur "l'aide financière à l'Angola" (n° 2391)	6
<i>Orateurs: Ferdy Willems, Annemie Neyts, secrétaire d'Etat adjoint au ministre des Affaires étrangères</i>	
Question orale de Mme Claudine Drion à la secrétaire d'Etat adjointe au ministre des Affaires étrangères sur "les relations commerciales avec le Mexique" (n° 3283)	8
<i>Orateurs: Claudine Drion, Annemie Neyts, secrétaire d'Etat adjoint au ministre des Affaires étrangères</i>	
Question orale de Mme Leen Laenens au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement sur "l'exécution de l'accord-cadre relatif au Musée Royal de l'Afrique centrale" (n° 3160)	11
<i>Orateurs: Leen Laenens, Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat à la Coopération au développement</i>	
Interpellation de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la guerre civile en Angola" (n° 612)	13
<i>Orateurs: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères</i>	
Interpellation de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le contrat que la Belgique a conclu fin 1998 avec la société israélienne Eagle en vue de la livraison de trois appareils UAV à l'armée belge" (n° 634)	16
<i>Orateurs: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères</i>	
<i>Motions</i>	18
Interpellation et questions orales jointes de	18
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'approbation d'une licence d'exportation pour la livraison de machines destinées à produire des munitions à la Turquie" (n° 638)	18
- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et	18

minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de exportvergunning aan New Lachaussée voor wapenleveringen aan Turkije" (nr. 3213)

- mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de exportvergunning aan New Lachaussée voor wapenleveringen aan de Turkse firma MKEK" (nr. 3262)

- mevrouw Frieda Brepoels aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de vergunning voor levering van een munitiemachine en chemische wapens aan Turkije" (nr. 3313)

Sprekers: **Francis Van den Eynde, Leen Laenens, Claudine Drion, Frieda Brepoels**, voorzitter van de VU&ID-fractie, **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Karel Pinxten**

Moties

Mondelinge vraag van de heer Denis D'hondt aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het aanschaffen van middelen van de civiele bescherming ingevolge de rampen en catastrofes in het buitenland" (nr. 3129)

Sprekers: **Denis D'hondt, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Richard Fournaux aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de opheffing van het bietenquotum" (nr. 3164)

Sprekers: **Richard Fournaux, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde mondelinge vragen van

- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3179)

- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3218)

- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3257)

Sprekers: **Francis Van den Eynde, Leen Laenens, Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde mondelinge vragen van

- de heer Jef Valkeniers aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Vietnam" (nr. 3279)

- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de godsdienstvrijheid in Vietnam" (nr. 3293)

- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de godsdienstvrijheid in Vietnam"

ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée à New Lachaussée pour des livraisons d'armes à la Turquie" (n° 3213)

- Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée à New Lachaussée pour exporter du matériel de fabrication de munition à la firme turque MKEK" (n° 3262)

- Mme Frieda Brepoels au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la licence pour la livraison à la Turquie d'une machine à produire des munitions, ainsi que d'armes chimiques" (n° 3313)

Orateurs: **Francis Van den Eynde, Leen Laenens, Claudine Drion, Frieda Brepoels**, présidente du groupe VU&ID, **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Karel Pinxten**

Motions

Question orale de M. Denis D'hondt au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'engagement de moyens de la protection civile lors de calamités et de catastrophes survenant à l'étranger" (n° 3129)

Orateurs: **Denis D'hondt, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Richard Fournaux au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la suppression des quotas betteraviers" (n° 3164)

Orateurs: **Richard Fournaux, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions orales jointes de

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Sahara occidental" (n° 3179)

- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la problématique du Sahara occidental" (n° 3218)

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Sahara occidental" (n° 3257)

Orateurs: **Francis Van den Eynde, Leen Laenens, Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions orales jointes de

- M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation au Vietnam" (n° 3279)

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la liberté de religion au Vietnam" (n° 3293)

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la liberté religieuse au Vietnam" (n° 3327)

(nr. 3327)

Sprekers: Jef Valkeniers, Ferdy Willems, Francis Van den Eynde, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Orateurs: Jef Valkeniers, Ferdy Willems, Francis Van den Eynde, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de situatie in Turkse gevangenissen" (nr. 3902)

Sprekers: Leen Laenens, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation dans les prisons turques" (n° 3902)

Orateurs: Leen Laenens, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de sancties van Turkije ten aanzien van Frankrijk" (nr. 3212)

Sprekers: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les sanctions prises par la Turquie à l'encontre de la France" (n° 3212)

Orateurs: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerken aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het bezoek van de Europese Trojka aan Birma/Myanmar" (nr. 3317)

Sprekers: Muriel Gerken, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Question orale de Mme Muriel Gerken au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la visite de la troïka européenne en Birmanie/Myanmar" (n° 3317)

Orateurs: Muriel Gerken, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

van

DINSDAG 6 FEBRUARI 2001

14:30 uur

De vergadering wordt geopend om 14.37 uur door de heer Pierre Chevalier, voorzitter.

La séance est ouverte à 14.37 heures par M. Pierre Chevalier, président.

De **voorzitter**: Collega's, het is de eerste keer dat ik de commissie voorzit en ik dank u voor het gestelde vertrouwen, hoewel ik besef dat dat woord niet meteen past in politieke kringen, net zo min als het woord vriendschap trouwens.

Gezien de zeer drukke agenda dring ik erop aan dat elkeen de reglementaire spreektijd respecteert.

Dit gezegd zijnde stel ik evenwel vast dat staatssecretaris Boutmans niet aanwezig is. Misschien kan minister Michel terzake opheldering brengen.

Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, ik kan u geen inlichtingen verstrekken nopens het reilen en zeilen van de heer Boutmans.

Ik trachtte hem reeds te bereiken, maar zonder succes. Ik weet dus ook niet waar hij zich thans bevindt.

De **voorzitter**: Het eerste punt op de agenda is de vraag van de heer Willems, die evenwel verhinderd is, omdat hij in de commissie voor de Landbouw moet zijn.

Het tweede punt is de vraag van mevrouw Drion, die echter afwezig is.

Mevrouw Laenens, wiens vraag het derde punt is op de agenda, wenst zich te richten tot de staatssecretaris voor Ontwikkelings-samenwerking, die nog steeds niet aanwezig is.

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

du

MARDI 6 FÉVRIER 2001

14:30 heures

Wij komen dan tot het vierde punt van de agenda, met name de interpellatie van de heer Willems, die buitengewone interesse opbrengt voor de situatie in Angola, maar die, zoals ik reeds zei, niet aanwezig is.

Aangezien de heer Laeremans wel aanwezig, stel ik voor eerst punt vijf van de agenda te behandelen.

01 Interpellatie van de heer Bart Laeremans tot de eerste minister over "de Europese aspiraties van Brussel" (nr. 627)

01 Interpellation de M. Bart Laeremans au premier ministre sur "les ambitions européennes de Bruxelles" (n° 627)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken).

(La réponse sera fournie par le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères).

01.01 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, aangezien mijn interpellatie uitdrukkelijk was gericht tot de eerste minister, betreur ik het dat hij zich niet verwaardigde ze te komen beantwoorden. In het achtste punt van mijn interpellatieverzoek stelde ik trouwens de vraag of de eerste minister de moed zou opbrengen om zelf een antwoord te komen verstrekken, dan wel of hij andermaal een secondant zou sturen. Ik had nochtans graag de mening van de VLD gekend omtrent deze vrij precaire problematiek. Immers, het gaat hier duidelijk over een langetermijnvisie op onze hoofdstad en over de problematiek van de Brusselse Vlamingen, waarop een Nederlandstalige partij sowieso een andere kijk heeft dan een Franstalige partij. Hoe dan ook, mijn

achtste vraag werd meteen beantwoord: de eerste minister heeft gemeend op mijn vragen niet zelf te moeten antwoorden. Tijdens de vorige legislatuur antwoordde de toenmalige eerste minister nochtans telkens op beide gelijkaardige interpellaties die ik tot hem richtte.

De indruk wordt versterkt dat Euro-Brussel vooral een francofoon project is, dat in de eerste plaats tot doel heeft Brussel te laten fungeren als bindmiddel voor België. Daarbij wordt een verborgen agenda gehanteerd, waarbij men de positie van de Vlamingen in heel België, maar vooral in Brussel probeert te verzwakken door de verhouding van het aantal Nederlandstalige Brusselaars ten opzichte van het volledig aantal Brusselaars te verkleinen. Immers, hoe sterker de Europese aanwezigheid in Brussel, hoe groter het aanzuigeffect voor de Europeanen en niet-Europeanen die met de hoofdstad te maken hebben of er willen werken en er zich om die reden vestigen, hetgeen de communautaire verhoudingen verder scheef dreigt te trekken. En zoals iedereen wel weet, zijn de communautaire verhoudingen in Brussel al zeer precair.

Niemand kant zich tegen de internationale aanwezigheid in Brussel, zoals de NAVO of andere Europese instellingen. Lange tijd was er geen kritiek op de aanwezigheid van de Europese instellingen en was iedereen er tevreden over.

Natuurlijk moet zo'n aanwezigheid in verhouding staan tot de capaciteit van een stad. Iedereen weet dat Brussel, van welke kant men het ook bekijkt, geen al te grote stad is. Oorspronkelijk was de Europese Unie vrij beperkt, maar mettertijd is die aanwezigheid in Brussel veel groter geworden. Men heeft prachtige wijken – grote delen van Brussel – platgeslagen. Men heeft allerlei dubieuze constructies opgezet om in een onfraaie strijd met Straatsburg steeds meer Europese functies naar hier te krijgen. Denken we maar aan de bouw van het Europees Parlement, le caprice des dieux, dat nabij het Europese Luxemburg-station is opgetrokken. Dat is op een heel dubieuze manier, die men perfect als sluipende besluitvorming kan bestempelen, gebeurd. Dan spreek ik nog niet over de financiering van dit project, waarbij vakorganisaties en dergelijke betrokken zijn. Een formele beslissing om dit Europees Parlement als Europees Parlement te bouwen, is steeds uitgebleven. Men heeft dat allemaal stoemelings doorgevoerd. Dat typeert de hele verwording van Brussel tot Europese hoofdstad, die wordt gekenmerkt door sluipende besluitvorming en heel veel chaos.

De overdadige Europese aanwezigheid in Brussel heeft in belangrijke mate bijgedragen tot de enorme stadsvlucht en de onleefbaarheid van de binnenstad. De huidige situatie is zeer zorgwekkend. Ik denk aan de scheeftrekking van de communautaire verhoudingen, de enorme prijsstijgingen van woningen en bouwgronden, het aanzuigen van illegalen, dat er hoe dan ook mee gepaard gaat, het dreigende verkeersinfarct, de monofunctionele economische ontwikkeling, enzovoort.

Ondanks al deze negatieve aspecten moeten we vaststellen dat men steeds meer op het ingeslagen pad dreigt voort te gaan. Men wil steeds meer Europa naar Brussel halen. Bij het begin van deze legislatuur, bij het aantreden van een nieuwe coalitie met groenen die in het verleden altijd kritisch waren ten aanzien van de Europese Unie, had ik gehoopt dat er enige rem zou worden opgezet, maar als we vandaag François-Xavier de Donnée, de minister-president van het Brussels Gewest, horen, rijzen onze haren te berge. Ik zal een paar citaten geven uit zijn verklaring van 30 oktober 2000 in De Morgen, nadat hij gebuisd bleek als Brusselse burgemeester. Ik citeer: "Brussel is misschien de enige stad ter wereld die de kans heeft de hoofdstad te worden van een intercontinentaal politiek gegeven. Ook Rusland zal met de Europese Unie worden geassocieerd. Brussel kan de hoofdstad worden van dat Euro-Aziatisch continent. De uitbouw van die visie op Brussel beschouw ik als een van mijn belangrijkste projecten". Het is heel duidelijk dat de Donnée luidop staat te dromen en dat hij lijdt aan grootheidswaanzin. Megalomanie is eigenlijk nog een zwak woord voor wat hier staat. Iedereen die een beetje gezond verstand heeft en ziet hoe de situatie nu al is – bijvoorbeeld de verzadigde ring – moet vaststellen dat het onmogelijk is dat Brussel de grote hoofdstad wordt van een eenheid van 500 tot 600 miljoen inwoners, tenzij men tussen Amsterdam en Parijs één groot mierennest wilt creëren. Ik spreek over een totale verstedelijking in deze omgeving. Ik geloof niet dat dit echt wenselijk is. Ik durf te hopen dat u dat zelfs niet wilt, mijnheer de minister, want in die omstandigheden zou Brussel uitdeinen tot in Geldenaken.

Ten tweede is er natuurlijk het communautaire aspect. Als deze droom werkelijkheid wordt, is de Vlaamse gemeenschap in Brussel helemaal weggevaagd.

Ik hoop dat iemand de heer de Donnée zal

terugfluiten en de man terug met beide benen op de grond plaatst. Het tegendeel gebeurt. Ik zie dat de federale overheid heel veel wilt injecteren in Brussel als Europese hoofdstad. Ze wilt de hoofdstedelijke functie van Brussel nog veel verder versterken. In 1997 ging het over 2 miljard frank aan extra middelen, maar in 2001 spreken we al over 5 miljard. De volgende jaren zal het over 6 miljard extra middelen gaan. Op vier jaar tijd wordt 13,5 miljard frank in de Europese hoofdstedelijke functie van Brussel geïnvesteerd. Dat is een heel verre gaande maatregel.

Daarnaast is er nog het verhaal van Nice. Ik hoop dat u ons zal vertellen hoe het komt dat Brussel ineens begiftigd wordt met meer dan de helft van alle Europese topvergaderingen. Daar gaan heel wat moeilijkheden mee gepaard. Het gaat dan om de extra kostprijs, de dreigende verkeersproblemen en dergelijke. Al die zaken hangen nauw samen. Ik kom tot mijn vragen, mijnheer de minister. Ik heb ze u overgezonden, maar zal ze voor het verslag nog even kort herhalen.

Hoeveel Europese ambtenaren werken vandaag reeds in Brussel voor de Europese instellingen zoals de Commissie, het Parlement, de Ministerraad, de diverse satellietorganisaties, enzovoort? Er werd reeds officieel becijferd welk percentage dit vormt van het totaal aantal Europese ambtenaren. Iemand van uw liberale strekking heeft berekend dat 70% van alle Europese ambtenaren in Brussel tewerkgesteld is. Dat lijkt mij een wanverhouding. Dat lijkt me ontzaggelijk veel voor een kleine stad. Ook werd reeds becijferd hoeveel ambtenaren daar zullen bijkomen gezien de toename van het aantal bevoegdheden en het aantal lidstaten van de Europese Unie.

Hoe groot is de kantooroppervlakte die de Europese Unie nu reeds betreft? Hoeveel zal daar de komende 5 jaar nog bijkomen en hoeveel de komende 10 jaar? Is er een ernstig meerjarenplan? Wie is ermee bezig? Werd in het kader van de Europese topvergaderingen nooit gesproken over een ernstige decentralisatie en een ontvetting van Brussel? De draagkracht van Brussel is nu reeds overschreden en in de toekomst - met de toename van het aantal lidstaten - lijkt het mij wenselijk dat er een extra toevoeging is aan andere steden en andere landen. Het lijkt me logisch dat aandacht gaat naar landen die meer oostwaarts zijn gericht.

Hoe wordt terzake aan beleidsplanning gedaan? Bestaat er een gestructureerd overlegorgaan

binnen de federale regering en tussen de Belgische federale overheid en de Europese instanties? Of, wordt alles zoals in het verleden beschouwd als een gewestmaterie waar enkel Brussel bij betrokken is en niet de federale overheid en de andere gewesten? Dat op zich is toch wel merkwaardig. Op dat vlak is zeer weinig intergewestelijk overleg gepleegd, hoewel er toch duidelijke oversijpelings effecten zijn van Brussel naar Vlaams-Brabant en Waals-Brabant.

Is de minister voorstander van een derde Europese pool nabij het vormingsstation van Schaarbeek? Is de Europese Unie vragende partij hieromtrent? Door wie zal die principebeslissing genomen worden? In welke mate is daarover overleg gepleegd en door wie zullen de kosten betaald worden? Ik ga niet in op de te gedetailleerde vragen die reeds overgezonden zijn.

Hoe reageert de minister op de langetermijngedachte om Brussel te verheffen tot de hoofdstad van het Euro-Aziatisch continent? Is dit ook zijn ambitie? Waar houdt de uitbreiding van de Europese Unie op? Is het de bedoeling dat op termijn ook voormalige Sovjetstaten en Aziatische staten deel van de Europese Unie zouden uitmaken. Iedereen weet dat Rusland tot Japan reikt. Er moet toch wel even worden nagedacht voor men de beslissing neemt om Rusland bij de Europese Unie te betrekken, zoals de heer de Donnée laat uitschijnen. Welke structuur moet in dat geval voor Brussel worden uitgedacht? Moet het een structuur zijn die gelijkenissen vertoont met Washington DC? Er zijn de opmerkelijke uitspraken van Bruno Tobback en recent de Vlaamse minister-president Dewael. Hoe kunnen in zo'n context de Brusselse Vlamingen als gemeenschap overleven?

Wordt er - zeker bij de langetermijnplanning - rekening gehouden met de onvermijdelijke ontbinding van de Belgische Staat? Dat moet toch in ogenschouw genomen worden. Ik denk aan de heer Collignon, iemand die de vice-eerste minister zeer goed kent. Hij heeft recent nog gezegd dat Wallonië beter zo snel mogelijk bij Frankrijk zou aansluiten. Wat is dan het perspectief voor Brussel? Zou het niet wenselijk zijn dat we Brussel niet te veel Europese functies geven in het verschiet van het eventueel verdwijnen van die functies wanneer België niet meer zal bestaan? Daarmee zal rekening gehouden moeten worden.

Wat zijn de financiële implicaties van de verdere uitbouw van Brussel tot Europese hoofdstad? Dit is mijn laatste vraag. Mijn allerlaatste vraag is

weggefallen omdat ze al beantwoord is. Mijn laatste vraag handelt dus over de financiële implicaties. Ik heb ook gevraagd naar het kostenplaatje van het Berlaymontgebouw. Is er al duidelijkheid over? Wat zal de organisatie van de grote Europese topbijeenkomsten kosten? Welke middelen worden daar tegenover geplaatst door de Europese Unie?

Kan Brussel dit aan wat de ordehandhaving betreft? Dit waren mijn belangrijkste vragen. Mijnheer de minister, ik luister met veel interesse naar uw antwoord.

01.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, de eerste minister heeft mij gevraagd te antwoorden op de interpellatie van de heer Laeremans over de Europese ambities van Brussel. Ik wil in de eerste plaats zeggen dat ik punt 8 van deze interpellatie totaal misplaatst vind. Dat ik vandaag in de plaats van de eerste minister antwoord heeft niets te maken met moed. Het is gewoon een kwestie van agenda's. Bovendien betreffen de vragen van de heer Laeremans onderwerpen die ook tot mijn bevoegdheid behoren. Ik zie trouwens niet in waarom er moed zou nodig zijn om op zijn gerechtvaardigde maar weinig originele vragen te antwoorden. Mijnheer Laeremans, de problematiek waarover u het hebt, staat al jaren ter discussie.

België vangt momenteel ongeveer 22.000 Europese ambtenaren op. Dit komt neer op 60 tot 70% van het totale aantal. Het extra aantal ambtenaren dat de komende jaren zal worden aangeworven in het kader van de uitbreiding van de Europese Unie werd nog niet precies geëvalueerd. Uit een studie die in 1998 werd uitgevoerd op verzoek van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijkt dat het totale aantal in Brussel gevestigde ambtenaren in 2005 kan oplopen tot 26.500 personen. De behoeften voor de toekomst kunnen op dit ogenblik nog niet precies worden vastgelegd. Alles wijst er echter op dat die behoeften redelijk zullen zijn. Momenteel nemen de Europese instellingen in Brussel een kantooroppervlakte van ongeveer 1.350.000 vierkante meter in. De renovatie van het Berlaymontgebouw en de afwerking van de gebouwen van de Europese Unie in de Beaulieuwijk zullen de beschikbare ruimte in elk geval doen toenemen.

Het besluit over het zetelbeleid dat door de vorige regering op de Ministerraad van 12 september 1997 werd aangenomen, is nog steeds actueel. Dit beleid berust op de overweging dat de voordelen van de aanwezigheid van

internationale organisaties het ruimschoots halen op de enkele nadelen die eruit kunnen voortvloeien. Er bestaat inderdaad een orgaan dat belast is met de coördinatie van de opvang van internationale organisaties. Dit Interministerieel Comité voor de Opvang van Internationale Organisaties werd in 1967 opgericht. Het bestaan en de bevoegdheden ervan werden door twee besluiten van de Ministerraad op 12 september 1997 en op 30 april 1999 bevestigd. Het voorzitterschap van het comité wordt waargenomen door een ambtenaar van de externe carrière van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De gemeenschappen en de gewesten worden nauw betrokken bij het zetelbeleid omdat bepaalde aspecten ervan immers rechtstreeks tot hun bevoegdheden behoren. De beslissingen van de federale regering hebben directe gevolgen op hun belangen. Het interministerieel comité onderhandelt over de zetelakkoorden, biedt bijstand aan internationale organisaties en is bevoegd voor de coördinatie van de grote vastgoedprojecten in verband met deze organisaties.

De Europese instellingen handelen allemaal individueel. Er bestaat geen contactorgaan voor hun zetelbeleid. Elke instelling heeft dus een eigen kijk op het vraagstuk. Over het algemeen kiezen Europese instellingen echter gegroepeerd te blijven en zich uit te breiden in de nabijheid van hun vestigingsplaats.

Er werd nog geen principeakkoord gesloten over de Schaarbeekwijk. Een dergelijke beslissing zal in ieder geval aan een voorafgaandelijk overleg tussen de federale staat en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onderworpen zijn. De Europese instellingen zijn verantwoordelijk voor de financiering van hun installatie en besluiten om in voorkomend geval een beroep op de privé-sector te doen.

Het begrip Euro-Aziatisch continent is van nature uit meer van geografische dan van politieke aard. De enige internationale organisatie die alle Europese landen en de landen van de voormalige Sovjet-Unie groepeerde, is de OVSE die haar zetel in Wenen heeft en waartoe ook de Verenigde Staten en Canada behoren.

In tegenstelling tot wat u beweert, ben ik ervan overtuigd dat de federale structuur die de Belgische staat heeft uitgewerkt de stabiliteit van onze instellingen zal verzekeren. Zoals ik reeds heb gezegd zijn de Europese instellingen zelf verantwoordelijk voor de financiering van hun installaties. Enkel voor de financiering van de

Europese scholen heeft de Belgische staat een vast engagement. Wat de renovatie van het Berlaymontgebouw betreft, draagt de Belgische staat de kosten voor het verwijderen van het asbest ten belope van 5,5 miljard frank en heeft hij de huurkosten voor de vervangingsgebouwen tijdens de werkzaamheden op zich genomen. De Europese Gemeenschap financiert de verbouwing.

Wat de financiële gevolgen van de verklaring van de Top van Nice inzake de vergaderplaats van de Europese raden betreft, heeft België onderstreept dat voor de follow-up van dit besluit dient te worden gezorgd. Ik heb onze permanente vertegenwoordiger bij de Europese Unie opgedragen om officieel de opening van de onderhandelingen over de uitvoeringsmodaliteiten te vragen.

01.03 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik wil de minister in elk geval danken voor dit antwoord. Op een aantal punten, zeker bij het begin, was het tamelijk volledig. Naar het einde toe werd het echter meer en meer summier. Er dringen zich dus heel wat bijkomende vragen op. Ik zal deze problematiek dus net als in het verleden blijven volgen en verdere opheldering vragen in de vorm van schriftelijke vragen.

De minister bevestigt in elk geval dat 60 tot 70% van alle Europese ambtenaren op dit moment in Brussel gehuisvest zijn of er werken. Het lijkt helemaal niet de bedoeling te zijn om tot decentralisatie over te gaan. Dat is nochtans de enige oplossing als we tot een Europa met 28 lidstaten willen komen. Als we alles hier blijven centraliseren, kan Brussel dat absoluut niet aan. De minister heeft in die zin echter helemaal geen opening gelaten.

Mijnheer de minister, u hebt een paar cijfers genoemd en verwezen naar een studie. U citeert echter slechts een heel beperkt aspect van de studie. De evolutie van 22.000 naar 26.000 ambtenaren is slechts een klein onderdeel. Er zijn ook heel wat andere instellingen die eigenlijk satellietinstellingen van de Europese Unie zijn en die ook heel veel extra Europese inwijking genereren. Wanneer die bij een uitbreiding van de bevoegdheden en het aantal Europese lidstaten nog veel meer mensen naar hier trekken, dan zullen we tot een situatie komen zoals in Washington DC waar de oorspronkelijke bevolking nauwelijks nog in de stad woont. Wij hebben de afgelopen 30 jaar in Brussel een metamorfose meegemaakt van de autochtone bevolking. Die is

bijna voor de helft weggevlucht uit de stad. Als we dat in de komende 30 jaar opnieuw meemaken, mede door de nefaste keuze om steeds meer te concentreren in Brussel, dan blijft er zeker van de Vlaamse gemeenschap maar waarschijnlijk ook van de Franstalige gemeenschap – waar de vice-eerste minister deel van uitmaakt – in Brussel niet veel meer over. Ik vind het dan ook jammer dat de minister niet antwoordt op mijn cruciale vraag hoe hij reageert op de uitspraken van zijn Vlaamse collega Dewael over het DC-aspect en hoe de Brusselse Vlamingen in zo'n context als gemeenschap kunnen overleven. Hij heeft daar helemaal niet op geantwoord. Misschien was daar wel een antwoord op gekomen als de eerste minister zelf had geantwoord. Mijn opmerking was dus zeker niet misplaatst. Ik meen dat het zinvol zou zijn als de eerste minister zich zelf zou kunnen uitspreken over dit soort materies.

We zijn zeker niet tevreden met uw antwoord. Dat volstaat voor ons niet. Daarom willen wij een motie indienen, mijnheer de voorzitter, waarin wij uitdrukkelijk vragen de internationale ambities van Brussel te temperen, te streven naar een billijke spreiding van de Europese functies over zoveel mogelijk lidstaten en steden en daarnaast ook het voortbestaan van de Vlaamse gemeenschap in Brussel veilig te stellen. Het één kan niet zonder het andere. Als men functies blijft opstapelen in Brussel en Europa ondoordacht blijft uitbreiden, zonder daarbij de zetelvraag te durven stellen, zal men onvermijdelijk overgaan tot het decimeren van de Vlaamse gemeenschap in Brussel. Dan vrees ik dat het geen tien jaar meer zal duren voordat het laatste cement om België bijeen te houden, met name de verbindingsfunctie tussen de twee gemeenschappen, zal verdwijnen. Ook om die reden zal België, sneller dan u verwacht, ophouden te bestaan. Ik zal de motie nu indienen.

01.04 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik zou niet tussenbeide zijn gekomen als ik niet op basis van het antwoord van de vice-eerste minister mij ertoe genoopt zou zien zijn politiek geheugen even op te frissen.

De minister heeft ons gezegd dat het Euro-Aziatisch continent een louter geografisch begrip is. Dat klinkt zo, maar een Franstalige uit de politieke wereld zou moeten weten dat het idee van Eurazië in het begin van de jaren zestig nogal fors werd verdedigd door een zekere Jean Tiriard, die aan het hoofd stond van Jeune Europe, een niet onbesproken extreem rechtse organisatie die toen nogal wat succes had. Indien ridder François-Xavier de Donnée de Hamoir nu nog met die ideeën rondloopt, zou ik toch willen suggereren

dat men hem uitlevert aan het inquisitietribunaal van pater Leman om zijn verleden te onderzoeken.

Moties Motions

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Bart Laeremans en Francis Van den Eynde en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Bart Laeremans
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
vraagt de regering met aandrang:
- de internationale ambities van Brussel te temperen;
- te streven naar een billijke spreiding van de Europese functies over zoveel mogelijk lidstaten en steden;
- het voortbestaan van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel veilig te stellen."

Une motion de recommandation a été déposée par MM. Bart Laeremans et Francis Van den Eynde et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Bart Laeremans
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande avec insistance au gouvernement:
- de modérer les ambitions internationales de Bruxelles;
- d'œuvrer en faveur d'une répartition équitable des fonctions européennes entre un maximum d'Etats membres et de villes;
- de garantir l'avenir de la Communauté flamande à Bruxelles."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de dames Claudine Drion, Leen Laenens, Josée Lejeune en de heren Erik Derycke en Yvon Harmegnies.

Une motion pure et simple a été déposée par Mmes Claudine Drion, Leen Laenens, Josée Lejeune et MM. Erik Derycke et Yvon Harmegnies.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

02 Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de financiële hulp aan Angola" (nr. 2391)

02 Question orale de M. Ferdy Willems à la secrétaire d'Etat adjointe au ministre des Affaires étrangères sur "l'aide financière à l'Angola" (n° 2391)

02.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mevrouw de staatssecretaris, mijn excuses omdat ik u zo lang heb laten wachten. Het werk in een andere commissie duurde langer dan voorzien. Ik ga de situatie van Angola in het algemeen nu niet schetsen, maar straks tijdens mijn interpellatie. U kent de situatie voldoende.

Mijn eerste vraag gaat over een eventuele Angolese schuld bij Belgische ondernemingen en de Belgische staat. Is het Delcrederesysteem ook van toepassing op Angola? We hebben namelijk redenen om daaraan te twijfelen gezien de zeer slechte economische toestand van Angola. Het rapport van de Belgische ambassade van het jaar 1998 volstaat om dat met u vast te stellen. Intussen is de oorlog in 1998 in alle hevigheid opnieuw losgebarsten. De situatie is dus zo mogelijk nog slechter. In het rapport van 1998 worden de volgende problemen aangekaart: de problemen met het IMF, de slechte economische toestand, de corruptie, de lokale landbouw, het gebrek aan infrastructuur en veilige wegen en een inflatie van 2000% in 1997. Er zijn dus redenen te over om te vragen of dit systeem van toepassing is of niet.

Ten tweede, is België bereid om hulp te geven aan Angola? We stellen vast dat privé-banken, waaronder Amerikaanse, dat wel doen, mits een hypotheek op de petroleum van Angola.

Ik zal een klein historisch overzicht geven. Vanaf 1983 had België een samenwerkingsakkoord met Angola. We leverden noodhulp en geneesmiddelen via het Rode Kruis. Er waren heel wat NGO's aanwezig, onder andere Artsen zonder Grenzen. In 2000 wordt deze regeling afgeschaft. Angola behoort niet meer tot de 25 concentratielanden. Angola zou namelijk een bodemloos vat zijn en er is misbruik van ontwikkelingssamenwerking. Ik citeer Roger Huyse in Het Belang van Limburg van 28 december 2000 over Congo, en hier van toepassing: "De krijgsheren smeren hun westerse broodheren honing om de mond, incasseren

ontwikkelingssamenwerking en kopen dan vrolijk wapens met de opbrengsten van onder andere diamant en petroleum”.

Intussen stellen we inderdaad vast dat privé-banken in Angola geld pompen met als hypotheek petroleum, een van de belangrijkste waarden die Angola te bieden heeft. Dit is nefast want op deze manier komen de natuurlijke rijkdommen van Angola in handen van Amerikaans en Frans privé-kapitaal. Het geleende geld wordt dan gebruikt om wapens te kopen en niet voor de behoeften van mensen. Deze regering neemt dus haar verantwoordelijkheid niet op tegenover haar eigen bevolking. Vandaar onze vraag om een alternatieve mogelijkheid te onderzoeken. De Belgische overheid zou concrete hulp kunnen geven in de vorm van voeding, geneesmiddelen, onderwijs, infrastructuur en een hypotheek leggen op de petroleum. Op die manier komt de hulp bij de gewone mensen terecht en niet bij de krijgsheren. Dit is noodzakelijk. De weginfrastructuur is namelijk een ramp; onze eigen ambassadeur zegt dat het onderwijs een puinhoop is en in rapporten van Artsen zonder Grenzen lees ik dat de gezondheidstoestand verschrikkelijk is. Ik zal enkele cijfers geven. In de hoofdstad is er 1 dokter op 50.000 inwoners, op het platteland 1 op 400.000. In België is dit 1 op 300. De levensverwachting is bijzonder laag; de kindersterfte is bijzonder hoog; er is ondervoeding; er is geen enkele medische zorg voor drie kwart van de bevolking. Vele ziekenhuizen kan men niet bereiken, er is een tekort aan geneesmiddelen en prothesen. Er is geen of slecht drinkbaar water. Kortom, deze hulp is van levensbelang voor dit land. In Rwanda, een land met 3 miljoen inwoners, zijn er slechts 20.000 toiletten. Dit zegt genoeg over de slechte situatie in de regio.

Wij vragen dus concrete hulp. In Angola sterven er niet alleen mensen door wapens en mijnen, maar ook door malaria, tbc, hepatitis en slaapziekte. Er is dus meer dan reden genoeg om daar toch noodhulp te bieden.

De volgende vraag gaat over de voornaamste exportproducten van Angola naar België. Ik zal het niet hebben over de diamant. Wij weten allemaal dat België het tweede exportland is voor Angola met ongeveer 8,9%. Over diamant hebben wij allemaal genoeg dossiers. Wij weten dat België daar serieuze inspanningen heeft gedaan. Misschien kan België wel als model gesteld worden. We weten eveneens dat de aanklachten in verband met de diamantsector niet allemaal bonafide zijn geweest. Ik ga daar dus niet over uitweiden.

Zoals aangekondigd interesseert vooral petroleum mij. Angola is de tweede producent van Afrika. Als alles vredelievend zou verlopen, zou Angola zelfs Nigeria kunnen voorbijsteken. Bovendien bestrijkt petroleum 90% van de export, althans van regeringszijde. De keerzijde is echter dat de winsten naar de militaire nomenclatura gaan die prioriteit geven aan de wapens.

In het februarinummer van het tijdschrift De Wereld Morgen, dat ik gisteren pas ontving, staat dat "de olie voor president Dos Santos letterlijk de smeerolie van de oorlogsmachine is. De Angolese olierijkdom is zo gigantisch groot dat niemand de regering een strobreed in de weg durft te leggen, zeker de VS niet". Ik wil gerust namen noemen. Het regime heeft goede relaties met Mitterrand. Dit schandaal is u allen bekend. Het regime staat ook op goede voet met de nieuwe machthebbers in de VS Ter illustratie: de enige luchtlijn vanuit de VS naar Angola vertrekt uit Houston in Texas.

We stellen ook vast dat de buitenlandse banken in zeer ruime mate beslag leggen op de Angolese rijkdom. Zijn er daar ook Belgische firma's en banken bij betrokken? Volgens mijn documentatie is dit misschien het geval bij Petrofina dat met het Franse Totalfina samenwerkt. Worden er wapens geleverd aan Angola? Indirect weliswaar, direct zou wel al te erg zijn. Indien wij wapens leveren aan Angola of aan een land dat deze wapens doorverkoopt aan Angola dan zijn wij in overtreding van artikel 4 van de wet van 1991.

02.02 Staatssecretaris **Annemie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, collega's, betreffende schuldvorderingen en bilaterale overeenkomsten die binnen de Club van Parijs werden onderhandeld was er een eerste overeenkomst van 9 december 1989 ten belope van 210,98 miljoen Belgische frank. Er was ook een tweede overeenkomst van 4 december 1989 ten belope van 539,34 miljoen Belgische frank. Schuldvorderingen die nog niet in het kader van multilaterale overeenkomsten zijn geconsolideerd betreffen de zogenaamde pre-cut of date contract, die behandeld worden in de Club van Parijs: 187,98 miljoen Belgische frank. Voor contracten die niet in aanmerking komen voor behandeling in de Club van Parijs gaat het in totaal om 592,59 miljoen Belgische frank. Het betreft hier echter ramingen waarbij bijvoorbeeld de moratoire intresten buiten beschouwing werden gelaten. In december 2000 had Angola voor 454 miljoen frank aan niet terugbetaalde staatsleningen uitstaan. Het land heeft sinds jaren een achterstand in de terugbetaling van deze schuld

en van de achterstallen op vijf staatsleningen die de Belgische staat tussen 1979 en 1989 heeft verstrekt.

Het antwoord op de tweede vraag luidt dat de Belgische staat dus geen financiële steun meer verleent aan de export naar Angola, noch in de vorm van staatslening, noch in de vorm van supersubsidie. Bij de Delcredere dienst is Angola immers gerangschikt in risicoklasse 7, wat erop neerkomt dat Delcredere geen financiële transacties met Angola meer dekt. Omtrent het financieringsbeleid van privé-banken kan ik echter geen antwoord geven omdat ik daar geen gegevens over heb. Ik kan er ook nog op wijzen dat België aan Angola geen begrotingssteun meer verstrekt.

Het antwoord op uw derde vraag luidt dat België in 1998, na de Verenigde Staten, het tweede exportland voor Angola was. U zei zelf dat het Belgisch aandeel goed was voor 8.9% van de totale Angolese export, die overwegend uit ruwe diamant bestaat, ten belope van 10 miljard 84,586 miljoen Belgische frank in 1997, 12 miljard 631,579 miljoen in 1998 en 20 miljard 264,524 miljoen in 1999. Deze export vanuit Angola naar België bestaat voor 99,84% uit ruwe diamant.

Wat wapenleveringen betreft, kan ik u zeggen dat ik tot heden geen enkele uit- of doorvoervergunning voor Angola heb goedgekeurd. De wet van 3 augustus 1999 laat mij niet toe om onderzoek te voeren naar de exportpolitiek van derde landen, noch om daartoe opdracht te geven.

Wat uw laatste vraag betreft, kan ik u zeggen dat ik inderdaad kennis heb genomen van de studies van NGO's en van artikels in de pers over wapenleveringen aan de Angolese regering.

Ik heb ook kennis genomen van de informatie die wordt verstrekt door de VN-onderzoekscommissie in verband met het embargo tegen UNITA. Ik wil er u overigens op wijzen dat ik het multinationale team van die onderzoekscommissie uitvoerig heb gesproken op mijn kabinet vooraleer ik een rondreis heb gemaakt in Centraal-Afrika. Zij waren trouwens zeer tevreden over hun gesprekken met mijn departement en de kabinetten en over de informatie die zij hebben ontvangen over onze bijdrage tot het instandhouden van het embargo tegen UNITA.

Ik heb, zoals ik reeds zei, tot op heden – ik ben het trouwens ook niet van plan – nog geen uit- of doorvoervergunningen voor Angola goedgekeurd.

Ik wijs er echter op dat in de evaluaties die ik krijg ook het criterium 4 van de betrokken wet wordt getoetst, met name of het land van bestemming bewezen heeft de clause van wederuitvoer niet na te leven. Op die manier wordt er maximaal rekening gehouden met uw beschouwing dat het land niet alleen als eindbestemming maar ook als doorvoer kan fungeren.

Voor het overige kan ik slechts zeggen dat wij uiteraard op de hoogte zijn van de dramatische situatie in Angola. Ik denk dat de minister het met mij eens zal zijn wanneer ik zeg dat wij vurig hopen dat er binnen afzienbare tijd een einde zal komen aan de oorlogsactiviteiten in de regio zodat met de wederopbouw kan worden begonnen.

02.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mevrouw de staatssecretaris, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Er zaten in uw antwoord een aantal technische gegevens die ik nu onmogelijk kan inschatten. Wij zullen die echter grondig onderzoeken.

Het technische aspect van uw antwoord voldoet mij. Op het vlak van de hulp blijf ik echter op mijn honger zitten. Dit land wordt aan zijn lot overgelaten. Een positief punt is dat u op het vlak van wapenexport doet wat u moet doen: zelf geen wapens leveren en artikel 4 toetsen zodat landen aan wie wij wapens leveren niet op hun beurt aan UNITA leveren.

De **voorzitter**: Mevrouw Neyts, ik profiteer van uw aanwezigheid. Het lijkt mij aangewezen om volgende maand een stand van zaken te geven over de voorbereiding van de nieuwe handelsronde. Veel leden van deze commissie interesseren zich in de Wereldhandelsorganisatie.

02.04 Staatssecretaris **Annemie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, ik zal terzake overleggen met de minister. Als u het mij toestaat, zou ik dit graag doen in de loop van de maand maart, want dan heb ik daarover reeds gesprekken kunnen voeren in Japan. Op dat ogenblik zal ik waarschijnlijk een vrij volledig beeld hebben over de verschillende posities van de verschillende regeringen over het al dan niet opstarten van een nieuwe onderhandelingsronde van de Wereldhandelsorganisatie. Als u mij tot dan de tijd geeft, zal ik elementen kunnen aanreiken voor een interessant debat.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

03 **Question orale de Mme Claudine Drion à la**

secrétaire d'Etat adjointe au ministre des Affaires étrangères sur "les relations commerciales avec le Mexique" (n° 3283)

03 Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de handelsrelaties met Mexico" (nr. 3283)

03.01 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, madame la secrétaire d'Etat, chers collègues, si je devais qualifier le Mexique en deux traits caricaturaux, je dirais que c'est un mélange, peut-être explosif, de l'ancien système soviétique – avec un contrôle social très important, une présence de l'Etat à tous les niveaux, y compris dans les villages - et d'une idéologie ultra-libérale venant de l'Amérique du Nord qui a notamment abouti à l'accord Alena et qui a remis en cause des droits ancestraux prévus dans la Constitution mexicaine, notamment sur la propriété collective. Ce cocktail un peu explosif génère de grandes régressions sociales.

Nous avons vu que le Mexique a, depuis quelques années, mis sur place une série de commission des droits de l'homme à différents niveaux de l'Etat, c'est-à-dire aussi bien au niveau de l'Etat fédéral que dans les différents Etats constitutifs. En fait, ces commissions servent davantage à instruire les dossiers qui permettent au Mexique de répondre aux interpellations de l'organisation des droits humains, plutôt que de dénoncer elle-même des violations des droits humains.

Je sais personnellement, pour m'y être rendue à plusieurs reprises et parce que je lis les rapports de certaines organisations, qu'il y a de réelles violations des droits humains au Mexique.

Le Mexique est un de nos partenaires commerciaux. Je voulais donc vous poser quatre questions à ce sujet, ainsi qu'une question plus générale.

Quels sont actuellement les montants des flux commerciaux entre la Belgique et le Mexique? Dans quels secteurs se réalisent-ils? Quelles sont les principales entreprises belges concernées? Et une mission commerciale est-elle envisagée dans un proche avenir et avec quels objectifs?

D'une manière plus générale, au sujet du respect des droits humains, avez-vous connaissance de violations des droits humains au Mexique? Je pense en particulier à trois Etats: Chiapas (qui est l'Etat dont on entend le plus parler), Guerrero et Oaxaca. Et ces violations frappent presque systématiquement des militants engagés dans le

respect des droits des indigènes, dans la protection de l'Environnement et dans les luttes sociales. On assiste à des enlèvements, à des arrestations arbitraires, peut-être même à de la torture.

J'aurais aimé savoir comment vous envisagiez de coordonner nos relations commerciales avec une politique de respect des droits humains, notamment dans le cadre de la politique commerciale européenne, alors qu'une clause est inscrite dans l'accord de coopération entre l'Union européenne et le Mexique indiquant l'obligation du respect des droits humains.

03.02 Annemie Neyts, secrétaire d'Etat: Monsieur le président, chers collègues, les flux commerciaux entre la Belgique et le Mexique s'élèvent, pour les dix premiers mois de l'année 2000 – période pour laquelle les chiffres sont déjà consolidés –, à 18,5 milliards de francs belges d'exportations et à 14,5 milliards d'importations. Toujours pour ces mêmes dix premiers mois de l'année dernière, la ventilation de nos échanges commerciaux s'établissait comme suit:

1. pour les exportations:
  - 33,9% de machines et appareils;
  - 21,9% de produits chimiques;
  - 19,03% de matériaux de transport;
  - 5,13% de métaux communs;
2. pour les importations:
  - 23,1% de machines et appareils;
  - 22,9% de produits chimiques;
  - 17,83% de métaux communs;
  - 13,67% d'œuvres d'art;
  - 8,59% de produits minéraux.

Pour des raisons de confidentialité, il ne m'est pourtant pas possible de divulguer l'identité des firmes qui procèdent aux importations et aux exportations avec le Mexique.

Pour ce qui concerne votre question concernant la possibilité d'une mission économique, je puis vous répondre qu'aucune mission économique n'est prévue au Mexique pour l'année 2001.

Par ailleurs, vous m'interrogez sur le respect des droits de l'homme dans ce pays. Selon nos données, on ne relève pas actuellement au Mexique de violations systématiques des droits de l'homme par les autorités supérieures mexicaines, ni de déni systématique de la liberté d'expression. Toutefois, il existe des actes isolés, apparemment assez nombreux, de certaines autorités locales dans certaines provinces reculées, ainsi que vous l'avez indiqué; des actes qui semblent trouver leur origine à la fois dans le manque de formation du

personnel local en matière de droits de l'homme et dans une certaine culture de la violence, également présente au sein de la société. Les dysfonctionnements du système judiciaire, ainsi qu'une corruption latente, peuvent aussi être à l'origine de certains dénis de droits. Il ne semble toutefois pas s'agir d'une volonté délibérée de l'Etat du Mexique.

Ces dernières années, on a pu observer des améliorations sensibles en matière de respect des droits de l'homme au Mexique. Les plus significatives sont les plus récentes.

Malgré ou peut-être grâce à la médiatisation du conflit des Chiapas, aucun échange de coups de feu n'a plus été recensé depuis 1998 dans la région.

Par ailleurs, le gouvernement Fox, qui a accédé au pouvoir récemment et qui est, pour la première fois depuis 1901 un gouvernement qui n'émane pas du PRI, ce parti appelé "partido revolucionale institucional" - qui est, ma foi, une curieuse dénomination -, et le président lui-même ont fait état de leur volonté de mettre fin pacifiquement au conflit des Chiapas. Il a concrétisé son intention sur le terrain et cela semble avoir été perçu positivement par la guérilla zapatiste.

En outre, l'élection démocratique du gouverneur local, ainsi que la nomination comme conseiller présidentiel de M. Luis Alvarez, ancien négociateur dans le conflit qui semble jouir de la confiance des populations indiennes locales, sont également des gestes de bonne volonté de la part du gouvernement du Mexique. En réaction à cela, le commandant Marcos, dirigeant des guérilleros, a annoncé son intention de se rendre à Mexico pour reprendre les pourparlers en vue de la solution du conflit.

En ce qui concerne nos relations commerciales avec le Mexique, il faut tout d'abord remarquer que les importations de produits belges dans ce pays sont particulièrement modestes par rapport au total des importations vers le Mexique. En effet, la part de produits belges constitue approximativement 2/1.000ème à peine du total des importations mexicaines. Nous sommes le 7ème exportateur de l'Union européenne vers ce pays. En fait, même l'Union européenne, dans son ensemble, arrive bien loin derrière les Etats-Unis en tant que fournisseur du Mexique puisque 75% des importations du Mexique ont comme origine les Etats-Unis d'Amérique.

Ces dernières années, avec la mise en vigueur du

traité de libre échange Mexique/Etats-Unis/Canada, l'Union européenne a même accusé d'importantes pertes de parts de marché par rapport aux exportations vers le Mexique américain.

Dans ce contexte, il est relativement difficile d'un point de vue purement national et même européen d'exercer de manière efficace une pression de nature commerciale sur le Mexique. En outre, cela devrait être considéré comme politiquement opportun et ce n'est pas mon avis.

Par ailleurs, une telle pression ne serait sans doute pas judicieuse actuellement, et cela pour les raisons suivantes.

Le gouvernement actuel démontre une réelle volonté de résoudre le conflit des Chiapas et a marqué une certaine ouverture en matière de droits de l'homme. Je crois qu'il faut attendre un certain temps pour que la volonté d'aboutissement du président Fox dans ces matières puisse se traduire par des résultats concrets sur le terrain. Il en est de même pour les mesures qui ont déjà été prises.

Par le passé, chers collègues, c'est surtout le dialogue politique entre l'Union européenne et le Mexique, dans le cadre du traité de coopération, ainsi que les prises de position communes européennes qui se sont révélés être les instruments les plus efficaces pour encourager les changements d'attitude et les changements politiques au Mexique.

L'ouverture actuelle en matière de droits de l'homme et la démocratisation du système tout entier trouvent partiellement leur origine dans l'utilisation de ces instruments. Je pense donc que ceux-ci doivent être préférés à l'utilisation d'une politique commerciale qui, vu son peu d'importance dans la totalité des activités commerciales du Mexique, serait non seulement inopérante mais aussi contre-productive.

03.03 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, je remercie Mme la secrétaire d'Etat de sa réponse. J'émettrai deux remarques.

Tout d'abord, vous dites que les autorités locales manqueraient de formation, mais c'est bien souvent le fait des gouverneurs d'Etat.

Comme on le fait régulièrement, vous avez insisté sur l'amélioration potentielle du respect des droits de l'homme dans l'Etat de Chiapas. Il semble en

effet que le président Fox ait l'intention de pratiquer une série d'ouvertures. Mais j'attire votre attention – et vous l'avez d'ailleurs reconnu – que vous vous basez sur vos données pour avancer qu'il n'y a pas de violation systématique des droits de l'homme. Je pense que dans d'autres Etats qui sont moins médiatisés, les droits de l'homme sont violés à l'égard des leaders d'organisation. Cela doit nous alerter, non pas sur le plan commercial, mais sur un autre plan. Nous en reparlerons au sein de la commission.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

04 Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de uitvoering van het raamakkoord betreffende het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika" (nr. 3160)

04 Question orale de Mme Leen Laenens au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement sur "l'exécution de l'accord-cadre relatif au Musée Royal de l'Afrique centrale" (n° 3160)

04.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, cultuur en Afrika liggen u na aan het hart. Het bewijs daarvan wordt geleverd door het project Afrikalia, voor de voorbereiding waarvan dit jaar alleen al niet minder dan 120 miljoen in de begroting is ingeschreven. Ik deel die liefde voor cultuur en voor Afrika. Het is dan ook met enige bezorgdheid om het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika dat ik u deze vraag stel. Het museum zou het grootste Afrika-museum ter wereld zijn, een reden te meer om het met de grootste zorg te behandelen.

Ik stel deze vraag precies aan u wegens het raamakkoord van 22 juni 1998. Dat werd gesloten tussen de minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, verantwoordelijk voor het museum, en de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, die hier meer bepaald bij betrokken is voor de financiering van initiatieven inzake ontwikkelingssamenwerking in het museum. Hiervoor werd in de begroting van dit jaar 55 miljoen frank voorzien. Volgens het akkoord wordt er jaarlijks een actieprogramma opgesteld. Het wordt u samen met een advies uiterlijk op 15 november ter goedkeuring voorgelegd.

Een van de punten die ik hier heel specifiek onder de aandacht wil brengen, is dat over het op punt

stellen van de permanente tentoonstellingen. Recentelijk bezocht ik de tentoonstelling Exit Congo. De leden van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen die de tentoonstelling nog niet bezocht hebben, raad ik dat overigens ten zeerste aan. Ik liep bij die gelegenheid ook door de zalen van de permanente tentoonstelling, die er, zoals u weet, niet echt van gescheiden is. Het was toen net de veertigste verjaardag van de moord op Patrice Lumumba. Welnu, ik was toch wel lichtjes geschokt toen ik de toestand zag van de zaal van de geschiedenis van de kolonisatie en de dekolonisatie. Een heel gedeelte van de geschiedenis wordt de bezoekers - waarbij ik vooral aan de vele jonge bezoekers denk - niet getoond. Ik heb dan ook een aantal vragen.

Mijnheer de staatssecretaris, in het algemeen had ik graag geweten of het actieprogramma voor 2001 is goedgekeurd. Wat zijn de grote lijnen van dat programma? Hebt u een jaarverslag gekregen van 2000, zodat we de continue werking van het actieprogramma beter kunnen beoordelen? Meer in detail had ik graag inzage gekregen in de manier waarop men de actualisering van de permanente tentoonstelling wil aanpakken. Ook wil ik graag de namen en het profiel van de verantwoordelijke personen kennen. Tot slot heb ik de heer Picqué al verscheidene keren vragen gesteld over de benoeming van de nieuwe directeur van het museum. Gezien het enorme belang niet alleen wegens het raamakkoord, maar meer algemeen om de naam en de faam van het museum voor Midden-Afrika, had ik graag geweten of u op één of andere manier geconsulteerd bent bij de benoeming van de nieuwe directeur.

04.02 Staatssecretaris Eddy Boutmans: Mijnheer de voorzitter, ik verontschuldig mij eerst omdat ik wat later ben aangekomen. Ik hoop dat men u heeft meegedeeld dat ik onderweg was van New York en dat het vliegtuig vier uur vertraging had ten gevolge van weersomstandigheden. Mevrouw Laenens, hierdoor heb ik ook de allerlaatste ontwikkelingen waarnaar u vraagt, niet meer kunnen onderzoeken. Ik schets u even de situatie zoals die bij mijn weten is.

U weet dat het museum voor Midden-Afrika niet onder mijn bevoegdheid valt, maar onder die van de minister van Wetenschapsbeleid. Wij hebben er echter sedert enkele jaren een raamovereenkomst mee, waaraan inderdaad een actieprogramma beantwoordt.

Het actieprogramma 2001 werd reeds ingediend, maar nog niet goedgekeurd. Er werden

gesprekken met de administratie DGIS en met de directie van het museum gevoerd, die tot een wijziging van het actieplan hebben geleid. De definitieve tekst zou mij begin februari ter ondertekening worden voorgelegd. Ik weet niet of dit ondertussen is gebeurd.

De grote lijnen van het jaarprogramma beantwoorden aan het raamakkoord van 22 juni 1998 en voorzien in zeven categorieën van activiteiten.

Ten eerste, is er de organisatie van de prijs voor ontwikkelingssamenwerking. Dat is een prijs die jaarlijks aan Belgische en buitenlandse jonge mensen, meestal studenten, wordt uitgereikt voor verhandelingen of thesissen die voor de ontwikkeling van landen in het zuiden relevant zijn.

Ten tweede, is er de steun aan het Afrikaans instituut, het SEDAF, voor studies en documentatie over Centraal-Afrika.

Ten derde, is er een aantal educatieve activiteiten; met name animatie, vooral voor jongeren, maar ook voor volwassenen en gezinnen om hen te informeren over de realiteit van het huidige Afrika.

Ten vierde, is er de door ontwikkelings-samenwerking gesubsidieerde actualisering van de vaste collectie om tot een totaalconcept voor de uitwerking van het renovatieproject te komen.

Ten vijfde, is er de groepsstage over het beheer van geologische gegevens. Dat gaat over het vormen van 15 mensen uit Afrika in het beheer en het gebruik van geologische gegevens.

Ten zesde, worden een aantal individuele stages georganiseerd. In 2001 zijn dat 2 stages: één op het gebied van dierkunde en één op het gebied van de Afrikaanse geschiedenis.

Ten zevende, voorziet het actieprogramma in de samenwerking met een aantal Afrikaanse wetenschappelijke instellingen en musea.

Het verslag over het actieplan 2000 werd nog niet ingediend. Dat moet voor 30 september 2001 gebeuren. Het jaarverslag 1999 is wel beschikbaar en kan u desgewenst worden bezorgd.

De actualisering van de vaste collectie is een heikel punt. Het is een meerjarenplan dat sinds 1999 door DGIS mee wordt gefinancierd. Het project moet verschillende fasen doorlopen. Ik beschik over een uiteenzetting die de visie terzake

schetst en die ik u zal overhandigen om mijn antwoord niet te lang te maken. Daarin gaat men van een prospectiefase over tot een overkoepelend concept. In de instellingen bestaat nogal wat discussie over de nieuwe invulling van de collectie. Sommigen zeggen dat het museum verouderd is, maar een uitstekend beeld van de koloniale periode geeft. Daarom wil men daar, als tijdsbeeld, een stuk van behouden. Anderen willen het museum helemaal omschakelen naar een hedendaags museum dat een beeld van het huidige Afrika geeft. Dit zijn aspecten die in de discussie aan bod komen.

Ons streefdoel voor 2000 bestond er in de eerste plaats in het project organisatorisch voor te bereiden en een totaalconcept af te bakenen. Acht punten werden daartoe ter ondersteuning vooropgesteld.

De preliminaire resultaten dienen als basis voor de verdere uitwerking van het renovatieproject in 2001.

Twee personen werden specifiek aangenomen voor dat project, met name mevrouw Gonda Geerts voor het aspect natuurwetenschappen en de heer Joris Capenberghs voor het aspect menswetenschappen. Het contract met de heer Capenberghs werd evenwel per 1 januari 2001 niet verdergezet. Het personeelsbeleid is niet iets waarin ik direct inspraak heb. Dit is een zaak binnen het museum: men dient een jaarprogramma in en dat wordt gesubsidieerd. Voor de uitvoering daarvan is uiteraard de indirecte actor bevoegd en verantwoordelijk, in dit geval dus het museum voor Midden-Afrika. Ik heb ook geen bevoegdheid en weinig gegevens omtrent de redenen waarom het contract met de heer Capenberghs niet werd verlengd.

De krachtlijnen van de renovatie van het actieplan 2001 van het museum behelzen een aantal punten.

Ten eerste, het organiseren van een forum voor interne dialoog in het museum waarvoor drie actiegroepen in het even werden geroepen, voor de uitbouw van een algemeen concept/masterplan, voor renovatie en actualisering en voor een accommodatie- en circulatieplan.

Ten tweede, de uitbouw van een netwerk van contacten met externe specialisten.

Ten derde, studiebezoeken aan binnen- en buitenlandse musea en tentoonstellingen of

vergelijkende studie.

Ten vierde, prospectie naar bestaande vormgeving en museologisch instrumentarium.

Ten vijfde, studie naar de publieksgerichte accommodatie in het museumgebouw, uitbouw van een eigentijdse website in samenwerking met de dienst informatica, een systematische onderzaking van het publiek over hun wensen en meningen hoe het museum er zou moeten uitzien.

Ten zesde, prospecteren van mogelijkheden tot bijkomende financiering, want uiteraard is dit geen goedkope aangelegenheid.

U weet dat de benoeming van de directeur niet onder mijn bevoegdheid valt. Ik heb wel met minister Picqué daarover van gedachten gewisseld en hem gevraagd rekening te houden met de specifieke interesse voor ontwikkelingssamenwerking. Voor de stand van zaken in dit dossier moet u zich tot minister Picqué wenden.

04.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, dank u voor het volledige antwoord. Ik ben vooral benieuwd om te horen wat er komt van de uitvoering van het actieplan. Als u spreekt over interne dialoog in het museum, lijkt dit mij een zeer belangrijk uitgangspunt om tot resultaten te komen. Dit is ook te zien in het licht van wat er de afgelopen maanden is gebeurd. Een Congolese professor zei in een interview over het museum van Midden-Afrika en Exit Congo dat voor hem een museum een kwestie is van leven of dood. Men vergelijkt het museum van Midden-Afrika met Guggenheim, het Rijksmuseum in Amsterdam en het British Museum, dus toch niet de eerste de beste. Ik hoop dan ook dat de witte raaf wordt gevonden die dit museum in de toekomst in goede banen kan leiden.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

05 Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de burgeroorlog in Angola" (nr. 612)

05 Interpellation de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la guerre civile en Angola" (n° 612)

05.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, het gaat nogmaals over Angola. Mijnheer de minister, ik moet u niet zeggen dat

Angola al dertig jaar in staat van burgeroorlog verkeert. De UNO noemt deze de meest moorddadige oorlog ter wereld. De cijfers liegen er niet om: 1 miljoen doden, 4 miljoen vluchtelingen op een bevolking van 10 miljoen inwoners. Wat de mensenrechten betreft, zal ik u de gruwelverhalen besparen. We kennen de rapporten van Amnesty International en ik heb de persoonlijke getuigenissen van Artsen zonder Grenzen mogen aanhoren. Onze eigen ambassadeur schrijft in zijn rapport dat we nauwelijks kunnen gewagen van enige interesse voor de schending van mensenrechten bij de regering. Hij spreekt niet eens over verhelpen, slechts over interesse.

Angola is belangrijk vanuit menselijk en economische standpunt. Bovendien is het samen met Rwanda een van de sleutels tot vrede in Midden-Afrika. Ik wens te stellen dat de normalisatie waarover men de laatste tijd spreekt, naast de kwestie is. Volgens Artsen zonder Grenzen beantwoordt dit geenszins aan de realiteit op het terrein. Normalisatie is een alibi voor iedereen in de regering en de UNITA, om er zich niets van te moeten aantrekken.

Als eerste vraag, verzoek ik u om een aantal diplomatieke initiatieven te nemen, ten eerste wat de wapenlevering betreft - daar kom ik later op terug. Ten tweede, vraag ik enig initiatief wat de diamantsmokkel betreft. Daarover heb ik het daarnet reeds gehad en ik zal daarom niet nog eens het hele dossier doornemen. Ik doe u enkel de suggestie om - zoals een motie, in dit huis gestemd, het vraagt - erop aan te dringen dat iedereen de Belgische normen ter zake hanteert. Neem nu Zwitserland. Dat land blijft meestal buiten de wind, maar gaat in dit geval toch zwaar in de fout, omdat daar een vrije transitzone bestaat waar honderden of zelfs duizenden diamanten toekomen. Zij worden er van een nieuwe factuur voorzien en de herkomst is niet meer te achterhalen. Nochtans vindt men in de Zwitserse Alpen geen diamanten. Ten derde, vraag ik u om de Wereldbank te steunen om meer doorzichtigheid te krijgen in de petroleumhandel.

Er bestaat een coherent systeem, een soort regel van drie, vermits de vechtende partijen miljarden verdienen aan - één - diamanten en - twee - petroleum om daar - drie - wapens mee te kopen. Deze drie componenten moeten grondig worden gecontroleerd. Gemakkelijk zal dat niet zijn. Europa heeft zich totnogtoe beperkt tot moties en resoluties. De houding van de Verenigde Staten is evenmin fraai. Zij hebben in oktober 1998 immers voorgesteld - en ondertussen in dat ook gebeurd - om een Amerikaans-Angolese commissie op te

richten voor – jawel! – de economische relaties. Het binnenhalen van de petroleumdollars komt op de eerste plaats, de anderen zullen zich wel met de mensenrechten bezig houden!

Ik vraag u ook om de vredesinitiatieven te steunen. Als ik de literatuur over Angola doorneem, zie ik drie mogelijkheden. De eerste groep is defaitistisch. Zij zeggen dat men nog eeuwen lang zal blijven vechten. De tweede groep ziet een militaire oplossing via de liquidatie van de UNITA in zijn geheel of enkel van de leider Savimbi. Zo eenvoudig zal dat echter niet zijn. Je krijgt Savimbi niet voor een tribunaal van oorlogsmisdaden. De man wordt immers te veel gesteund. Hij is overigens niet de enige met boter op het hoofd. Dan rest de moeilijke, maar enige mogelijke weg: die van het overleg.

De aartsbisschop van Lubangu en de aartsbisschop van Kinshasa verklaren dat wie in Angola land leeft, weet dat men de oorlog niet met militaire middelen zal beëindigen. Ik kan daar de getuigenis van Roberto Holden en van Pacheco en anderen die ter plaatse waren aan toevoegen. Het zal echter niet gemakkelijk zijn de vechtende partijen tot onderhandelen aan te zetten.

Mijn tweede en derde vraag over de antipersoonsmijnen voeg ik hier in mijn toelichting samen. Op 4 december 1997 tekende de Angolese regering het verdrag van Ottawa dat bepaalt dat men onder geen enkele omstandigheid antipersoonsmijnen zal gebruiken, zal produceren, op punt zal stellen, op zal slaan, aan zal kopen of zal verplaatsen.

Dit verdrag werd van kracht in maart 1999, toen Burkina Faso het als veertigste land ondertekende.

Inmiddels bleek het verdrag echter dode letter te blijven, onder andere omdat de president het nog steeds niet zou hebben bekrachtigd. Het gaat hier echter om een juridische discussie met vragen of het verdrag al dan niet ondertekend is en wie het moet ondertekenen.

Hoe dan ook, ik blijf erbij dat de praktische toepassing van dat verdrag rampzalig is. De vechtende partijen plaatsen enorm veel mijnen; volgens de cijfers, meer dan 13 miljoen in Angola. Bovendien erkent ook de regering mijnen te hebben laten plaatsen en zij tracht dat zelfs te motiveren. In dat verband citeer ik de vice minister Serayu: "Wij blijven ons engageren voor het nobele doel van het verdrag, maar het is oorlog". Ik citeer de voorzitter van het Angolese parlement:

"Angola stopt met mijnen te plaatsen zodra Savimbi en Unita verslagen zijn".

Soms is men ronduit cynisch. Zo plaatst men bijvoorbeeld mijnen om personen te dwingen wegen te gebruiken waar tol wordt geheven of waar polio vaccinaties worden gegeven. Dit laatste werd evenwel gesignaleerd in het gebied dat Unita controleert. Unita omringt dorpen met mijnen.

Kortom, de feiten dwingen ons ertoe iets te ondernemen. Een op vierhonderd Angolezen is verminkt en zeventigduizend personen zijn gewond; de voorbije twee jaar nam hun aantal zesmaal toe. Tachtig procent onder hen zijn kinderen.

Een dokter van Artsen zonder Grenzen zei moedeloos dat elke mijn werd betaald met diamanten en met petroleum.

Om deze redenen verzoeken wij, ten eerste, om de toepassing van het verdrag van Ottawa. Ten tweede, om het ondersteunen of opnieuw ondersteunen van ontminningsprogramma's. Wij lieten de ontminningsprogramma's varen omdat zij toch niet werden toegepast, maar de bevolking is daarvan het slachtoffer. België geniet wereldfaam inzake antipersoonsmijnen en kan aldus optreden. Bovendien werden, volgens een persbericht van de regering van 22 december 2000, kredieten vrijgemaakt voor ontminningsprogramma's in Benin, Kroatië, Cambodja, Laos en in de Baltische Zee. Vermits wij beschikken over de knowhow vraag ik mij af waarom deze in Angola niet zou worden aangewend.

Ik kom tot de vierde vraag in verband met de wapenlicenties. Ik heb daarnet al gezegd dat het geen zin heeft wapens te leveren aan Angola - dat zou er nog aan ontbreken - of aan landen die ze nadien doorverkopen aan Angola.

De vijfde vraag betreft de Europese kandidaat-lidstaten die aankloppen bij de Europese Unie. Op het terrein werd vastgesteld dat 76 types mijnen werden gevonden afkomstig uit 22 landen, namelijk de landen die behoren tot de ex-Sovjet-Unie, een aantal Oost-Europese landen, Cuba en Israël. In dat verband denk ik ook aan het geval Mitterrand, u welbekend.

Men zou erop moeten toezien dat de landen die zich bij Europa aansluiten, geen mijnen meer leveren aan Angola. Dit zou een voorwaarde moeten worden aan dewelke moet worden voldaan alvorens te kunnen toetreden tot de Europese Unie. Op die manier kan men

voorkomen dat bepaalde onderkruipers zich aandienen die de plaats zouden innemen van landen die de wet correct toepassen ten aanzien van Angola.

Mijnheer de minister, tot hier beperken zich mijn suggesties ten aanzien van dit zwaar geteisterde land.

05.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, Angola is inderdaad een deelnemer van doorslaggevend belang in het conflict van de Grote Meren en precies daarom is het mijn bedoeling nog meer in dialoog te treden met dat land.

De burgeroorlog in Angola blijft ernstige zorgen baren, niet in het minst vanuit humanitair standpunt.

Het bieden van hulp wordt echter ernstig bemoeilijkt door veiligheidsproblemen en door een moeilijke bereikbaarheid. Deze situatie droeg bij tot de Belgische beslissing om Angola niet langer te weerhouden als partnerland voor structurele bilaterale ontwikkelingssamenwerking. Dit sluit het verlenen van humanitaire hulp uiteraard niet uit.

België is inderdaad een belangrijke handelspartner voor Angola: in 1998 was 8,9% van de totale export bestemd voor ons land. België was toen de tweede uitvoerbestemming voor Angola. Onze import bestaat vrijwel uitsluitend uit diamanten. België past de VN-resoluties 1170 en 1776 nauwgezet toe, die voor de import van diamant een officieel Angolees certificaat van oorsprong opleggen.

Het Belgische Petrofina, actief in Angola sinds 1924, werd inmiddels opgeslorpt door het Franse Total. Wat de burgeroorlog betreft, is België van oordeel dat diplomatieke initiatieven ten opzichte van de Angolese regering de grootste kans op slagen hebben als ze uitgaan van die landen die met Angola belangrijke historische en/of economische banden hebben of als ze in Europees verband worden uitgevoerd. De vooruitzichten om een interne dialoog op gang te helpen brengen, stuiten op het standpunt van de Angolese regering dat het conflict met de rebellenbeweging UNITA waarmee het elke vorm van onderhandeling uitsluit, een interne aangelegenheid is. Zoals u weet speelde België een pioniersrol in de totstandkoming van het verdrag op het verbod van antipersoonsmijnen. België zet zijn engagement voort en stelt drie prioriteiten: de promotie van de verdere universalisering van het verdrag, het nastreven

van zijn correcte uitvoering en de levering van internationale bijstand aan slachtofferlanden. De Belgische rol terzake wordt internationaal erkend. Op dit ogenblik heeft België samen met Zimbabwe voor 1 jaar het covoorzitterschap van het comité in Genève dat de universalisering en de uitvoering van het verdrag voortstuwt. Ik schreef zelf 30 collega's aan om te pleiten voor een snelle ratificatie van het verdrag dat ze reeds ondertekend hebben. Mijn administratie kreeg opdracht om dit te volgen en voort te werken aan een verruiming van de gemeenschap die toetreedt tot de principes van het verdrag. Meer dan 100 landen hebben het verdrag van 1997 reeds geratificeerd: een indrukwekkend resultaat. Tegen september 2001 ijver ik ervoor om het cijfer van 140 toegetreden landen te bereiken.

Wat Angola betreft, wens ik het volgende te beklemtonen. Bij een ratificatie komt het erop aan dat een land ten volle begrijpt wat verwacht wordt. Uitvoering van het verdrag en ratificatie zijn, mijns inziens, twee nauw verbonden concepten. Het volstaat niet een verdrag te onderschrijven. Deze antipersoonsmijnen moeten eveneens daadwerkelijk uit de wereld worden gebannen. Tijdens de tweede verdragspartijenconferentie in Genève van september 2000 verklaarde Angola dat het ratificatieproces bezig was, maar stelde tegelijkertijd dat het nog antipersoonsmijnen gebruikte omwille van de situatie in eigen land. Mijn eerste prioriteit is Angola te doen afzien van het gebruik van antipersoonsmijnen. Bovendien wijs ik erop dat op 15 en 16 februari 2001 een voor dit continent belangrijk seminarie plaatsvindt over de universalisering van het verdrag. België zal het voorzitterschap waarnemen van een workshop over de opstelling van de periodieke verslagen inzake de uitvoering van het verdrag. We zullen van gedachten wisselen met de deelnemende Afrikaanse landen over de problematiek. België hoopt dat Angola vertegenwoordigd zal zijn.

Ik stel graag een brochure over de algemene Belgische positie inzake antipersoonsmijnen ter beschikking van de indiener van de vraag. De brochure gaat eveneens dieper in op de principes die gehuldigd worden bij het leveren van bijstand aan slachtofferlanden.

Zolang een land niet het gebruik van antipersoonsmijnen afzweert, heeft ontminning geen zin. Dit betekent echter niet dat men niets kan doen. Men kan noodhulp geven, slachtoffers helpen, sensibilisatiecampagnes opzetten. De voorbije jaren heeft België Angola bijstand verleend inzake slachtofferhulp en

sensibilisatiecampagnes. Wat de wapenexportlicenties betreft, heb ik kennis genomen van de studies van de NGO's en persartikels over wapenleveringen aan de Angolese regering.

Ik ben ook op de hoogte van de informatie die verscheen met betrekking tot de VN-onderzoekscommissies rond Unita en de gegevens die in het VN-wapenregister werden opgenomen met betrekking tot de levering van zwaar militair materieel aan de regering in Angola. In het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU vindt regelmatig overleg plaats met de kandidaat EU-lidstaten. Dat is ook het geval voor de problematiek van de conventionele wapenuitvoer. In 1998 werd een Europese gedragscode betreffende wapenuitvoer aangenomen. Deze gedragscode bevat een aantal criteria, zoals mensenrechten, interne toestand van een land en regionale stabiliteit, waaraan ieder land aanvragen voor uitvoervergunningen dient te toetsen. De kandidaat-leden hebben zich ook achter de criteria van deze gedragscode geschaard. Ik heb ook vastgesteld dat sommige lidstaten zeer terughoudend reageren op mijn voorstel voor een gemeenschappelijke aanpak van de bestemmingen waar de criteria van de gedragscode zwaar worden geschonden.

Wat Angola betreft, wens ik te herhalen dat er geen embargo bestaat op wapenleveringen aan de wettige Angolese regering. Er is wel een VN-embargo op wapenleveringen aan Unita. Daarom kan de Europese Unie alleen maar aandringen dat bij het in overweging nemen van aanvragen voor de uitvoer van militair materieel naar Angola, de principes van de gedragscodes strikt in acht worden genomen. Het zou paradoxaal zijn dat de EU aan de kandidaat-lidstaten een verplichting zou opleggen die ze zelf niet toepast. Dit hoeft België echter niet te beletten om een pleidooi te houden voor een politiek van niet-levering.

05.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik heb de minister een hele reeks goede intenties horen uiten. Ik heb wel een ondertoon gehoord waarin het gebrek aan echte, concrete mogelijkheden doorklinkt. Ik merk zelfs een gevoel van machteloosheid om hieraan iets te doen. We hebben inderdaad weinig of geen sanctionerende mogelijkheden om aan die verschrikkelijke miserie wat te veranderen.

Ik stel met u nog maar eens vast hoe Europa voor de zoveelste keer niet eenduidig reageert. Ik wist zelfs niet dat men aan Angola wapens kon

leveren. Dat lijkt mij volledig in strijd met de wet van 1991. Volgens mij kan men aan een land dat manifest in burgeroorlog is en oorlog voert in andere landen, geen wapens leveren.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

06 **Interpellatie van de heer Ferdie Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het contract dat België eind 1998 afsloot met het Israëlische Eagle betreffende de levering van 3 UAV aan het Belgisch leger" (nr. 634)**

06 **Interpellation de M. Ferdie Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le contrat que la Belgique a conclu fin 1998 avec la société israélienne Eagle en vue de la livraison de trois appareils UAV à l'armée belge" (n° 634)**

06.01 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, we zullen niet heel de boeiende discussie van 10 januari nog eens overdoen. Ik zal het in hoofdzaak hebben over de drie vliegtuigjes waarvan hier sprake is. Op 6 december heeft mevrouw Minne hierover geïnterpelleerd om een stand van het dossier te vragen. Er werden toen geen ethische elementen behandeld in de discussie. Minister Flahaut heeft toen geantwoord dat het ging om 2,146 miljard frank waarvan 15% reeds betaald is. Verder is er een waarborgsom van 105 miljoen frank.

Op 12 december heeft mevrouw Laenens een vraag gesteld aan minister Picqué. We konden toen vernemen dat er een kleine Belgische participatie van 4% is. Er zijn echter ook voor 87% compensaties. Volgens de minister is artikel 4 van de wet van 1991 niet van toepassing. Verder stelde hij dat hij zich niet kon uitspreken over de ethische problemen. Er was dus opnieuw geen kritiek.

Ik heb hetzelfde meegemaakt op 9 januari ter gelegenheid van mijn interpellatie aan de heer Flahaut die eerst aan u was gericht. Ik bespaar u de technische discussie. De minister heeft echter gezegd dat het om een ethische kwestie ging en dat ik die niet aan hem moest voorleggen.

Mijnheer de minister, mijn argumentatie met betrekking tot het louter ethische is vrij eenvoudig. De morele aspecten van dit dossier behoren tot uw bevoegdheid. Wij stellen vast dat als er een schadevergoeding moet worden betaald, die niet opweegt tegen het feit dat men militaire zaken

doet met Israël. Het gaat immers om een land dat op ethisch vlak zeer zwaar in de fout gaat. Het verkeert momenteel in een feitelijke staat van oorlog. Als wij deze vliegtuigen daadwerkelijk kopen, dan steunen wij de Israëlische Staat en haar militair apparaat. We zijn dan klant bij een land waar de mensenrechten worden geschonden en waar een volk – het Palestijnse – economisch, militair en politiek gewurgd wordt. Dat kan niet de bedoeling zijn.

Dat de feiten inderdaad zo liggen, hebben we enkele dagen geleden nog kunnen vernemen in dit huis van een vertegenwoordigster van de Palestijnse landbouworganisatie ter gelegenheid van het dertigjarig jubileum van Oxfam. Ik bespaar u een aantal details maar ik geef er toch enkele. Zij stelde dat tot op 10 januari een kleine 400 Palestijnen werden vermoord waaronder 47% kinderen, jonge mensen onder 18 jaar. 41% van de doden zijn gevallen onder echte oorlogskogels, 20% zelfs door beschieting vanuit een helikopter en door artillerievuur. 12.000 Palestijnen zijn ernstig gewond en het land wordt gewoon gesloten voor NGO's. De Palestijnse dorpen zijn kleine gevangenissen. Een dame moest zelfs bevallen bij een grenspost omdat ze niet tot een kliniek werd toegelaten. Heel het land wordt economisch kort en goed gewurgd en men brengt 30% van de Palestijnen tot werkloosheid. Kortom, het gaat om een situatie die niet langer aanvaardbaar kan zijn.

Mijnheer de minister, u hebt op 10 januari gezegd dat u voorlopig geen sancties zou nemen en dat we de samenwerkingsakkoorden niet zouden opzeggen, ook al gaat men zwaar in de fout door producten die in de bezette gebieden gewonnen zijn te verkopen als producten uit Israël. Men heeft ons toen gezegd dat we niet voorbarig moesten handelen en dat Barak kansen moest krijgen. Welnu, hij heeft die kansen gekregen en er is dus eigenlijk niets gebeurd.

Tot slot heb ik nog twee bedenkingen. Men kan zeggen dat wat ik vandaag voorstel eigenlijk te laat komt. Afschrikking kan nu inderdaad niet meer aangezien er uitgerekend vandaag verkiezingen zijn in Israël. Men kan dus geen signaal meer geven. Ik moet echter met u vaststellen dat men in Israël de oorlog als een normale optie begint te beschouwen. Dat blijkt uit de tv-beelden. Het doet pijn als men jonge mensen hoort zeggen dat men het dan maar tot een oorlog moet laten komen. Waarom kan het hun niet schelen dat er een oorlog komt? Om de eenvoudige reden dat ze zich veilig voelen door de steun uit de VS en Europa.

De publieke opinie in Israël zou anders reageren als er ernstig druk op Israël werd uitgeoefend, en niet alleen met moties. Bovendien stel ik vast dat Sharon de tegenpartij, met name Arafat, ervan beschuldigd een moordenaar te zijn, om nog maar van zijn betichtingen aan het adres van Egypte te zwijgen.

Vandaag las ik in de kranten over de plannen van Barak en die van Sharon in verband met het gebied van de Palestijnen. Daaruit blijkt dat Sharon aan de Palestijnse gemeenschap een aalmoes overlaat. Dat is een regelrechte oorlogsverklaring.

Vandaar mijn vraag, mijnheer de minister, is het misschien niet te vroeg voor dat contract? Ik vrees - ik hoop dat ik mij vergis - dat het ergste in Palestina nog moet komen. Als de plannen van Sharon worden uitgevoerd, zou dat wel eens kunnen leiden tot een regelrechte oorlogssituatie.

Mijnheer de minister, ik onderstreep dat ik vandaag geen afstel, wel een uitstel van het contract vraag. U kunt toch rekening houden met het standpunt dat we hier ontwikkelen, om dan over enkele weken, wanneer er echt werk gemaakt wordt van een militaire onderdrukking, zoals Sharon bepleit, op te treden? Hopelijk is dat niet nodig.

In welke wereld leven wij tenslotte als in democratische verkiezingen figuren als Bush, Haider en Sharon worden verkozen? Mijnheer de minister, uit uw verklaringen leid ik af dat u minstens kritisch staat tegenover de drie voornoemde personen. Willen wij komen tot een rechtvaardige wereldorde met respect voor de mensenrechten, dan is er nog heel veel werk aan de winkel. Ik wens u veel moed bij uw permanent gevecht om die doelstelling te verwezenlijken. Wij moeten hier in ieder geval meer doen dan het afleggen van een eenvoudige verklaring dat ze braaf moeten zijn. Het is tijd om iets te doen, vandaar mijn voorstel.

06.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, het leger heeft een contract met het consortium Eagle getekend om drie UAV's te kopen. Die toestellen zijn bestemd om, zonder menselijke risico's, observaties in gevechtszones te kunnen doen. De Israëlische ingenieurs tonen op dat vlak een zeer hoog niveau van professionalisme. Daarom koos de regering voor een Israëlisch toestel. Minister Flahaut deelde reeds mee dat de selectie van de leveranciers volgens de normale procedure, in geval van

openbare bestelling, is verlopen. Het gaat over de invoer van toestellen met Belgische onderdelen uit Israël. Die operatie heeft niets met de huidige toestand in de bezette gebieden, noch met Israëlische politionele acties te maken.

De opschorting of de afgelasting van het contract zal onmiddellijk schadelijke gevolgen hebben, niet alleen voor de betrokken Belgische firma, maar ook voor de overheid. Inderdaad, de verschillende leden van het consortium zouden een rechtsprocedure tegen de Belgische overheid kunnen inleiden om schadevergoeding te eisen. Gezien deze feiten overweegt de regering niet om het contract op te schorten of af te zeggen.

06.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik heb er in mijn uiteenzetting tot de heer Flahaut reeds op gewezen dat er vraagtekens worden geplaatst bij de efficiëntie, zelfs van Amerikaanse zijde. Ik betwist ook formeel dat de kwestie niets te maken heeft met de toestand in Israël. Israël is een land in staat van oorlog, dat bovendien bezig is een heel volk te wurgen. Men kan handel met Israël drijven, maar bij militaire handel stel ik mij de grootste vragen. Overigens, het is best mogelijk dat de opschorting of afgelasting schadelijke economische gevolgen teweegbrengt. Ik blijf echter bij mijn ethisch uitgangspunt dat dat niet opweegt tegen de volkerenmoord.

Moties **Motions**

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ferdie Willems en luidt als volgt:
"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Ferdie Willems
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
vraagt de regering om ethische redenen het contract dat België in 1998 afsloot met het Israëlische Eagle van de levering van UAV-vliegtuigen van het Belgische leger op te schorten, vermits de Staat Israël in ruime mate de mensenrechten schendt en zich ten opzichte van het Palestijnse volk in een feitelijke staat van oorlog bevindt."

Une motion de recommandation a été déposée par M. Ferdie Willems et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Ferdie Willems et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement de suspendre, au nom de considérations éthiques, le contrat conclu en 1998 par la Belgique avec la société israélienne Eagle pour la livraison d'avions UAV à l'armée belge. L'Etat d'Israël se rend en effet coupable d'importantes violations des droits de l'homme et se trouve, de fait, en état de guerre avec le peuple palestinien."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heer Yvon Harmegnies en mevrouw Josée Lejeune.

Une motion pure et simple a été déposée par M. Yvon Harmegnies et Mme Josée Lejeune.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement.
La discussion est close.

07 **Samengevoegde interpellatie en mondelinge vragen van**

- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de goedkeuring voor een exportlicentie voor de levering van munitiemachines aan Turkije" (nr. 638)
- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de exportvergunning aan New Lachaussée voor wapenleveringen aan Turkije" (nr. 3213)
- mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de exportvergunning aan New Lachaussée voor wapenleveringen aan de Turkse firma MKEK" (nr. 3262)
- mevrouw Frieda Brepoels aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de vergunning voor levering van een munitiemachine en chemische wapens aan Turkije" (nr. 3313)

07 **Interpellation et questions orales jointes de**
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'approbation d'une licence d'exportation pour la livraison de machines destinées à produire des munitions à la Turquie" (n° 638)
- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée à New Lachaussée pour des livraisons d'armes à la Turquie" (n° 3213)
- Mme Claudine Drion au vice-premier ministre

et ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée à New Lachaussée pour exporter du matériel de fabrication de munition à la firme turque MKEK" (n° 3262)

- Mme Frieda Brepoels au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la licence pour la livraison à la Turquie d'une machine à produire des munitions, ainsi que d'armes chimiques" (n° 3313)

De **voorzitter**: Ik vestig er uw aandacht op dat in verband met deze vragen reeds uitgebreid werd gedebatteerd in de plenaire vergadering.

Mijnheer de minister, ik ben slechts de primus inter pares maar ik meen dat er toch een beetje orde op zaken moet worden gesteld en dat, wanneer dergelijke vragen worden gesteld – en ik zeg dit niet als voorzitter van deze commissie maar als parlamentslid met, na de heer Harmegnies, de meeste anciënniteit, we er toch moeten voor waken niet voortdurend in herhaling te vallen. Het is niet omdat bepaalde artikelen in de pers verschijnen er opnieuw een vraag moet worden gesteld.

Ik zeg dit nu omdat ik, als voorzitter van deze commissie, daar strikt zal op toezien. Ik heb vier jaar ervaring als voorzitter van de commissie voor de Sociale Zaken en als voorzitter van commissies in het Vlaams Parlement. Het parlementair werk moet efficiënt zijn en zich niet blijven herhalen.

Het is uiteraard het volste recht van de heer Van den Eynde te interpellieren mocht hij over nieuwe elementen beschikken die niet in het debat in de plenaire vergadering ter sprake zijn gekomen. We zullen dus met belangstelling naar de interpellatie van de heer Van den Eynde luisteren.

07.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, alvorens met mijn interpellatie te beginnen, zou ik willen spreken over de werkzaamheden. Ik vind dat ik het recht heb te antwoorden op de allusie die u zonet hebt gemaakt. In deze zaak werd immers nog niet geïnterpelleerd. Op 11 januari 2001 stelde één parlamentslid een vraag in de plenaire vergadering naar aanleiding van een aantal artikelen in de Vlaamse pers. Na die vraag is er in de pers en in de politieke wereld nogal wat commotie ontstaan. Daarom acht ik het passend, billijk en noodzakelijk daaromtrent te interpellieren. Dat ik daar niet alleen in sta, blijkt uit het feit dat er nog andere vragen volgen. Uw woorden van daarnet waren niet die van een voorzitter, maar

die van een lid van de meerderheid.

De **voorzitter**: Dat is onjuist. Ik ben louter bezorgd om de efficiëntie van de werkzaamheden. Ik zeg nu aan alle leden dat ik voortaan niet meer zal toelaten - nieuwe meesters, nieuwe wetten - dat men voortdurend op hetzelfde onderwerp terugkomt. Ik heb dat vroeger als lid van de oppositie en als voorzitter van de commissie voor de Sociale Zaken ook niet gedaan, dat weet u zeer goed. Ik herinner u eraan dat de tijd voor uw interpellatie aan het lopen is.

07.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijn tijd loopt nog niet, ik begin nu pas aan mijn eigenlijke interpellatie! Het is 16.16 uur. Ik ben trouwens ook voorzitter van een commissie. Ik zou nu graag beginnen!

De **voorzitter**: Ik bid u!

07.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, Ik dank u!

Collega's, naar aanleiding van die vraag en die artikelen in de pers, denk ik dat het tijd wordt dat er omtrent deze zaak wordt geïnterpelleerd. Ik zal de zaak even resumeren. Het gaat over de export van munitiemachines naar Turkije. De exporteur en verkoper, een zekere mijnheer Forêt, volgens bepaalde kranten bevriend met de minister van Buitenlandse Zaken, staat aan het hoofd van een Waals bedrijf, New Lachaussée. In het kader van een onderaanneming met een Duits bedrijf, Frits Werner, exporteert het machines voor het maken van munitie naar Turkije.

Het bedrijf heeft zich al vroeger laten opmerken, mijnheer de voorzitter, door het exporteren van dergelijke machines naar China en Iran, landen die wat de mensenrechten betreft niet bepaald een formidabel palmares kunnen voorleggen. Ons wordt verteld dat de levering aan China jachtmunitie betrof, en die aan Iran kleiduifmunitie. Iedereen weet natuurlijk dat de Ayatollahs en de Mollah's als volkssport het schieten van kleiduiven verkiezen! Bovendien woont de heer Forêt volgens mijn informatie in Lumumbashi en was hij al zwaar betrokken in het leveren van wapens aan het Congolese leger van wijlen Kabila senior. Aan de erfgenaam heeft hij uiteraard nog niet de kans gehad te leveren.

Het gaat hier om munitie die volgens de minister van Buitenlandse Zaken omwille van NAVO-verplichtingen in Turkije moest kunnen worden gefabriceerd. De NAVO zegt echter alleen dat zij ervoor pleit dat men eenvormige munitie gebruikt

in de legers van het bondgenootschap en dat een fabriek ter plaatse niet noodzakelijk is. Deze munitie kan echter ook worden gebruikt in machinegeweren van de Duitse hoofdaannemer Herkler en Koch, die onlangs een contract heeft afgesloten met Turkije voor de levering van 200.000 of 500.000 machinegeweren. De cijfers lopen uiteen, maar het is alleszins een enorm aantal wapens.

De cliënt is firma MKEK, een Turks bedrijf dat eigendom is van de Turkse staat en dat vroeger al wapens heeft geëxporteerd naar het islamitische Bosnië, naar Indonesië dat op dat ogenblik in Oost-Timor mensen aan het uitmoorden was.

MKEK is berucht voor het leveren van wapens over de hele wereld. Naar verluidt zouden er zelfs wapens zijn geleverd aan Burundi toen de oorlog er woedde.

Daaromtrent, mijnheer de voorzitter, mogen volgens mij wel degelijk vragen worden gesteld. En dat is zelfs noodzakelijk, na de vaststelling dat de Vlaamse vredesbeweging Pax Christi hevig protesteerde en dat partijen die deel uitmaken van de regeringscoalitie zoals Ecolo en Agalev ook al verklaarden dat een en ander niet kan en vooral wanneer men ziet voor wie die munitiefabriek is bestemd, met name Turkije, een land dat niet meteen uitblinkt in het eerbiedigen van de mensenrechten en dat bovendien weinig kritiek duldt wanneer het daarover wordt aangesproken. Terloops herinner ik eraan dat Turkije een belangrijk commercieel contract met Frankrijk opzegde nadat laatstgenoemd land erkende – in tegenstelling tot België waar men dat niet durft – dat in 1915 in Turkije een ware volkerenmoord werd gepleegd op de Armeniërs. Ik herinner er eveneens aan dat EU-commissaris Verkemp onlangs tijdens zijn bezoek aan Turkije fameus op de vingers werd getikt, alleen maar omdat hij de woorden Koerdisch probleem uitsprak. Immers, volgens de Turkse overheid bestaan er geen Koerden, maar alleen Bergturken. En bovendien herinner ik u aan de erg brutale repressie van Turkije, niet alleen ten aanzien van de Koerden, maar ook ten aanzien van de gevangenen. Daarover weten sommige leden, zoals mevrouw Brepoels, weliswaar iets meer aangezien zij zich ter plekke begaven.

Mijnheer de voorzitter, voor een land dat zijn minister van Buitenlandse Zaken uitroept tot de Sint-Joris van de rechten van de mens, die alle draken bekampt die deze rechten bedreigen, voor een land waar het buitenlands beleid als het ware wordt geleid door een witte ridder die slechts tot

doel heeft de mensenrechten te laten eerbiedigen en de vrede te bewerkstelligen, voor zo'n land is het onfatsoenlijk, louter om het geld en ten gunste van een Waalse munitiefabriek, te exporteren naar een land dat op de daarnet geschetste wijze omgaat met de bevolking en dat er bovendien niet voor terugdeinst wapens te exporteren naar oorlogvoerende landen uit het islamitische kamp, zoals Indonesië en Bosnië.

Ik had graag geweten of deze beleidsdaad – volgens mij een daad van onfatsoenlijk beleid – mede wordt gesteund door de volledige coalitie. Daaromtrent wens ik vandaag een antwoord te krijgen van de regering. Mijn motie terzake, mijnheer de voorzitter, zal luiden zoals de persmededeling van Agalev van enkele dagen geleden. Ik zal namelijk vragen dat de exportlicentie voor de munitiemachines naar Turkije onmiddellijk wordt geschorst.

07.04 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de aanzet is gegeven. In de plenaire vergadering is wel degelijk een actualiteitsvraag gesteld, maar het antwoord was zeer algemeen en heeft mij enigszins verrast om niet te zeggen ontgoocheld. Het is in opvolging daarop dat onze fractie zijn ongenoegen heeft geuit en bijkomende vragen in het vooruitzicht heeft gesteld.

De munitiefabriek MKEK is niet onbesproken. Het is de taak van het Parlement om vragen ter verduidelijking in de desbetreffende commissie te stellen. Dat is vandaag aan de orde.

MKEK zou zich niet schuldig maken aan schendingen van de mensenrechten. Wij weten dat zij munitie leveren aan de veiligheidstroepen, die, volgens het rapport waar collega Brepoels en ikzelf aan hebben meegewerkt, wel degelijk worden gebruikt.

U hebt ook geantwoord dat op het moment dat de vergunning is toegekend, er geen redenen waren om de vergunning niet toe te kennen. Ik verwijs naar het openbaar rapport van Amnesty International van 2000, waarin men verklaart dat de Turkse mensenrechten continu worden geschonden en dat wapens en munitie daarin een belangrijke rol spelen.

Daarom heb ik een aantal concrete, meer gedetailleerde vragen.

Mijnheer de minister, hebt u garanties dat de door MKEK onder Belgische licentie geproduceerde munitie door het Turkse leger niet voor

schendingen van de mensenrechten zal worden gebruikt? Aangezien de door MKEK onder Belgische licentie geproduceerde munitie door gans het Turkse leger zou worden gebruikt, beweert de minister van Buitenlandse Zaken dat het Turkse leger zich niet schuldig maakt aan schendingen van de mensenrechten. Is dat juist? Wat zijn de garanties dat Turkije de munitie die onder Belgische licentie wordt geproduceerd niet uitvoert naar landen die mensenrechten schenden? Met andere woorden, is een wederuitvoerclausule in de licentie opgenomen? Welke garanties heeft de Belgische regering dat Turkije zich aan de afspraken zal houden? Welke stappen zal de Belgische regering zetten indien blijkt dat door de MKEK onder licentie geproduceerde munitie opduikt in landen waaraan België geen wapens wil leveren? Bent u bereid de vergunning op te schorten, zoals de wet u toelaat, als u van oordeel bent dat aan de hand van een aantal van de meer concrete antwoorden die we nu van u zullen krijgen, daar reden toe is.

07.05 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, suite à la question orale développée en séance plénière le 11 janvier dernier et aux réponses lapidaires qui ont été données, j'étais persuadée qu'il fallait s'appesantir sur ce problème. Je m'y suis intéressée, certes par curiosité, surtout par intérêt et suite à des sollicitations émanant de certaines associations et de personnes habitant en région wallonne.

Depuis lors, n'y a-t-il pas lieu de revoir la position de la commission d'évaluation qui laisserait sous-entendre qu'il n'y a pas de violation des droits de l'homme en Turquie? Tous ici, nous sommes d'accord pour constater que ces violations existent. Partagez-vous mon étonnement quant aux conclusions de la commission d'évaluation? Ne faudrait-il pas enquêter sur son fonctionnement qui semble aboutir à des conclusions plutôt rapides en la matière?

Enfin, je répète la question de ma collègue, Mme Laenens: allez-vous remettre à l'ordre du jour la suspension de la licence d'exportation à "New Lachaussée", comme la loi vous y autorise?

07.06 Frieda Brepoels (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ongeveer een maand geleden heb ik in de plenaire vergadering een vraag gesteld over de exportvergunning voor munitiemachines aan Turkije. Ik beschik over nieuwe gegevens. Daarom wil ik dieper ingaan op een aantal punten.

Mijnheer de minister, u hebt geantwoord dat de export bedoeld was voor de nationale defensie-industrie zodat Turkije zou kunnen voldoen aan de NAVO-standaard van 5,56 millimeter. De NAVO-woordvoerder heeft bevestigd dat de organisatie belang hecht aan een standaardisering van de munitie. Hij voegt er echter aan toe dat de NAVO niet de verplichting oplegt een munitiefabriek terzake op te richten. De Turkse overheid zal het contract slechts ondertekenen als al de onderaannemers van het Duitse bedrijf de nodige vergunningen hebben verworven. Ik dring erop aan de vergunning ondertussen op te schorten. De Belgische overheid heeft, mijns inziens, immers goede redenen om haar standpunt te herzien. De wet van 1991 laat dit uitdrukkelijk toe als er gewijzigde omstandigheden zijn.

Ik heb een interview gelezen van uw woordvoerder. Hij stelt uitdrukkelijk dat de vergunning werd afgeleverd in oktober, op een ogenblik dat de regering geen weet had van problemen. Deze problemen kwamen slechts aan het licht naar aanleiding van de inval in de gevangenissen in december 2000. Hij voegt eraan toe niet meer zeker te zijn dat er vandaag nog een positief advies zou worden gegeven inzake het respect van de mensenrechten. Volgens betrokkene wist u niet dat de levering bestemd was voor de heer Forêt. Dit zijn, mijns inziens, heel belangrijke gewijzigde omstandigheden.

Mijnheer de minister, de Turkse firma MKEK is niet onbesproken. Kan de Belgische overheid Turkije verplichten toelating te vragen voor elke export uit de nieuwe munitiefabriek? Ik heb gelezen dat de Turkse wapenfabrikant van de daken verkondigt dat hij zal leveren aan al de vrienden van Turkije. Als er geen afdoend controlemechanisme wordt uitgewerkt, kunt u, mijns inziens, het Parlement niet de garantie geven dat de munitie niet bij verkeerde end-users zal terechtkomen.

Turkije is een NAVO-land maar geen EU-lidstaat. Een van de toetredingsvoorwaarden is het respect voor de mensenrechten. Naar aanleiding van de inval in de gevangenissen hebben mevrouw Laenens en ikzelf eens te meer kunnen vaststellen dat de mensenrechten ernstig geschonden worden. Mijnheer de minister, kunt u de levering in overeenstemming brengen met artikel 4 van de wapenwet van 5 augustus 1991?

Ik ben in het bezit van uw antwoord op een vraag van een Europarlementslid inzake de exportvergunning die Duitsland verleend heeft aan Turkije voor het leveren van granaatkoppen

gevuld met traangas. Naar verluidt moeten de granaatkoppen dienen om de orde te handhaven. Turkije heeft het verdrag op het verbod van chemische wapens goedgekeurd. Getuigen van de dramatische gebeurtenissen in de gevangenissen bevestigen dat er chemische wapens werden gebruikt bij de inval. Zult u de organisatie voor het verbod van chemische wapens waar Turkije lid van is op de hoogte brengen?

Mijnheer de minister, wil u ook stappen ondernemen om deze zaak aan te kaarten op het niveau van de Raad voor Algemene Zaken of op het niveau van de technische werkgroep die belast is met de ontwapeningsproblematiek binnen het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid?

07.07 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, chers collègues, j'ai déjà répondu à cette question et je m'en tiendrai donc aux éléments essentiels.

Je dois d'ailleurs dire que dans les interventions qui viennent d'avoir lieu, je n'ai absolument rien entendu de neuf. Le seul élément qui peut être considéré comme nouveau, ce sont les récents événements dans les prisons en Turquie. Il s'agit là un élément d'appréciation dont on peut éventuellement tenir compte.

Je trouve particulièrement déplacées les allusions à mes amitiés. Je dirai à l'attention de M. Van den Eynde que je choisis mes amis moi-même et que je ne l'autorise pas à me les imposer.

L'on me parle de M. Forêt. Premièrement, je ne savais pas qu'il était concerné par l'entreprise "New Lachaussée".

Ten tweede, ik heb de heer Forêt slechts één keer in mijn leven gezien, namelijk tijdens mijn ronde door Afrika. Ik was toen trouwens niet alleen. Mevrouw Leen Laenens was bij mij. Ook de heer Alfons Borginon was bij mij, net als mevrouw Magy. Ik ben geen minuut alleen gebleven met de heer Forêt. Dit moet klaar en duidelijk zijn. Ik kies mijn vrienden zelf. Ik heb niemand nodig die mijn vrienden voor mij kiest.

Une licence d'exportation a été délivrée à cette firme dans le cadre d'un contrat global visant à l'adaptation des calibres des munitions militaires turques au nouveau standard OTAN, le 5,56 millimètres. Cette licence relève d'un partenariat minoritaire avec la firme allemande Fritz Werner dans le cadre d'un contrat d'une valeur de 1,5

milliards de francs entre MKEK et Fritz Werner, entreprise bénéficiant de la part de ses autorités d'une licence d'exportation, qui a d'ailleurs été reconduite. Il s'agit donc de la livraison par plusieurs pays européens de moyens de production qui permettent à un pays allié de faire face à ses obligations dans le cadre de l'Alliance atlantique.

Les machines livrées par la firme belge ne représentent qu'un élément d'un ensemble auquel deux partenaires majeurs au sein de l'Union européenne sont intéressés: l'Allemagne et la France. La commission interne d'évaluation de mon département n'a soulevé aucune objection à l'égard de ces exportations. Parmi les conditions évoquées, il y a systématiquement une clause de non-réexportation.

Ceci étant dit, je suis assez ouvert pour faire droit aux derniers événements qui se sont passés en Turquie. On peut évidemment mettre en balance un certain nombre d'arguments. Mais je dois quand même rappeler que nous avons des engagements vis-à-vis de l'OTAN. La Turquie est un partenaire dans l'OTAN, même si elle ne l'est pas dans l'Union européenne. Donc, le choix doit se situer quelque part entre le respect de nos accords avec l'OTAN et les autres considérations, de type moral, dont je ne suis pas le dernier à mesurer l'importance.

Voici ce que je ferai. Je prendrai contact avec les deux partenaires européens, à savoir l'Allemagne et la France, pour voir s'il ne serait pas opportun de revoir cette décision ou de la suspendre. En fonction de ce que mes partenaires diront, je déterminerai ma décision finale.

07.08 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ik ben blij te horen dat u uw vrienden zelf kiest. U hoeft mij die uitspraak niet te verwijten; ik zal u het bewuste krantenartikel bezorgen. Ik ben echter nog meer tevreden nu ik hoor dat mijn interpellatie tot resultaat heeft dat u momenteel wat aarzelt, wat terugdeinst voor deze beslissing. U zegt ons zelfs dat dit te maken heeft met de incidenten in de gevangenissen. Dit is een goede reden om te aarzelen. Als men echter de recente geschiedenis van Turkije kent en weet wat daar aan de hand is dan heeft men nog veel meer redenen om te aarzelen. Men heeft niet alleen reden om te aarzelen of terug te deinzen maar ook om geen wapens of munitiefabrieken te leveren aan het regime dat in Turkije momenteel aan de macht is.

U zegt dat u uw collega's zult raadplegen. Ik dacht

dat dit land, zeker op het vlak van exportlicenties, nog een zekere onafhankelijkheid had. Ik wist dat een Waals minister toestemming moet geven voor Waalse exportlicenties. Ik hoor nu echter dat er al Franse en andere regeringen mee gemoeid zijn. Ik heb de indruk dat u misschien dit niet helemaal meent. Ik zal dan toch maar nu mijn motie indienen waarin ik de schorsing van die beslissing vraag. Indien u inderdaad snel op de hoogte zal zijn van hun antwoord, dan kunnen wij nog altijd de stemming, indien deze snel plaatsvindt, laten uitstellen. Indien dit volgende week niet is geweten, zal mijn indruk bevestigd worden dat u zich achter Frankrijk verschuilt om die exportlicentie van munitiefabrieken aan dat land toch goed te keuren en dat u Frankrijk gebruikt als bescherming om deze onfatsoenlijke beslissing uit te voeren. In dat geval houd ik mijn motie aan.

07.09 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de minister, u antwoordde duidelijk dat de wederuitvoerclausule is opgenomen. Ik denk dat we er dan ook moeten op toezien dat deze wordt uitgevoerd. U antwoordde in algemene termen op de concrete vraag naar schendingen van de mensenrechten. Ik had graag daar nog twee zaken aan toegevoegd. Ik ben blij dat u zal overleggen met uw Europese collega's. Wij zullen u in dit opzicht ook maximaal steunen om tijdens het Europees voorzitterschap ervoor te zorgen dat de Europese gedragscode iets concreter wordt dan haar huidig vrijblijvend karakter. Ten slotte vind ik het ook belangrijk om aan te halen dat het IMF aan Turkije net 11 miljard dollar steun heeft toegekend omdat het land met verschrikkelijke financiële problemen kampt. Wij echter weten dat hun defensiebudget tegelijkertijd met 8 miljard stijgt en dat de begroting voor Defensie er meer dan 10% van de totale begroting uitmaakt. Welnu, aan ontwikkelingslanden worden vaak strenge voorwaarden opgelegd. Ik hoop dat u hiermee rekening zal houden tijdens het overleg over dit dossier met uw Europese collega's.

07.10 **Karel Pinxten** (CVP): Mijnheer de voorzitter, ik heb geen vraag tot interpellatie ingediend. Ik heb opzettelijk op het antwoord van de minister gewacht om te beslissen of ik het woord zou nemen.

Ik wil in alle rust een paar opmerkingen maken. Wanneer u samen met de minister vraagt naar de nieuwe elementen, dan is dat een terechte vraag. Sedert 12 oktober, het ogenblik waarop de evaluatiecommissie van uw departement een gunstig advies heeft uitgebracht, zijn er twee belangwekkende nieuwe elementen opgedoken. Het eerste is een rapport van Amnesty

International en het tweede is een zeer belangrijke uitspraak van uw woordvoerder met betrekking tot dit dossier en tot het gunstig advies van de evaluatiecommissie. Precies omwille van het gunstig advies van de evaluatiecommissie heb ik mij tot nu toe in deze van enig commentaar onthouden.

Het rapport van Amnesty International over Turkije is in niet mis te verstane bewoordingen gesteld. Ik haal er twee passussen uit. De eerste gaat over foltering. Amnesty International is bezorgd omdat foltering in Turkije vandaag nog zeer wijd verspreid is, zowel voor mensen die verdacht worden van politieke activiteiten als voor mensen die verdacht worden van inbreuken op de strafwetgeving. De tweede verwijst naar de omstandigheden in de Turkse gevangenissen. Ik vermeld dit gewoon in alle objectiviteit. Het is een nieuw element dat dateert van na het gunstig advies dat de evaluatiecommissie op 12 oktober afleverde. Sedert de laatste keer dat u hier ondervraagd werd, heeft ook uw woordvoerder een niet mis te verstane uitspraak gedaan.

Als men alles op een rijtje zet, goed beseffend dat Turkije een NAVO-partner is, rijzen er toch een aantal vragen. Mijnheer de minister, kunt u garanderen dat de wapens niet gebruikt zullen worden voor schendingen van de mensenrechten? Kunt u dat hard maken? Verder hebben wij geen vragen met betrekking tot de clausule in verband met wederuitvoer maar wel met betrekking tot de controle daarop. Mijnheer de minister, mogen wij u nog vragen stellen?

07.11 Minister **Louis Michel**: Natuurlijk.

07.12 **Karel Pinxten** (CVP): Als dit dossier voor honderd procent in orde is, dan kan het toch geen probleem zijn als men daar vragen over stelt? De vraag over de controle op de wederuitvoer is een logische en pertinente vraag voor een lid van de commissie voor de Buitenlandse Zaken. Hoe staat het met de eventuele sancties voor wederuitvoer? Er dringen zich na het gunstig advies een aantal vragen op. U hebt gezegd dat u uw buitenlandse collega's daarover zult consulteren. Ik vind dat positief maar ik merk op dat wij sedert 1991 een zeer belangrijk artikel 4 in de wetgeving op de wapenuitvoering hebben. Ik heb dan ook een voorstel voor u. Sedert 12 oktober, het ogenblik waarop de evaluatiecommissie van uw departement een gunstig advies uitbracht, zijn er een aantal belangwekkende dingen gebeurd. Om alle mogelijke twijfel weg te nemen, zou ik u adviseren om die nieuwe elementen voor te leggen aan de evaluatiecommissie van uw

departement. Herzie eventueel uw beslissing als het advies van de evaluatiecommissie ongunstig zou worden. Als het gunstig blijft, weten wij allemaal dat er geen enkel probleem is met dit dossier.

Dit is een gevoelig dossier, dat ook in Duitsland heel wat heisa veroorzaakte. Het dossier lokte bij de Duitse groene partij heel wat reacties uit. Als wij iedere zweem van onduidelijkheid willen wegnemen, zou het nuttig zijn om alle nieuwe gegevens, die ook vandaag naar boven kwamen, aan de evaluatiecommissie voor te leggen en de evaluatiecommissie om een nieuw advies te vragen. Alle parlementsleden van meerderheid en oppositie zullen het ermee eens zijn dat, als het nieuwe advies gunstig is, deze zaak een normaal verloop kent.

07.13 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, je voulais, à nouveau, faire référence au code de conduite européen en matière d'exportation d'armements de juin 1998, instaurant un mécanisme d'informations. Je suppose que c'est dans ce cadre que vous allez reprendre contact avec la France et l'Allemagne. Cependant, ce code n'est pas contraignant. Aussi devrions-nous nous orienter dans le sens d'une initiative. Dans le cadre de la présidence belge, vous pourriez certainement trouver des alliés pour tendre vers l'élaboration d'un code contraignant, qui nous permette de ne pas nous réfugier soit dans un partenariat OTAN, réalité parfois trompeuse, soit dans des arguments commerciaux que vous n'évoquez pas aujourd'hui mais qui l'ont déjà été dans le passé et qui ne peuvent prendre le pas sur les questions de résolution des droits humains.

07.14 Frieda Brepoels (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, de minister beweert dat de vraagstellers geen nieuwe elementen naar voren hebben gebracht. Ik spreek dit tegen. Desalniettemin verheugt het mij dat hij bereid is een eerste stap in de goede richting te zetten door contact op te nemen met zijn collega's in Duitsland en in Frankrijk.

Ik heb er in mijn vraagstelling misschien niet voldoende naar verwezen, maar het moge duidelijk wezen dat men ook in België vreest voor een verplaatsing van de productiefaciliteiten naar andere landen. Daarom blijf ik pleiten voor afdoende controlemechanismen, zodat de wederuitvoerclausule kan worden hard gemaakt.

Ten slotte, mijnheer de minister, vind ik het jammer dat u mijn laatste vraag niet hebt

beantwoord. In uw antwoord op een vraag van een europarlementslid liet u immers doorschemeren dat u in verband met de levering van granaatkoppen door Duitsland aan Turkije, eventueel stappen wenste te zetten in de richting van een organisatie voor een verbod op chemische wapens. Ik had daar graag meer over geweten.

07.15 Louis Michel, ministre: Monsieur le président, chers collègues, je répète que j'ai l'intention de prendre contact avec le ministre Fischer et M. Védrine, deux humanistes. Le premier a une renommée de pacifiste "guerrier", si j'ose dire. Le deuxième s'inscrit dans le cadre d'une doctrine qui ne doit absolument rien à la nôtre dans le domaine des droits de l'homme et de la démocratie. Je vais donc m'enquérir auprès de ces deux excellences pour voir s'ils sont disposés à revoir ou à suspendre la licence. Je me soumettrai, bien évidemment, à leur décision. Ces hommes appartiennent à deux grands pays et doivent, plus que moi, vous servir de modèle.

J'en viens maintenant à la deuxième question. Certaines interventions ont pu laisser croire que le maintien éventuel de cette licence pouvait être interprété comme une sorte de banalisation de ce qui se passe en Turquie. Pourtant, je ne cesse d'écrire et de mobiliser pour attirer l'attention sur la situation en Turquie. J'ai rencontré, tantôt encore, Chris Patten. A cette occasion, j'ai lourdement mis le doigt sur le fait qu'il faudrait étudier d'un peu plus près la manière dont l'Europe peut faire pression de manière coordonnée en matière de respect des droits de l'homme en Turquie.

Quant au code de conduite, je pense vous avoir déjà dit, madame Drion, que j'avais écrit, il y a déjà un certain temps d'ailleurs, à tous mes collègues européens pour leur demander de bien vouloir envisager de faire de l'application de ce code de conduite une obligation. Je voudrais également que l'on puisse trouver un accord pour que, lorsqu'un pays de la Communauté refuse une licence, un autre ne se porte pas immédiatement candidat pour le remplacer et honorer la commande, ce qui est actuellement systématique. J'ai même été jusqu'à proposer une discussion au niveau européen en vue de l'élaboration d'une liste annuelle des pays vers lesquels on n'exporterait pas, considération faite des rapports humanitaires et du non-respect des droits de l'homme et démocratiques. Jusqu'à présent, mes collègues ont marqué leur refus, de manière unanime, sur chacun des points. Ils ne veulent pas que le code de conduite soit coercitif. Ils ne veulent pas de liste. Ils ne souhaitent même pas

qu'un débat soit organisé sur le sujet. C'est ainsi, par exemple, que si la Belgique refuse une commande au Mexique, on pourra constater, dans les deux heures, qu'au moins trois pays européens proposeront leurs services et leurs produits. Il faut le savoir. Le seul qui ait laissé entrevoir une possibilité de dialogue - et cela doit vous rassurer - c'est le ministre allemand, M. Fischer. Il est vrai qu'il vient seulement de répondre à mon courrier qui remonte pourtant à plusieurs semaines. Cependant, je dois reconnaître qu'il m'a répondu de manière plus positive que nos autres partenaires. Je vais donc tenter de le rencontrer afin que nous puissions voir ensemble comment faire avancer l'idée relative au code de conduite.

Moties **Motions**

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Francis Van den Eynde en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Francis Van den Eynde
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
vraagt de regering onmiddellijk over te gaan tot het schorsen van de toegestane exportlicentie van munitiemachines aan Turkije."

Une motion de recommandation a été déposée par M. Francis Van den Eynde et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Francis Van den Eynde
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement de suspendre immédiatement la licence d'exportation de machines à munitions vers la Turquie."

Een motie van aanbeveling werd ingediend door mevrouw Frieda Brepoels en de heer Ferdy Willems en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Francis Van den Eynde
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
vraagt de regering onmiddellijk de vergunning voor levering van een munitiemachine aan Turkije

te schorsen."

Une motion de recommandation a été déposée par Mme Frieda Brepoels et M. Ferdy Willems et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Francis Van den Eynde
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement de suspendre immédiatement la licence d'exportation vers la Turquie d'une machine à munitions."

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Josée Lejeune en de heren Yvon Harmegnies en Jef Valkeniers.

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Josée Lejeune et MM. Yvon Harmegnies et Jef Tavernier.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

08 Question orale de M. Denis D'hondt au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'engagement de moyens de la protection civile lors de calamités et de catastrophes survenant à l'étranger" (n° 3129)

08 Mondelinge vraag van de heer Denis D'hondt aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het aanschaffen van middelen van de civiele bescherming ingevolge de rampen en catastrofes in het buitenland" (nr. 3129)

08.01 Denis D'hondt (PRL FDF MCC): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, cette question a été déposée, il y a quelques semaines, devant la commission de l'Intérieur, mais du fait de son implication internationale, il a été jugé préférable de la poser devant votre commission.

Il y a quelques semaines, le Conseil des ministres a approuvé la création d'une structure d'intervention rapide en vue de l'organisation d'actions d'assistance humanitaire urgente à l'étranger en cas de catastrophe ou de calamité.

Nous nous souvenons de l'action des sauveteurs belges accompagnés de leurs chiens en Turquie en 1999. Notre ministre des Affaires étrangères et celui de la Défense s'étaient rendus, au cours de leur première mission à l'étranger, sur les lieux.

Depuis, il y a eu le Salvador et, aujourd'hui, des dizaines de milliers de morts en Inde.

En outre, dans sa note de politique générale d'octobre 2000, le ministre de l'Intérieur a déclaré que dans le prolongement des décisions intervenues à Helsinki en décembre 1999, des moyens de la protection civile en matériel comme en personnel seront engagés plus souvent lors de calamités et de catastrophes survenant à l'étranger en complément d'une action militaire.

D'autre part, en décembre 1999, l'OSCE a adopté le concept d'une force civile de réaction rapide – la REACT – comportant une composante policière dans le domaine de la gestion non militaire des crises. Ainsi, en Bosnie et au Kosovo, des unités multinationales de polices spécialisées – les MSU – ont été déployées. Ces MSU ont été conçues comme une fonction de soutien de la paix, ses personnels servant d'agents de liaison et de renseignement au commandement militaire. Il est évident qu'après les actions militaires, les populations préfèrent la concertation au sein de leur police et non des agents de corps de police envoyés par l'Union européenne.

Au Conseil de Feira, en juin 2000, l'Union européenne s'est assigné le défi de pouvoir déployer d'ici 2003, cinq mille policiers sur des terrains d'opérations extérieurs. M. le ministre peut-il apporter quelques précisions à ce sujet? Quelles seront ces deux structures? Dans quels délais seront-elles opérationnelles? Quels effectifs sont prévus? Quels seront leur formation et leur degré de spécialisation? Quel sera le délai de mobilisation? Quelle sera la planification des opérations? Quels seront les critères retenus pour justifier une intervention à l'étranger?

08.02 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, chers collègues, en vue d'assurer l'exécution des opérations humanitaires et d'assumer nos responsabilités en matière de gestion de crise et de prévention des conflits, diverses initiatives ont été prises ces dernières années. Il me semble approprié de vous informer sur celles-ci et sur les instruments de gestion civile des crises.

Dans le cadre de l'Union européenne, au sommet d'Helsinki en décembre 1999, les quinze ont décidé de réaliser la politique extérieure de sécurité et de défense en développant toute la gamme des outils de prévention des conflits et de gestion de crise.

Ces tâches s'étendent des missions humanitaires

ou d'évacuation aux opérations de rétablissement de la paix. L'Union européenne met, à cette fin, sur pied des organes, des capacités, des moyens tant civils que militaires.

En ce qui concerne la gestion civile de crise, le Conseil européen de Feira, en juin 2000, a identifié quatre domaines militaires: la police, le renforcement de l'Etat de droit, le renforcement des administrations civiles et la protection civile. Le développement opérationnel et les procédures sont les plus avancés pour les questions de police et de protection civile. Permettez-moi de préciser ces derniers points.

1. La police. Les Etats membres veulent être à même de déployer des effectifs de police à hauteur de 5.000 hommes, sur une base volontaire, d'ici l'an 2003. De ce total, 1.000 hommes devront être déployables dans les 30 jours et ce, pour l'entièreté de l'éventail des missions, depuis les missions de conseil d'entraînement ou de supervision jusqu'aux missions plus concrètes, comme la substitution aux forces de police locale. Un travail est en cours visant à identifier la nature des différentes missions ainsi que leurs exigences en matière de planification et de capacité.

2. La protection civile. Dans ce dernier cas, on n'a pas fixé d'objectifs quantitatifs. Toutefois, le plan d'action qui a été adopté à Helsinki envisage la réalisation d'une étude en vue de formuler les objectifs concrets, par exemple la capacité de déployer dans les 24 heures une équipe de recherche et de sauvetage combinées d'au moins 200 personnes.

Par ailleurs, le groupe de travail "gestion de crise" a défini une autre tâche, qui n'a pas de lien avec la gestion de crise proprement dite mais concerne le B-FAST: la préparation d'une décision du Conseil, sur proposition de la Commission, afin d'arriver à un mécanisme communautaire de coordination des apports nationaux en cas d'urgence, qui servira pour des actions à l'intérieur ou en dehors du territoire de l'Union.

Quant à l'apport belge, il se fera par l'intermédiaire de B-FAST. Le Conseil des ministres du 10 novembre 2000 a approuvé la création d'une structure d'intervention rapide, dénommée "Belgian First Aid and Support Team" en vue d'apporter les premiers secours d'urgence à l'étranger en cas de sinistre d'une ampleur telle que les services nationaux du pays concerné ne sont plus en mesure d'y faire face.

Cette structure devra être activée sous la coordination du ministre des Affaires étrangères. L'aide envisagée devra être envoyée dans les 12 heures de la décision d'intervention et en principe, sur une durée maximale de dix jours.

Le 17 janvier dernier, il a été procédé à l'installation officielle des organes de B-FAST. Cette structure devrait être pleinement opérationnelle dans les mois à venir.

Enfin, un mot de la coopération avec les institutions internationales. Les capacités et les moyens de l'UE pourront, en effet, être mis en jeu dans le cadre de l'apport de l'Union dans des missions dirigées par d'autres institutions internationales telles que l'ONU ou l'OSCE. Indépendamment de cela, la volonté existe de mener un dialogue et de développer l'interaction avec l'ONU ou l'OSCE dans la définition des concepts et des normes applicables en la matière.

Pour ce qui est des unités multinationales spéciales (MSU), celles-ci n'ont rien à voir avec l'OSCE mais bien avec l'intervention de l'OTAN en Bosnie où l'absence de gendarmes a posé problème. Ces unités ont été créées en 1998, en faisant appel aux carabinieri italiens puis à d'autres unités. Elles ont pour mission de veiller au maintien de l'ordre en Bosnie-Herzégovine.

En ce qui concerne REACT (Rapid Assistance and Cooperation Team), ce mécanisme se situe dans le cadre de l'OSCE et assure la pré-identification d'experts qui pourraient être rapidement envoyés sur place lors de missions de l'OSCE. Le Sommet d'Istanbul avait donné instruction au secrétariat de relever la capacité opérationnelle de l'organisation et, dès lors, accepté le concept REACT.

Au cœur du mécanisme, on trouve une banque de données électroniques à partir de laquelle les CV et les profils des experts à déployer peuvent être sélectionnés. Le centre de gravité se trouve donc du côté des Etats membres. La réalisation de REACT a subi quelques retards; à l'origine, il était prévu qu'il soit opérationnel pour fin 2000.

Actuellement, douze profils de fonction standardisés ont été définis: droits de l'homme, Etat de droit, démocratisation, élections, questions économiques et d'environnement, presse et information, médias, questions politiques, soutien administratif, supervision, questions militaires et fonctionnaires de police. De plus, un CV standard a également été préparé.

08.03 Denis D'hondt (PRL FDF MCC): Monsieur le président, je remercie le vice-premier ministre pour sa réponse très complète. Je me réjouis que la Belgique puisse contribuer à cette action dans les grandes circonstances, que ce soit dans un but humanitaire ou dans le cadre des conflits que nous connaissons, surtout au sein de l'Union européenne.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

09 Question orale de M. Richard Fournaux au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la suppression des quotas betteraviers" (n 3164)

09 Mondelinge vraag van de heer Richard Fournaux aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de opheffing van het bietenquotum" (nr. 3164)

09.01 Richard Fournaux (PSC): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, si ma question a pour origine l'éventuelle proposition de suppression des quotas betteraviers par un commissaire européen chargé des problèmes agricoles, elle ne vise pas spécifiquement cette problématique qui n'est pas de votre ressort puisque je viens d'interroger votre collègue, M. Gabriels à ce sujet.

L'objet de la question que je vous adresse maintenant est plus large. Elle a pour but principal de connaître votre position personnelle et celle du gouvernement belge par rapport à ce que l'on peut qualifier de philosophie de gestion de la Commission européenne, que ce soit dans le domaine agricole ou dans d'autres, consistant à toujours privilégier le libre marché sur toute forme de régulation.

A ma grande surprise, votre collègue ne le dément pas. J'ai sous les yeux la réponse de M. Gabriels il y a quelques heures, en commission des Affaires économiques qui était la suivante: « En ce qui concerne votre question relative à la philosophie générale de la gestion de la Commission européenne, il faut reconnaître qu'il existe une volonté croissante d'aller vers une plus grande ouverture du marché européen et de laisser plus librement jouer les lois du marché. Le dernier exemple en la matière est la proposition appelée « Tout sauf les armes », présentée par le commissaire Lamy, visant à ouvrir le marché européen aux importations en provenance des pays les moins avancés, les PMA. Toutefois, au niveau du Conseil Agriculture de l'Union européenne, une majorité des Etats membres,

dont la Belgique, continue de défendre fermement les principes de base de la politique agricole commune. C'est ainsi que, tant dans le cadre des discussions relatives à l'agenda 2000 qu'en vue de la préparation d'un nouveau cycle de négociations de l'OMC, le Conseil Agriculture a montré sa volonté de persévérer dans le mode de gestion actuel et de préserver le mode européen de l'agriculture basé sur une agriculture qui, en tant que secteur économique, doit être multifonctionnelle, durable, compétitive et répartie sur tout le territoire.

Monsieur le ministre, ma question vise à connaître votre point de vue sur les nouvelles avancées que souhaite entreprendre la Commission européenne, et en particulier le commissaire européen chargé de l'Agriculture, en matière de libéralisation et d'ouverture des marchés, et donc de suppression des quotas, et plus généralement sur la philosophie de gestion de l'actuelle Commission européenne qui, manifestement, ne fait pas de la régulation la charpente de sa politique et privilégie véritablement une libéralisation du marché qui, vous le savez, sera très néfaste aux secteurs de production présents chez nous, comme par exemple le secteur agricole.

09.02 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, je remercie notre collègue Fournaux d'avoir abordé ce sujet. Je crois que c'est important. Je voudrais d'abord le rassurer quant à l'intérêt que moi-même et le gouvernement belge, nous portons à la défense du régime "sucre" qui existe depuis 1968. Ce régime, c'est-à-dire l'organisation commune du marché "sucre" vient à échéance le 30 juin prochain.

La Commission européenne a déposé une proposition qui vise à proroger le régime de deux ans. La Belgique s'est opposée à cette proposition, réclamant le maintien du régime actuel qui garantit des revenus équitables aux betteraviers tout en garantissant un approvisionnement stable, régulier et à un prix raisonnable pour l'industrie et les consommateurs. C'est pourquoi la Belgique a défendu la position suivante lors des débats au Conseil des Ministres de l'Agriculture à l'automne dernier: le maintien du régime pour 5 ans au lieu de 2 ans, le maintien du niveau actuel du prix d'intervention, le maintien du système de restitution à l'exportation dans le respect des accords OMC, le maintien du remboursement des frais de stockage et le principe d'autofinancement du régime.

Le dossier n'a pas pu aboutir sous la présidence

française, et nous ferons tout ce qui est possible pour arriver à une solution positive avant l'échéance du 30 juin 2001. Par ailleurs, la Commission européenne, par la voix du Commissaire Lamy, a déposé une autre proposition qui vise à accorder aux pays les plus pauvres (les "PMA") un accès au marché européen pour tous les produits libres de droits de douane et de contingentement. Les objectifs de cette dernière proposition sont largement partagés mais un amendement doit y être apporté pour le secteur du sucre afin d'éviter un déséquilibre fatal pour le secteur betteravier européen et donc aussi pour le secteur betteravier belge. Cet amendement que je défendrai au conseil "Affaires générales" avec le soutien d'autres Etats membres consiste à réclamer une période de transition suffisante pour permettre au secteur de s'adapter, à exiger le respect scrupuleux de la règle d'origine pour éviter que du sucre d'autres pays ne transite par les PMA pour bénéficier des avantages offerts à ceux-ci par l'Union européenne, et enfin à demander une close de sauvegarde en cas d'importation massive.

A cet égard, la Belgique attend toujours l'étude d'impact de la proposition réclamée à la Commission européenne.

En conclusion, dans ce dossier comme dans celui de la réforme du régime sucre, la Belgique maintiendra sa position ferme et soumettra, le cas échéant et au moment opportun, des contre-propositions pour garantir la pérennité du secteur betteravier belge. Quant aux déclarations du commissaire Fischler, vous connaissez ma réaction. Je crois que le problème qu'il a évoqué doit être réglé à part. Je ne dis pas que c'est un problème ponctuel, car ce n'en est pas un. Cela ne peut pas handicaper ou réduire les ressources agricoles européennes qui sont un des éléments importants du revenu de l'agriculteur.

09.03 **Richard Fournaux** (PSC): Monsieur le président, je voudrais remercier le vice-premier ministre pour la qualité de sa réponse. J'avancerai simplement un dernier élément et je me permets d'insister là-dessus - je sais que le ministre est informé puisqu'il a reçu des délégations agricoles voici quelques jours: il serait dommageable pour le monde agricole belge de voir l'un de ses secteurs, véritable fleuron qui, jusqu'à présent, n'a pas encore été touché par les crises successives que nous venons de connaître, déséquilibré ou déstabilisé par de nouvelles décisions européennes. Je remercie le gouvernement belge et le vice-premier ministre de leur fermeté dans ce dossier.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De mondelinge vraag nr. 3165 van de heer Gerolf Annemans wordt naar een latere datum verschoven.

10 Samengevoegde mondelinge vragen van
 - de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3179)
 - mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3218)
 - de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3257)

10 Questions orales jointes de
 - M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Sahara occidental" (n° 3179)
 - Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la problématique du Sahara occidental" (n° 3218)
 - M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Sahara occidental" (n° 3257)

10.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, velen hadden amper van de Westelijke Sahara, een stukje Spaans bezit, gehoord tot Spanje zich in 1975 terugtrok. Vliegenvlug werd de streek militair bezet door Marokko. Het gevolg hiervan was een jarenlange guerrilla van de plaatselijke bevolking tegen Marokko met als enige doel zelfbeschikking.

In 1991 werd een UNO-vredesmacht geïnstalleerd onder de naam Minurso, United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara. Ik verduidelijk de naam omdat het woordje referendum in dit geval van belang is. De bedoeling van de aanwezigheid van de vredesmacht was immers het organiseren van zo'n volksraadpleging onder de oorspronkelijke bewoners om te weten wat zij in feite van hun eigen streek verlangden.

Op 28 februari loopt het mandaat van Minurso, die toevallig onder leiding staat van een Belgisch generaal, af. Van dat referendum is nog steeds geen sprake. Het had nochtans kunnen plaatsvinden want tussen 1993 en 1999 hebben de VN zo'n 87.000 Sarawis geregistreerd als oorspronkelijke inwoners van de Westelijke Sahara die gerechtigd zijn om aan de

volksraadpleging deel te nemen. Dit getal stemt overeen met het aantal inwoners dat door Spanje begin de jaren '70 werd geteld bij een volkstelling.

Marokko betwistte dit echter en organiseerde een campagne waarbij in amper een week tijd liefst 130.000 Marokkaanse bezwaarschriften werden ingediend door mensen die ook beweren oorspronkelijke inwoners van het gebied te zijn. Kofi Annan, de secretaris-generaal van de VN, besliste onlangs het referendum voor de zoveelste keer te laten uitstellen en dit keer tot 2002.

Begin november vroeg de leider van het Polisario-front aan de Belgische regering om bij de Verenigde Naties te pleiten voor een verlenging van het mandaat van Minurso. Ik had graag van de minister geweten of dit inmiddels is gebeurd en met welk resultaat. Ik had tevens graag vernomen of de Belgische regering ook van mening is dat het Sarawi-volk recht heeft op zelfbeschikking. Zo ja, welke maatregelen zullen er ten opzichte van Marokko worden getroffen om dit recht te kunnen vestigen?

Ik dank de minister bij voorbaat voor zijn antwoord.

10.02 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, als collega's weten we van mekaar niet welke vraag we indienen. Het belang van de Sarawis maakt het volgens mij mogelijk eenzelfde vraag meerdere keren te stellen.

Vooral naar aanleiding van de rally Parijs-Dakar kwam het probleem van de Westelijke Sahara opnieuw in de actualiteit. Op 28 februari loopt het mandaat van Minurso af. België heeft een goede relatie met de Marokkaanse autoriteiten. Ik durf de minister dan ook te vragen om bij die autoriteiten en dan vooral bij koning Mohammed VI aan te dringen om uitvoering te geven aan het VN-vredesplan zoals het door beide partijen werd goedgekeurd en dan vooral de strikte toepassing van de akkoorden van Houston.

Ik had graag geweten of de minister bereid is België aan te sluiten bij de 75 landen die de Arabische Democratische Republiek van de Sahraoui reeds hebben erkend.

10.03 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de gegevens werden reeds meegedeeld. Op 22 februari 2000 heb ik hierover reeds geïnterpelleerd. De gegevens waren dezelfde. Uw antwoord was toen profetisch. U sloot niet uit dat

het Polisario bij een lange impasse weer naar de wapens zou grijpen. Dat was profetisch, want het gebeurde ondertussen. Onder meer naar aanleiding van de rally Parijs-Dakar hebben zij inderdaad de wapenstilstand opgezegd en zijn zij in oorlog met Marokko. Ik meen dat het Polisario meer dan een reden heeft om ontevreden te zijn. Ten eerste zijn zij ontgoocheld over de mensenrechten. In het rapport van onze ambassade in Marokko is het weer eens van dat: gevangenissen, verdwijningen, folteringen, executies. Ook zij refereren aan het referendum en aan het gebrek aan vrije meningsuiting. Het geval Le Journal is typisch: er verschijnt een foto en het blad wordt kort en goed verboden. Onze ambassadeur schrijft: "Het probleem is een taboeonderwerp in Marokko". Men is echter wel geïnteresseerd in fosfaat, goud, zilver, koper, ijzer, diamant, petroleum, titanium en vanadium. Dit zijn allemaal dingen die Amerikanen, Fransen en Duitsers blijkbaar wel interesseren. Van Belgische betrokkenheid heb ik geen weet.

Men is ook zeer ontgoocheld over de hulp die wordt geboden. De Sahraoui's stellen dat Marokko lobbyt om de hulp aan de kampen nog te verminderen. Hun voorzitter stelt terecht dat het ontoelaatbaar is dat voedsel een wapen wordt om de Sahraoui's te dwingen een oplossing te aanvaarden. Verder zijn zij nog ontgoocheld in de UNO. Ik moet u niet verhehlen dat Perez de Cuellar hier toch een eigenaardige rol in heeft gespeeld. De man heeft de Marokkaanse beroepen toegelaten en men insinueert wel iets, op basis van het feit dat hij na zijn ambt in 1992 een job kreeg bij de Marokkaanse holding Omnium North-Africa.

Men is ten slotte ook ontgoocheld in de VS die Marokko lange tijd gesteund hebben maar nu wat voorzichtiger zijn, gezien de verhoudingen met Algerije. Vergeten we echter niet dat de VS wel miljoenen hebben betaald voor de fameuze zandmuur, 2.500 kilometer lang, drie meter hoog en twee meter breed, met bunkers en alles erop en eraan. Vergeten wij ook niet dat de Canarische pers signaleert dat de voorbije weken twee oorlogsschepen in de buurt waren, met verarmd uranium aan boord. De VS zijn dus ook niet de meest hoopgevende factor voor hen.

Zij zijn ook ontgoocheld in Europa en ik zing hier weer mijn liedje. Europa geeft weer eens verschillende versies. Frankrijk steunt Marokko voluit en Spanje wil nog altijd de westelijke Sahara verdelen. Europa kan niet spreken, want het heeft meerdere monden. Men is zelfs ontgoocheld over de akkoorden van Houston zelf, omdat die geen

enkele bepaling inhouden inzake de bezettingsmacht die dus gehandhaafd blijft. Men is ontgoocheld omdat de veiligheid van Sahraoui's bij een eventueel referendum zelfs niet wordt gewaarborgd. Men is ontgoocheld omdat de akkoorden van Houston zelfs geen sanctie bevatten, mocht het referendum niet doorgaan. Men kan eindeloos procedurespelletjes blijven spelen. Men is ook ontgoocheld in Kofi Annan. Stel u voor: de man stelt de zaak uit tot 2002. Een eenvoudig rekensommetje leert ons dat als het UNO-personeel voor elk van de 60.000 beroepen – het zijn er meer! – een half uurtje uittrekt, zeven dagen per week, 24 uur op 24, men nog drie en een half jaar bezig is met het afwijzen van de beroepen.

Ik neem aan dat men niet is ontgoocheld over België, omdat er hier een actief actiecomité is, met weerklank in Kamer en Senaat. Wij kregen van u ook vrij positieve antwoorden, mijnheer de minister. U hebt steun beloofd voor een UNO-oplossing en wil het Belgisch voorzitterschap hiervoor gebruiken. U hebt herhaaldelijk belangstelling voor dit dossier getoond. Ons land heeft ook voorzien in ruime financiële steun voor Minurso: vorig jaar 19,5 miljoen frank, dit jaar 19,9 miljoen frank. Er staan ook humanitaire acties op stapel voor 20 miljoen frank.

Enkele suggesties dan. Ten eerste vraag ik diplomatieke stappen bij UNO, VS, Europa, Marokko en Polisario. Oorlog is hoe dan ook geen oplossing. Misschien kunt u enige briefing gebruiken van de Belgische generaal van de Minurso-missie. Misschien kunt u zich ook spiegelen aan het Ierse voorbeeld. Op 10 januari was de Ierse eerste minister in Marokko en pleitte er voor het referendum.

Een laatste belangrijk item handelt over de wapenleveringen. In 1998 leverde België voor 41 miljoen frank wapens aan Marokko en in 1999 voor 153 miljoen frank. Ik zal hierover een schriftelijke vraag stellen.

De voorbije dagen is een ander pijnpunt aan de oppervlakte gekomen. Op 31 januari 2001 stellen we vast dat Robin Cook, de Britse staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken, wapenleveringen aan Marokko goedkeurt voor 3,5 miljoen pond voor wisselstukken voor de kanonnen op de defensiemuur – de zogenaamde zandmuur. Dit kan niet door de beugel. Groot-Brittannië had deze levering oorspronkelijk geweigerd omwille van het conflict in de Sahara. De Britse staatssecretaris verantwoordt zijn beslissing door te verwijzen naar de UNO die geen bezwaar heeft

gemaakt omdat er tegen Marokko geen sancties lopen. Waar zijn we mee bezig! Groot-Brittannië doet niets meer of niets minder dan Marokko toelaten de oorlog tegen het Polisario voor te bereiden.

Ander pijnpunt is Parijs–Dakar. Het kwetst de bevolking erg. Een deelnemer is op een mijn gelopen. Ik dring aan op een teken van protest. De Club Méditerranée krijgt het zelfs voor mekaar – de Marokkanen zijn er fier over – om een vakantieoord te openen in bezet gebied. Dit kan toch niet.

Last but not least wil ik de diplomatieke erkenning aankaarten. Een diplomatieke erkenning van de republiek Sahraoui zou een politieke doorbraak in dit dossier zijn.

10.04 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, België blijft gehecht aan het VN-vredesplan voor de Westelijke Sahara. Het plan stelt een referendum over zelfbeschikking in het vooruitzicht. Daarom is België voorstander van de verlenging van het mandaat van Minurso dat op 28 februari 2001 afloopt. België heeft zijn standpunt aan alle partijen in het conflict herbevestigd. Ons land is bezorgd over de impasse rond het conflict dat reeds meer dan 25 jaar aansleept. België steunt de inspanningen van James Baker, speciaal gezant van de secretaris-generaal van de VN, om een voor de beide partijen aanvaardbare politieke oplossing te zoeken. Ons land kijkt uit naar de Marokkaanse voorstellen terzake en hoopt dat zij een realistische basis zullen vormen voor verdere besprekingen. Dit betekent helemaal niet dat ons land het VN-vredesplan voor het gebied opgeeft. Als de Marokkaanse voorstellen niet voor een deblokering zorgen, zal ons land blijven aandringen op de uitvoering van het VN-vredesplan. België en de Europese Unie hechten enorm veel belang aan maatregelen om het vertrouwen tussen beide partijen in het conflict te bevorderen. De uitwisseling van krijgsgevangenen en het toelaten van familiebezoeken spelen hierin een belangrijke rol. Op 13 december 2000 heeft de Europese Unie in New York een demarche gedaan ten opzichte van de drie betrokken partijen, Marokko, het Polisario en Algerije. De erkenning van de Westelijke Sahara is op dit ogenblik niet aan de orde omdat het gebied op dit ogenblik niet voldoet aan de volkenrechtencriteria die België in acht neemt voor de erkenning van staten.

10.05 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor

zijn uitgebreid antwoord. Ik betreur enkel dat België blijkbaar niet bereid is om enige druk uit te oefenen op Marokko om dat referendum erdoor te krijgen, tenzij ik de minister verkeerd heb begrepen.

10.06 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik heb duidelijk begrepen dat het Belgisch standpunt aan beide partijen werd meegedeeld.

In dat verband verwijs ik naar een recent gesprek met Polisarioleider Mohammed Abdelaziz, toen hij ons land aandeed eind vorig jaar, en waarbij hij de hoop uitsprak en meende dat koning Mohammed VI niet dezelfde fouten zal begaan als zijn vader Hassan II.

Ik dring bijgevolg erop aan om het Belgische standpunt terzake rechtstreeks aan de Marokkaanse vorst mee te delen.

10.07 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik heb enige moeite met de niet-erkenning van het referendum, en vooral met de dubbelzinnige houding van de UNO. Immers, niet alleen wordt het referendum op de Griekse kalender ingeschreven, maar bovendien is er blijkbaar geen bezwaar tegen Britse wapenleveringen aan Marokko, precies gericht op oorlogsonderhandelingen tegen de Sahrawi's.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

11 **Samengevoegde mondelinge vragen van**
- de heer Jef Valkeniers aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Vietnam" (nr. 3279)
- de heer Ferdie Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de godsdienstvrijheid in Vietnam" (nr. 3293)
- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de godsdienstvrijheid in Vietnam" (nr. 3327)

11 **Questions orales jointes de**

- M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation au Vietnam" (n° 3279)
- M. Ferdie Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la liberté de religion au Vietnam" (n° 3293)
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la liberté religieuse au Vietnam" (n° 3327)

11.01 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, sedert twaalf jaar ongeveer ben ik betrokken bij de Vietnamese gemeenschap in Brussel en omgeving, zodanig dat zij zich gemakkelijk tot mij richten in geval er zich problemen voordoen.

In die kringen heerst er ongenoegen over het feit dat het Westen reeds heel wat betrekkingen onderhoudt met Vietnam, ook op commercieel vlak, zonder voldoende aandacht te schenken aan de situatie ter plaatse op het vlak van de democratie en van de mensenrechten.

De Vietnamese gemeenschap maakt zich ernstige zorgen omtrent de jongste repressie door de Vietnamese overheid tegen de heer Ha Hai, een van de leiders van de Hoa-Hao-kerk in Vietnam, die willekeurig werd opgesloten op 19 november 2000. Zijn gezondheid had te lijden onder de gevolgen van een hongerstaking van onbepaalde duur en zijn echtgenote en zoon werden gefolterd, omdat zij hem niet ervan konden overtuigen zijn hongerstaking stop te zetten. De Vietnamese gemeenschap maakt zich ook ernstige zorgen over de gebeurtenissen van 7 december 2000 voor de gevangenis van Cho Moi, waarbij een duizendtal vreedzame demonstranten hardhandig werden aangepakt door de politie en waarbij twee gelovigen kozen voor extreme daden om de schendingen van de godsdienstvrijheid door de overheid aan te klagen. Een zekere heer Dan sneed namelijk zijn buik open en mevrouw Dung haar keel en beiden verkeren in levensgevaar. Voorts maakt de Vietnamese gemeenschap zich zorgen over de jongste repressie door de Vietnamese overheid tegen een katholiek priester, Nguyen Van Ly, uit de parochie Nguyêt Biêu - Huê, in het centrum van Vietnam - die van de buitenwereld werd afgezonderd en voortdurend pesterijen van de overheid ondergaat. Hij dreigt onder meer te worden opgepakt omdat hij opriep tot godsdienstvrijheid en de inbeslagneming van de gronden van het bisdom Huê en de greep van de overheid op de activiteiten van de katholieke kerk in Vietnam hekelde. Vervolgens maakt de Vietnamese gemeenschap zich ernstige zorgen over het lot van de leiders van de eengemaakte boeddhistische kerk van Vietnam en van de protestantse kerk. De Vietnamese gemeenschap maakt zich ook zorgen om het behoud en de uitbreiding van de beperkingen van de pers- en vakbondsvrijheid in Vietnam en is ernstig geschokt door de talloze obstakels die de overheid op de weg legt om religieuze organisaties te verhinderen hulp te bieden aan de slachtoffers van overstromingen. De wijdverspreide corruptie

maakt het bieden van hulp er niet gemakkelijker op.

De Vietnamese gemeenschap herinnert eraan dat de samenwerking tussen België en de socialistische Vietnamese Republiek hoofdzakelijk moet stoelen op respect voor de mensenrechten en zij is geschokt door het recente besluit van de Belgische regering om meer dan 20 miljoen dollar schuld kwijt te schelden aan Vietnam zonder de formele eis om de mensenrechten en de democratie te respecteren.

Mijnheer de minister, namens de Vietnamese gemeenschap verzoek ik u bij de Vietnamese overheid te protesteren tegen de schendingen van de mensenrechten en onze ambassadeur in Hanoi, de heer Philippe Dartois, de opdracht te geven bij de Vietnamese overheid te informeren naar het lot van mevrouw Dung, de heer Ha Hai en zijn familie en pater Nguyen Van Ly.

Wilt u de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating eisen van alle gewetensgevangenen in Vietnam? Wilt u de kwijtschelding van de rest van de Vietnamese schulden, meer dan 7 miljoen dollar, koppelen aan het respect voor de mensenrechten van de Vietnamese overheid?

11.02 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal mijn kortste pleidooi van deze namiddag houden. De heer Valkeniers heeft dat schitterend gedaan. Ik heb hetzelfde pak documentatie gekregen als hij. Beter dan hij kan ik dat niet verwoorden. Ik sluit mij daarbij volmondig aan. Dit is ook voor ons belangrijk.

11.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik stel in het Parlement al jaren vragen over de mensenrechten in Vietnam. Dat is nodig, want sinds in 1975 het nieuwe regime aan de macht kwam, is de situatie er zeker niet op verbeterd.

Ik krijg al jaren ongeveer dezelfde antwoorden. Ik wil refereren aan een vraag van 20 oktober 1999 met betrekking tot het vernietigen van een christelijke kerk door de politie in het dorp Dong Tan. Ik kreeg een merkwaardig antwoord van u, mijnheer de minister. U erkent de feiten, maar u zegt dat het u inopportuun lijkt om Vietnam op de internationale fora specifiek met de vinger te wijzen. U voegt eraan toe dat het feit dat Vietnam deel uitmaakt van de francophonie voor dat land een bijkomend argument is om zijn imago te vrijwaren. Neem mij niet kwalijk, maar dat komt bij

mij nogal lachwekkend over. Niet omwille van die francofonie, hoewel het francofoon zijn van Vietnam al even twijfelachtig is als dat van Egypte, dat ook deel uitmaakt van de francofonie, maar omdat ik in 1997, naar aanleiding van de Top van de francofonie in Vietnam, aan de toenmalige regering een vraag heb gesteld waarop men onder meer antwoordde dat alle francophone landen die deelnamen aan de Top van Hanoi daar hun geloof in de democratische waarden, gebaseerd op respect voor de rechten van de mens, de fundamentele vrijheden en respect voor de rechten van de volkeren en de minderheden, hebben bevestigd. Ook Vietnam heeft dat gedaan in het kader van die francophone top, maar sinds 1997 is daar niets verbeterd. Het probleem van de mensenrechten blijft bestaan, zoals daarstraks door de heer Valkeniers zeer terecht werd geschetst.

Ik vraag u dat we eindelijk iets zouden doen nu wij Vietnam, naar verluidt, bijna het statuut – wat ontwikkelingssamenwerking betreft – van meest bevooroordeelde natie hebben gegeven. Daarom denk ik dat wij het recht hebben om te eisen dat de mensenrechten daar eindelijk zouden worden gerespecteerd. Anders verwacht ik van u als kampioen van de mensenrechten eindelijk maatregelen.

11.04 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, het is inderdaad zo dat Vietnam niet altijd de weg van de pluralistische democratie heeft bewandeld, maar het bewind heeft zich sinds een tiental jaren meer opengesteld en zijn houding versoepeld. De door de staat opgelegde beperkingen blijven bestaan, maar men kan niet langer van een systematische inmenging in het professioneel en privé-leven van elke burger spreken. De media en het parlement ontwikkelen zich steeds meer tot spreekbuis van de bevolking, waardoor de bevolking uitdrukking kan geven aan haar problemen en kritiek kan leveren op de autoriteiten. Het parlement doet zijn werk. Men bespreekt en neemt de nodige wetteksten aan om een rechtsstaat in te voeren. Men stelt vragen aan de minister die zich moet verantwoorden voor het beheer van de staatszaken. Wat de godsdienstige zaken betreft, werden duidelijk vorderingen gemaakt.

De individuele godsdienstvrijheid wordt niet onderdrukt of ontmoedigd, ook al blijft ze onder strikte staatscontrole. Alleen de door de regering erkende religieuze organisaties kunnen hun geloof openlijk belijden. Het gaat om 5 godsdiensten: het boeddhisme, het katholicisme, het protestantisme, sao-dai, hoa-hao en de islam. De andere niet

erkende bewegingen worden als illegaal aanzien. Het gebeurt dan ook wel eens dat hun aanhangers of leiders administratief aangehouden of gevangen genomen worden onder het voorwendsel dat de staatsbelangen of de veiligheid geschonden werden. In dat opzicht zijn sommige bepalingen van de Vietnamese wetgeving onverenigbaar met het invoeren van een echte rechtsstaat.

Wat het specifieke geval van de heer Ha Hai van de hoa-hao betreft, kan ik u de inlichtingen verstrekken waarover ik beschik. In 1999 werd in Zuid-Vietnam een comité van die godsdienst erkend. In dat jaar vond trouwens een bijeenkomst van enkele honderdduizenden gelovigen plaats. De heer Ha Hai stond aan de hoofd van een comité dat niet werd erkend en werd zopas door het gerechtshof van Cho Moi tot twee gevangenisstraffen veroordeeld. Een eerste straf kreeg hij voor de schending van de bewakingsmaatregelen die de autoriteiten tegen hem hadden uitgevaardigd. Een andere straf kreeg hij omdat hij de democratische rechten tegen de staatsbelangen had misbruikt. De heer Ha Hai kon tegen deze beslissing in beroep gaan.

Over priester Nguyen Van Ly heb ik momenteel niet meer details dan de inlichtingen van de Vietnamese gemeenschap in België.

U stelt mij vragen over de kwijtschelding van de Vietnamese schuld. De DGIS heeft de geraamde schuld van het Delcredere afgekocht en dit ter aanvulling van initiatieven op multilateraal vlak. Volgens de akkoorden die wij in december laatstleden met de Vietnamese regering getekend hebben, zal Vietnam de tegenwaarde – 317 miljoen frank – in een fonds storten dat bestemd is voor de financiering van de kosten van onze bilaterale samenwerkingsprojecten ter plaatse. Zoals u weet past onze samenwerking met Vietnam in het kader van de strijd tegen de armoede, meer in het bijzonder op het platteland. Met die schuldenlastvermindering willen wij een ontwikkelingsland helpen en tegelijkertijd via onze akkoorden met de regering ervoor waken dat met de tegenwaarde die door de Vietnamese autoriteiten gestort werd, projecten voor de bevolking gefinancierd worden.

Hier dient te worden opgemerkt dat wat de aanpak van de schuldenlast betreft, België over het algemeen geen eenzijdige beslissingen neemt. Wij werken nauw samen met de andere leden van de club van Parijs. Bovendien blijkt uit ervaring – met inbegrip van de ervaring van de internationale organisaties zoals de Wereldbank

en het IMF – dat het koppelen van ontwikkelingshulp of zelfs schuldenlastverlaging voor de eerbiediging van de mensenrechten niet de vruchten afwerpt waarop men in theorie zou kunnen hopen. De eerbiediging van de mensenrechten is een van de basisprincipes van ons algemeen samenwerkingsakkoord met Vietnam. Die samenwerking beperken tot landen waar de mensenrechten ten volle geëerbiedigd worden, zou echter utopisch zijn. In dat geval zouden wij de banden met onze concentratielanden niet kunnen voortzetten. Wij werken echter wél samen met landen waar de politieke wil bestaat om de situatie van de mensenrechten te verbeteren en waar er op dat vlak duidelijke vorderingen zijn.

Dit betekent geenszins dat wij de problematiek van de mensenrechten met inbegrip van de godsdienstvrijheid terzijde schuiven. Zodra we de gelegenheid hebben om met de politieke autoriteiten van Vietnam te praten, snijden wij het vraagstuk aan. Wanneer Europese diplomaten leiders van het land ontmoeten – en dat gebeurt regelmatig – wordt er over die kwestie gesproken. Precieze gevallen worden behandeld. Zo konden enkele gevallen opgelost worden. Nu ons land deel uitmaakt van de trojka kan ik u verzekeren dat wij de dialoog met de Vietnamese regering zullen voortzetten om verder te gaan in de richting van een betere naleving van de mensenrechten.

11.05 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de minister, ik dank u voor dit omstandige antwoord. Ik zie dat men inderdaad zijn best doet maar er zit nog een zekere tegenstrijdigheid in de politiek van de Vietnamese regering. Zo zou men daar vijf godsdiensten eerbiedigen, onder meer het katholicisme, het boeddhisme, het protestantisme en de Hoa-Hao-Kerk. Ik heb echter daarnet een aantal voorbeelden aangehaald waarbij juist mensen uit die Kerken vervolgd worden, die het slachtoffer zijn van martelingen en van chantage. Ik denk dat uw vertegenwoordigers die in contact komen met het bestuur in Vietnam u toch moeten wijzen op deze duidelijke tegenstrijdigheid. Men kan toch niet zeggen dat men de Kerken erkent terwijl men de beoefenaar vervolgt? Ik geloof dat dit toch een punt is dat moet worden aangestipt.

11.06 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik wil een feit aanhalen dat de minister reeds kent. Ik heb op 22 mei 2000 een vraag gesteld over een vrouw die veroordeeld werd tot één jaar gevangenis omdat zij een godsdienstige plechtigheid aan het voorbereiden was. De minister kent deze zaak goed want hij heeft mij zeer uitgebreid geantwoord. Hij zei onder

meer dat de vrouw een advocaat had gehad en dat de procedure conform de voorschriften was verlopen. Zij had zelfs beroep kunnen aantekenen, zei de minister, maar dat beroep werd afgewezen. Voor het voorbereiden van een godsdienstige plechtigheid werd die vrouw dus veroordeeld tot één jaar gevangenis, ook in beroep. Sinds het antwoord van toen, zegt de minister zou de situatie verbeterd zijn. Ik heb daarentegen de indruk dat de situatie niet verbetert maar dat men absoluut wil doen geloven dat het wel het geval is.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

12 Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de situatie in Turkse gevangenissen" (nr. 3902)

12 Question orale de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation dans les prisons turques" (n° 3902)

12.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, wij hebben uitvoerig stilgestaan bij de situatie in Turkije. Eens men daar ter plaatse geweest is, krijgt men uiteraard meer directe informatie over de opvolging van de problemen. Blijkbaar is de situatie in de Turkse gevangenissen intussen niet veel beter. Er is intussen een rapport in die zin vanwege de Turkse parlementaire commissie voor de mensenrechten.

Mijnheer de minister, bij ons eerste contact, toen wij het rapport aan uw kabinetschef hebben voorgelegd, werd gezegd dat deze zaak normaal gezien zou geagendeerd worden op de Raad voor Algemene Zaken. Mij werd later gezegd dat dit niet in het rapport terug te vinden is. Mijn vraag aan u is dan ook kort en bondig. Is deze zaak nog steeds niet geagendeerd op de Raad voor Algemene Zaken? Volgt hieruit dat ze het onderwerp zal uitmaken van een volgende Raad?

12.02 Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Laenens, op 10 januari 2001 hebt u aan mijn kabinetschef een verslag overhandigd van de NGO Peoples Rights Watch, na uw terugkomst uit Turkije waar u onderzoek deed naar de invallen van de Turkse politie in de gevangenissen in december 2000. Met veel belangstelling heb ik kennis genomen van de bezorgdheid die in dit rapport wordt uitgedrukt. Wij werden tevens op de hoogte gehouden door onze ambassade in Ankara die ons regelmatig verslag

heeft uitgebracht over de toestand ter plaatse. Bovendien heeft het Europees Comité voor de Preventie van Folteringen van de Raad van Europa in december 2000, en van 10 tot 16 januari 2001, de Turkse gevangenen bezocht op uitnodiging van de Turkse overheid. De commissie voor de Preventie van Folteringen heeft zopas haar voorafgaande opmerkingen naar de Turkse autoriteiten verstuurd. Zij kunnen beslissen of die opmerkingen al dan niet worden gepubliceerd. Turkije heeft zijn toestemming nog niet gegeven maar had vooraf laten uitschijnen eerder geneigd te zijn om met de publicatie in te stemmen. Het verslag wordt pas uitgewerkt na het antwoord van de Turkse autoriteiten op de voorafgaande opmerkingen. Ook dit rapport, dat waarschijnlijk in juni 2001 klaar zal zijn, wordt pas na toestemming van de Turkse overheid gepubliceerd.

Ik moedig Turkije aan om voor voorzichtigheid te kiezen en zoveel mogelijk informatie te geven over de maatregelen die het land ter verbetering van de mensenrechten, ook in de gevangenen, heeft genomen of wil nemen. Als de hervormingen van het gevangeniswezen werden doorgevoerd omwille van het afstemmen van Turkije op de Europese normen, dan moet men vaststellen dat de overbrenging van gevangenen naar die nieuwe gevangenen voorbarig en slecht georganiseerd was. De Turkse volksvertegenwoordigers hebben zelf de nadruk gelegd op de beheers- en infrastructuurproblemen. De opmerkingen over de gezondheid van de gevangenen en de gevolgen van het gewelddadig optreden van de ordediensten zijn echter veel verontrustender. De gevangenen beweren tijdens en na de overbrengingsoperatie geslagen en gefolterd te zijn. Na meer dan 100 dagen hongerstaking heeft een groot deel van de hongerstakers de actie opgeschort.

In een brief die ik op 26 december 2000 persoonlijk tot mijn Turkse collega heb gericht, heb ik de emotie verwoord die het optreden van het Turkse leger bij de Belgische bevolking heeft veroorzaakt. Tijdens verschillende bilaterale contacten met de Turkse autoriteiten keurt België telkens zowel de methode die werd gebruikt om de hongerstaking te beëindigen, als het ontbreken van een juridisch kader voor de invoering van type F gevangenen, af. Op Europees niveau heeft Zweden, dat het Europees voorzitterschap waarneemt, op 11 januari 2001 stappen gedaan bij de Turkse minister van Binnenlandse Zaken. De Europese Voorzitter heeft, hoewel hij meent dat een hervorming van de gevangenen noodzakelijk was, zijn bezorgdheid uitgedrukt over

de methodes die in de Turkse gevangenis voor het neerslaan van de opstand werden aangewend en over de daaruit voortvloeiende schendingen van de mensenrechten. Het vraagstuk van de Turkse gevangenen wordt sindsdien op de regelmatig georganiseerde vergaderingen van de Europese politieke samenwerking behandeld. De situatie van de mensenrechten, met inbegrip van het vraagstuk van de gevangenen, is immers een van de prioriteiten die worden opgelegd voor het partnerschap en de toetreding van Turkije en maakt integraal deel uit van de politieke dialoog van de Europese Unie met dat land, waarbij wordt nagegaan of de kandidaat aan de criteria van Kopenhagen voldoet.

12.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik denk dat het noodzakelijk is dat er effectief een continue dialoog is. De verklaringen moeten ook worden opgevolgd. U zult zich herinneren dat de Turkse autoriteiten in december beloofden 6 maanden te wachten met de overbrenging van de gevangenen. We hebben echter moeten vaststellen dat ze deze belofte niet nakwamen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

13 Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de sancties van Turkije ten aanzien van Frankrijk" (nr. 3212)

13 Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les sanctions prises par la Turquie à l'encontre de la France" (n° 3212)

13.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het Armeense volk interesseert me al jaren. Ik herinner me bijvoorbeeld dat ik als schepen van Cultuur in Dendermonde ooit een Armeense week georganiseerd heb. Het zal u dus niet verbazen dat de recente gebeurtenissen in Frankrijk mij tot dit parlementair initiatief brachten

Ik vat de situatie even samen. Op 18 januari 2001 keurde het Franse Parlement eenparig een tekst goed over de genocide in Armenië. Bij de stemming waren er slechts een vijftigtal aanwezigen, maar er waren wel een dertigtal interpellanten aan vooraf gegaan die hun steun betuigden. De Fransen zeggen er uitdrukkelijk bij dat hun tekst niet gaat over de huidige republiek Turkije maar dat de Ottomaanse regering in de fout is gegaan in 1915. Dit is niet onbelangrijk.

De kwestie moet nogal gevoelig gelegen hebben want reeds de vorige dag had de Turkse premier ervoor gewaarschuwd dat wanneer Frankrijk de tekst goedkeurde, er zeer negatieve blijvende gevolgen zouden komen. Die komen er inderdaad. Op 22 januari 2001 kreeg Alcatel het bericht dat hun contract om een spionagesatelliet ter waarde van ongeveer 200 miljoen dollar te leveren werd opgeschort. Het was niet toevallig dat precies Alcatel werd gevisieerd omdat één van hun topmensen, de heer Serge Djuric, een zoon van gevluchte Armeniërs is. De Turkse televisie beklemtoonde dat het ging over een maatregel van het ministerie van Defensie, en van de generale staf. De Turkse premier moest de sanctie nog bevestigen. Ik weet niet of dit intussen gebeurd is. Ik denk het niet.

Op 23 januari 2001 werden nog een tiental andere Franse militaire projecten geannuleerd voor een totale waarde van 4 miljard frank. Turkije beperkte zich niet tot het militaire vlak, het zegde ook samenwerkingsakkoorden op met Franse televisiezenders. Men ging universitaire samenwerkingsakkoorden, handelscommissies, syndicale commissies en graanexporten in vraag stellen en er werd massaal betoogd voor de Franse ambassade.

Premier Chirac van Frankrijk heeft de wet nog altijd niet bekrachtigd. De Turkse premier van zijn kant heeft de sancties tegen Frankrijk nog niet bekrachtigd. Vandaar mijn eerste vraag, mijnheer de minister. Is het nu niet het moment om wat stoom af te laten, want de reacties zijn toch wel bijzonder buitensporig?

Is er geen wetgevend initiatief nodig om in België hetzelfde te doen als in Frankrijk? Dit initiatief kan dan van de minister uitgaan, maar het kan ook van het Parlement uitgaan. Wij hebben een paar goede tekstvoorbeelden. Op 17 maart 1998 werd in de Belgische Senaat reeds een tekst voorgelegd die ondertekend was door alle partijen. Er bestaan ook zeer goede teksten uit het Europees Parlement. Er is ook een tekst uit de Italiaanse Kamer, en één van de Grieken die in dit geval uiteraard niet mochten ontbreken. Van de teksten die kunnen dienen voor een nieuw initiatief vind ik die van het Europees Parlement van 8 juni 1987 de meest geschikte. Deze tekst is zo goed omdat hij ingaat op een aantal tegenwerpingen.

Ten eerste, er wordt uitdrukkelijk gezegd dat men niet het huidige Turkse regime wil beschuldigen, maar wel de Ottomanen.

Ten tweede, ook het Armeense terrorisme wordt

veroordeeld. Ook dat bestaat immers, hoewel het de laatste jaren fel verminderd is.

Ten derde, men vraagt uitdrukkelijk aandacht voor de Armeense monumenten in Zuid-Turkije, dat ooit Armenië was en waar de monumenten nu verwaarloosd worden.

Ten vierde, in de Europese tekst wordt de noodzaak erkend om vergissingen uit het verleden te erkennen als voorwaarde om tot een verzoening der volkeren te kunnen komen.

Mijnheer de minister, moeten wij niet verhinderen dat andere landen daar vliegen gaan afvangen, onderkruiper spelen als het ware, nu Frankrijk een aantal contracten zal mislopen? Dit proces is reeds aan de gang. Reeds op 30 januari 2001, enkele dagen na de sancties, dook in Ankara een delegatie op van Duitse volksvertegenwoordigers die wilden proberen een contract dat zij aan de Fransen met hun Leopard II-tanks waren kwijtgespeeld alsnog in handen te spelen van de Duitse partner, Krauss-Maffai-Wagemann, met succes overigens. Voordien kon dit niet, maar nu kon dit blijkbaar opeens wel. De onderkruiper wint dus. Frankrijk past een afspraak correct toe en een paar dagen later komt Duitsland reeds de vliegen afvangen.

Levert deze revisionistische houding - ik weeg dit woord, want vorige keer kreeg ik het terug in het gezicht gegooit - geen gevaar op voor de Turkse toetreding tot de Europese Unie? Een Frans parlamentslid van rechtse signatuur, François Rochegonne, zegt dat door het goedkeuren van de tekst Turkije dat aanklopt aan de poort van de Europese Unie niet wordt veroordeeld, maar dat men Turkije integendeel de weg toont naar de opening inzake mensenrechten en naar betere relaties met zijn bureu. Wij kunnen de Turken er inderdaad op wijzen dat een erkenning van deze genocide een van de stappen kan zijn om de poort naar Europa te openen. Ik heb de indruk dat Turkije zeer hardleers is. Noch wat Kurdistan betreft, noch wat de situatie in de gevangenissen betreft, noch wat Armenië betreft, geven zij ook maar een millimeter toe. Tegelijkertijd blijven zij toch kandidaat voor Europa. Ik wil dus vragen dat er initiatieven genomen worden om Turkije ter zake eindelijk met serieuze argumenten tot andere gedachten te brengen.

13.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil niet dat er enige twijfel bestaat over mijn vastberadenheid om de geschiedenis recht te doen. Niet is verwerpelijker dan het revisionisme dat erin bestaat de

historische waarheid te wijzigen, wat die ook moge zijn. Bewezen historische conclusies mogen ontkend noch vervormd worden. Diverse parlementen in de wereld hebben initiatieven op het getouw gezet om de moord op de Armeniërs onder het Ottomaans bewind als genocide te erkennen. Sommige van die initiatieven hebben tot een parlementaire stellingname geleid. Andere konden geen meerderheid krijgen en werden verworpen of afgezwakt. Ik heb in elk geval kunnen vaststellen dat Turkije op dat vlak heel gevoelig is, wat duidelijk naar voren kwam bij bepaalde parlementaire initiatieven waar ik het net over had.

De Belgische regering is niet van plan om in het Belgisch Parlement de initiatieven te nemen die u zou wensen. Ik ben mij ten volle bewust van het lijden van het Armeense volk maar het is ook wenselijk om andere mogelijkheden te onderzoeken. Het Armeense volk is niet gebaat bij een crisis in de bilaterale betrekkingen tussen de Westerse landen en Turkije. Een constructieve dialoog tussen Turkije, Armenië en de Armeense diaspora zou ertoe kunnen bijdragen de geschiedenis recht te doen en een oplossing te vinden voor de heel ernstige problemen waarmee Armenië en Turkije vandaag te kampen hebben.

Ik betreur de Turkse maatregelen tegen Franse bedrijven. In naam van de Europese solidariteit zouden bedrijven uit de andere landen van de Europese Unie niet mogen trachten de contracten van die Franse bedrijven in de wacht te slepen. De Europese Commissie heeft aangekondigd dat ze zal onderzoeken of deze maatregelen verenigbaar zijn met de bestaande akkoorden tussen de Unie en Turkije. Wat de toetreding van Turkije tot de EU betreft, denk ik niet dat wij die aan de erkenning van de Armeense genocide moeten koppelen. Dit maakt zelfs geen deel uit van de voorwaarden van Kopenhagen. Ik ben wel van mening dat wij elk land moeten aansporen om een kritische blik op zijn geschiedenis te werpen.

13.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de minister, ik ben heel blij met uw beoordeling van het revisionisme en iets minder gelukkig omdat u als Belgische regering geen initiatief zult nemen. Ik zeg niet dat wij het zullen doen, maar wij zullen onderzoeken of wij dit als fractie niet kunnen voorleggen aan de Kamer. Wij menen dat de Armeense gemeenschap dat wel vraagt. Ik heb het enthousiasme vastgesteld bij de Armeense gemeenschap in Frankrijk. Wij zullen de Armeense gemeenschap in België, de ambassade en de culturele verenigingen hierover contacteren om na te gaan of dit hen zou bevalen. Als dit hen

zelf niet zou bevalen, zullen wij natuurlijk geen initiatieven nemen.

Ik ben blij met uw stelling – die ik trouwens deel – dat men elkaar geen vliegen moet afvangen in delicate dossiers. Ik heb niet gevraagd dat u de Turkse toetreding zou koppelen aan dit dossier; alleen is de stugheid van de Turken in dit dossier geen aanbeveling. Dat is wel het minste dat men kan zeggen.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

14 **Question orale de Mme Muriel Gerken au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la visite de la troïka européenne en Birmanie/Myanmar" (n° 3317)**

14 **Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerken aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het bezoek van de Europese Trojka aan Birma/Myanmar" (nr. 3317)**

14.01 **Muriel Gerken** (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, la semaine passée, la troïka est allée en visite en Birmanie. L'objectif de cette visite était de vérifier les avancées auxquelles la Birmanie s'était engagée, en tout cas la junte, en vue d'une meilleure démocratisation, d'une réconciliation nationale et du respect des droits de l'homme. Un des objectifs était notamment de rencontrer Aung San Suu Kyi et le parti démocratique qu'elle représente ainsi que le gouvernement en exil.

J'aimerais savoir comment s'est passée cette visite, si les rencontres ont eu lieu, notamment avec les membres du gouvernement en exil, de l'opposition, des minorités ethniques, des ONG et également des associations promouvant les droits de l'homme, ainsi qu'avec les agences des Nations unies. J'aurais également voulu savoir si les membres de la troïka avaient perçu des avancées concrètes dans les relations et dans la démocratisation de cet Etat, et si, à la suite de cette visite, mais il est peut-être encore un peu tôt, de nouvelles mesures allaient être prises au niveau de l'Union européenne, au niveau belge et dans le cadre de l'ASEAN. Cette visite de la troïka s'est faite notamment à la suite de la pression que l'Union européenne a fait peser sur les membres de la l'ASEAN, eux-mêmes supportant de plus en plus difficilement le non-respect des droits en Birmanie.

Enfin, je voulais profiter de cette question pour savoir si de nouvelles dispositions allaient être

prises au vu des recommandations que l'OIT a finalement officialisées, demandant aux pays et aux entreprises situées dans les pays membres de l'OIT, de limiter au maximum les relations économiques avec la Birmanie étant donné le travail forcé toujours d'actualité sur ce territoire.

14.02 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, la visite a eu lieu du 28 au 31 janvier. La troika s'est d'abord rendue à Kuala Lumpur en Malaisie, afin de rencontrer Razali Ismail, le nouveau représentant du secrétaire général des Nations unies pour la Birmanie. Cette conversation a permis de préparer la visite en Birmanie même.

A Rangoon, la troïka a rencontré le général Khin Nyunt, n° 3 du régime militaire et Aung San Suu Kyi, prix Nobel de la Paix et présidente du parti NLD, la National League for Democracy. Les Européens ont pu s'entretenir avec le ministre des Affaires étrangères, le vice-ministre des Affaires étrangères, de nombreux officiels des Affaires étrangères et du ministère de la Justice, des représentants des minorités ethniques, des représentants du conseil des églises chrétiennes, les dirigeants de la National League for Democracy, les directeurs des organismes des Nations unies en Birmanie ainsi que les représentants des ONG actives là-bas. La troika a également rencontré les ambassadeurs à Rangoon des pays de l'Union européenne, de l'ASEAN (association des pays du sud-est asiatique) et de quelques autres pays. Comme l'avait promis le ministre birman des Affaires étrangères lors de la réunion ministérielle EU-ASEAN en décembre dernier à Vientiane, l'accès à tous les interlocuteurs a été autorisé sans difficultés.

L'entretien de la troika avec Aung San Suu Kyi a duré deux heures et 20 minutes. Les membres de la troika sont les seuls étrangers à avoir rencontré le prix Nobel de la Paix depuis 5 mois, à l'exception de M. Razali qui l'a rencontrée à deux reprises début janvier.

L'impression générale de la troika est que les pourparlers en cours entre les militaires du SPDC et le NLD sont sérieux même s'ils en sont encore à un stade très préliminaire. Il s'agit essentiellement pour l'instant de créer entre les interlocuteurs un climat de confiance qui permettra de poursuivre et d'approfondir ces pourparlers.

La troika fera son rapport à ses partenaires de l'Union. A ce stade, l'Union européenne

encourage les contacts entre le SPDC et le NLD. Nous espérons qu'ils se développeront de manière à promouvoir la réconciliation nationale, la démocratie et le respect des droits de l'homme.

Mme Aung San Suu Kyi n'a exprimé aucune demande précise à la troika

Sur la question des mesures de l'Organisation internationale du travail, la ministre de l'Emploi vient de m'écrire pour me demander quelles mesures la Belgique comptait prendre afin de répondre à l'appel du BIT. Nous sommes en train de nous concerter sur ce sujet. Je ne suis donc pas en mesure de vous donner une réponse concrète. Je voudrais simplement ajouter que l'Union européenne n'a pas attendu la décision de l'OIT pour retirer à la Birmanie les bénéfices du système de préférences généralisées (SPG) ou pour prendre des sanctions à l'égard de ce régime. J'ai d'ailleurs déjà eu l'occasion de m'exprimer à ce sujet.

14.03 **Muriel Gerkens** (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, je remercie le ministre de sa réponse. Je suis heureuse des positions adoptées par l'Union européenne, ainsi que par vous-même puisque vous êtes vigilant et attentif à ce dossier. Je suis convaincue que la pression internationale, et notamment celle de l'Union européenne, permettra une évolution de la situation parce que la junte qui est installée marque peu d'intérêt pour le changement.

Je vous remercie encore de l'attention que vous portez à ce pays. J'espère que vous nous tiendrez au courant des mesures qui seront prises ultérieurement à son sujet et que le rapport de la troïka pourra nous être communiqué.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

La réunion publique de commission est levée à 18.06 heures.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 18.06 uur.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BEKNOPT VERSLAG

COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

dinsdag

06-02-2001

14:30 uur

mardi

06-02-2001

14:30 heures

INHOUD

Interpellatie van de heer Bart Laeremans tot de eerste minister over "de Europese aspiraties van Brussel" (nr. 627).

Sprekers: **Bart Laeremans, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Francis Van den Eynde**

Moties

Vraag van de heer Ferdy Willems aan de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de financiële hulp aan Angola" (nr. 2391)

Sprekers: **Ferdy Willems, Annemie Neyts**, staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van mevrouw Claudine Drion aan de staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de handelsrelaties met Mexico" (nr. 3283)

Sprekers: **Claudine Drion, Annemie Neyts**, staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de uitvoering van het raamakkoord betreffende het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika" (nr. 3160)

Sprekers: **Leen Laenens, Eddy Boutmans**, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking

Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de burgeroorlog in Angola" (nr. 612).

Sprekers: **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het contract dat België eind 1998 afsloot met het Israëlische Eagle betreffende de levering van 3 UAV aan het Belgisch leger" (nr. 634).

Sprekers: **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Moties

Samengevoegde interpellatie en vragen
- van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de goedkeuring voor een exportlicentie voor de levering van munitiemachines aan Turkije" (nr. 638)

- van mevrouw Leen Laenens aan vice-eerste

SOMMAIRE

Interpellation de M. Bart Laeremans au premier ministre sur "les ambitions européennes de Bruxelles" (n° 627).

Orateurs: **Bart Laeremans, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Francis Van den Eynde**

Motions

Question de M. Ferdy Willems à la secrétaire d'Etat adjointe au ministre des Affaires étrangères sur "l'aide financière à l'Angola" (n° 2391)

Orateurs: **Ferdy Willems, Annemie Neyts**, secrétaire d'Etat adjoint au ministre des Affaires étrangères

Question orale de Mme Claudine Drion à la secrétaire d'Etat adjoint au ministre des Affaires étrangères sur "les relations commerciales avec le Mexique" (n° 3283)

Orateurs: **Claudine Drion, Annemie Neyts**, secrétaire d'Etat adjoint au ministre des Affaires étrangères

Question orale de Mme Leen Laenens au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement sur "l'exécution de l'accord-cadre relatif au Musée Royal de l'Afrique centrale" (n° 3160)

Orateurs: **Leen Laenens, Eddy Boutmans**, secrétaire d'Etat à la Coopération au développement

Interpellation de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la guerre civile en Angola" (n° 612).

Orateurs: **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Interpellation de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le contrat que la Belgique a conclu fin 1998 avec la société israélienne Eagle en vue de la livraison de trois appareils UAV à l'armée belge" (n° 634).

Orateurs: **Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Motions

Interpellation et questions jointes
- de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'approbation d'une licence d'exportation pour la livraison de machines destinées à produire des munitions à la Turquie" (n° 638)

- de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre

minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de exportvergunning aan New Lachaussée voor penleveringen aan Turkije" (nr. 3213)

- van mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "exportvergunning aan New Lachaussée voor wapenleveringen aan de Turkse firma MKEK" (nr.3262)

Sprekers: **Francis Van den Eynde, Leen Laenens, Claudine Drion, Frieda Brepoels**, voorzitter van de VU&ID-fractie, **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Karel Pinxten**

Moties

Mondelinge vraag van de heer Denis D'hondt aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het aanschaffen van middelen van de Civiele Bescherming ingevolge de rampen en catastrofes in het buitenland" (nr. 3129)

Sprekers: **Denis D'hondt, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Richard Fournaux aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de opheffing van het bietenquotum" (nr. 3164)

Sprekers: **Richard Fournaux, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde mondelinge vragen van - de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3179)

- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3218)

- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3257)

Sprekers: **Francis Van den Eynde, Leen Laenens, Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde mondelinge vragen van - de heer Jef Valkeniers aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Vietnam" (nr. 3279)

- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de godsdienstvrijheid in Vietnam" (nr. 3293)

- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de godsdienstvrijheid in Vietnam" (nr. 3327)

Sprekers: **Jef Valkeniers, Ferdy Willems, Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

et ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée à New Lachaussée pour des livraisons d'armes à la Turquie" (n° 3213)

- de Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée à New Lachaussée pour exporter du matériel de fabrication de munition à la firme turque MKEK" (n°3262)

Orateurs: **Francis Van den Eynde, Leen Laenens, Claudine Drion, Frieda Brepoels**, président du groupe VU&ID, **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Karel Pinxten**

Motions

Question orale de M. Denis D'hondt au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'engagement de moyens de la protection civile lors de calamités et de catastrophes survenant à l'étranger" (n° 3129)

Orateurs: **Denis D'hondt, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Richard Fournaux au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la suppression des quotas betteraviers" (n° 3164)

Orateurs: **Richard Fournaux, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions orales jointes de - M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Sahara occidental" (n° 3179)

- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la problématique du Sahara occidental" (n° 3218)

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Sahara occidental" (n° 3257)

Orateurs: **Francis Van den Eynde, Leen Laenens, Ferdy Willems, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions orales jointes de - M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation au Vietnam" (n° 3279)

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la liberté de religion au Vietnam" (n° 3293)

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la liberté religieuse au Vietnam" (n° 3327)

Orateurs: **Jef Valkeniers, Ferdy Willems, Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de situatie in Turkse gevangenissen" (nr. 3902) <i>Sprekers: Leen Laenens, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken</i>	26	Question orale de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation dans les prisons turques" (n° 3902) <i>Orateurs: Leen Laenens, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères</i>	26
Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de sancties van Turkije ten aanzien van Frankrijk" (nr. 3212) <i>Sprekers: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken</i>	28	Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les sanctions prises par la Turquie à l'encontre de la France" (n° 3212) <i>Orateurs: Ferdy Willems, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères</i>	28
Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerken aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het bezoek van de Europese Trojka aan Birma/Myanmar" (nr. 3317) <i>Sprekers: Muriel Gerken, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken</i>	29	Question orale de Mme Muriel Gerken au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la visite de la Troïka européenne en Birmanie/Myanmar" (n° 3317) <i>Orateurs: Muriel Gerken, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères</i>	29

**COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN**

van

DINSDAG 06 FEBRUARI 2001

14:30 uur

**COMMISSION DES RELATIONS
EXTERIEURES**

du

MARDI 06 FEVRIER 2001

14:30 heures

De vergadering wordt geopend om 14.20 uur door de heer Pierre Chevalier, voorzitter.

01 **Interpellatie van de heer Bart Laeremans tot de eerste minister over "de Europese aspiraties van Brussel" (nr. 627).**

01.01 **Bart Laeremans (VLAAMS BLOK):** Ik betreur dat de eerste minister niet de moed heeft om zelf op mijn vragen te antwoorden. Tijdens de vorige regeerperiode antwoordde de minister wel zelf.

De indruk bestaat dat Euro-Brussel vooral de Franstaligen goed uitkomt, terwijl de Vlamingen steeds minder in hun hoofdstad te zeggen zullen hebben. Wij kanten ons niet tegen internationale instellingen in Brussel, maar hun aantal moet wel in verhouding staan tot de capaciteit van deze stad, zowel op het vlak van wonen als op cultureel vlak. Overdadige internationale aanwezigheid heeft al geleid tot stadsvlucht, onbetaalbare prijzen op de immobiliënmarkt en het aanzuigen van illegalen. De groenen stonden in het verleden bekend als pleiters voor leefbaarheid van de stad, maar zij blijven nu stil.

Xavier de Donnea ziet Brussel als de hoofdstad van intercontinentale Euro-Aziatische politiek. Dit getuigt van grootheidswaanzin en van een toekomstvisie waarin wij niet geloven. De Vlaamse Gemeenschap zou de dupe worden van zo'n intercontinentaal toekomstbeeld.

Iemand moet de Donnea terugfluiten, maar het tegendeel gebeurt. De federale overheid toont zich

La séance est ouverte à 14.20 heures par M. Pierre Chevalier, président.

01 **Interpellation de M. Bart Laeremans au premier ministre sur "les ambitions européennes de Bruxelles" (n° 627).**

01.01 **Bart Laeremans (VLAAMS BLOK):** Je regrette que, contrairement à son prédécesseur, le premier ministre n'ait pas le courage de répondre lui-même à mes questions.

Nous avons le sentiment que les ambitions européennes de Bruxelles avantagent surtout les francophones et que les néerlandophones éprouveront toujours davantage de difficultés à faire entendre leur voix dans leur propre capitale. Nous ne sommes pas opposés à la présence d'institutions internationales à Bruxelles, mais leur nombre ne doit pas dépasser les capacités d'accueil de notre capitale tant sur le plan de la qualité de la vie en ville que sur le plan culturel. Une présence européenne trop appuyée à Bruxelles est déjà à l'origine de phénomènes tels que l'exode urbain, l'augmentation exorbitante des tarifs immobiliers ou l'attrait exercé sur des étrangers en séjour illégal dans notre pays. Alors que, par le passé, les Verts s'étaient faits les défenseurs de la qualité de la vie en ville, ils sont aujourd'hui étrangement silencieux à ce propos.

M. de Donnea considère Bruxelles comme la capitale de la politique intercontinentale euro-asiatique. La Communauté flamande risque de faire les frais de cette conception intercontinentale de l'avenir de Bruxelles, qui témoigne de mégalomanie et ne correspond pas à nos aspirations.

Quelqu'un doit rappeler M. de Donnea à l'ordre mais c'est tout le contraire qui se passe. Les

bereid de Europese rol van Brussel nog te versterken door opeenvolgende financiële injecties: 13,5 miljard frank op vier jaar. Bovendien aanvaardde men in Nice het voorstel om voortaan minstens de helft van de topbijeenkomsten in Brussel te houden.

Hoeveel Europese ambtenaren werken vandaag in Brussel? Hoe groot is de gebruikte kantooroppervlakte? Hoe groot is de verwachte toename van beide getallen? Valt decentralisering niet te verkiezen boven de overschrijding van de Brusselse draagkracht? Wordt hierover structureel overlegd door de federale en de Europese overheden, of is alleen de gewestelijke bevoegd? Komt er een derde grote pool nabij het vormingsstation van Schaarbeek? Wie beslist daarover? Welke kijk heeft de premier op de uitbreiding van de EU? Worden ook Aziatische en voormalige Sovjetstaten opgenomen? Krijgt Brussel dan een structuur als die van Washington DC? Is het niet beter de Europese instellingen voor te bereiden op de onvermijdelijke ontbinding van de Belgische Staat? Wat zijn de financiële gevolgen van de verdere uitbouw van Brussel als Europese hoofdstad?

Wat zijn de kosten van de renovatie van Berlaymont en van de organisatie van de topbijeenkomsten? Hoeveel draagt de EU daarin bij?

01.02 Minister **Louis Michel** (*Nederlands*): De reden waarom ik in plaats van de eerste minister op de vraag van Bart Laeremans antwoord, heeft alleen maar te maken met de agenda van de premier, niet met moed.

België vangt vandaag ongeveer 22.000 Europese ambtenaren op, zijnde ongeveer 65 procent van het totale aantal. Uit een studie ten laste van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijkt dat het totaal aantal in Brussel gevestigde ambtenaren in 2005 tot 26.500 personen zou kunnen oplopen.

Momenteel nemen de Europese instellingen in Brussel een kantooroppervlakte van ongeveer 1.350.000 vierkante meter in. De beschikbare ruimte zal nog toenemen door de renovatie van het Berlaymont gebouw en de inrichting van de Beaulieu-wijk.

Het zetelbeleid dat in 1997 door de regering werd aangenomen is nog steeds actueel en gaat ervan uit dat de voordelen van de aanwezigheid van

pouvoirs publics fédéraux sont disposés à renforcer le rôle européen de Bruxelles par le recours à des injections financières successives de 13,5 milliards en quatre ans. En outre, il a été admis au sommet de Nice que la moitié au moins des réunions au sommet se tiennent dorénavant à Bruxelles.

Combien de fonctionnaires européens travaillent-ils actuellement à Bruxelles ? Quelle est la superficie des immeubles de bureaux qu'ils occupent ? Comment ces deux chiffres vont-ils évoluer ? Ne serait-il pas préférable de décentraliser plutôt que dépasser les possibilités que Bruxelles peut offrir ? Une concertation structurelle est-elle menée à ce sujet au niveau des autorités fédérales et européennes ou les autorités régionales sont-elles les seules compétentes en la matière ? Envisage-t-on de créer un troisième grand pool européen à proximité de la gare de formation de Schaerbeek ? Qui prendra la décision à ce sujet ? Que pense le premier ministre de l'élargissement de l'UE ? Envisage-t-on d'y intégrer des Etats asiatiques ou de l'ancienne Union Soviétique ? Bruxelles sera-t-elle alors dotée d'un statut analogue à celui de Washington DC ? Ne vaudrait-il pas mieux préparer les institutions européennes à l'inévitable dissolution de l'Etat belge ? Quelles seront les répercussions financières du développement futur de Bruxelles en tant que capitale européenne ?

A combien s'élève le coût de la rénovation du Berlaymont et de l'organisation des réunions au sommet ? Quelle y est la part de la contribution européenne ?

01.02 **Louis Michel**, ministre (*en néerlandais*): Si je réponds à la question de Bart Laeremans à la place du Premier ministre, c'est uniquement pour des raisons liées à l'emploi du temps de M. Verhofstadt. Cela n'a donc rien à voir avec un manque de courage de sa part.

Aujourd'hui, la Belgique accueille quelque 22.000 fonctionnaires européens, soit environ 65 % du total de la fonction publique de l'UE. Une étude réalisée à la demande de la Région de Bruxelles-Capitale fait apparaître qu'en 2005, le nombre total de fonctionnaires installés à Bruxelles pourrait s'élever à 26.500 personnes.

Actuellement, les institutions européennes ayant leur siège à Bruxelles occupent une surface de bureaux d'à peu près 1.350.000 mètres carrés. L'espace disponible augmentera encore après la rénovation du Berlaymont et l'aménagement du quartier « Beaulieu ».

La politique en matière de sièges des institutions européennes que le gouvernement a approuvée en 1997 reste d'actualité et est fondée sur l'idée que la

internationale instellingen de nadelen ruimschoots overtreffen.

Er bestaat sinds 1967 een comité dat belast is met de coördinatie van de opvang van internationale organisaties. Voorzitter is een ambtenaar van de externe carrière van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De gemeenschappen en gewesten worden nauw betrokken bij het vastleggen van het zetelbeleid. Het comité handelt over de zetelakkoorden, biedt bijstand aan internationale organisaties en is ook bevoegd voor de coördinatie van grote vastgoedprojecten.

De Europese instellingen handelen individueel, er is geen contactorgaan voor zetelbeleid. Over het algemeen willen zij gegroepeerd blijven. Er werd nog geen principe-akkoord gesloten over de "Schaerbeekwijk", in ieder geval zou dat overleg vergen tussen het Gewest en de Staat. De Europese instellingen zijn verantwoordelijk voor de financiering van hun installatie.

Het begrip "Euro-Aziatisch continent" is niet van politieke aard. De enige internationale organisatie die in dit gebied werkt, de OVSE, heeft haar zetel in Wenen.

De federale structuur zal de stabiliteit van onze instellingen verzekeren.

Enkel voor de Europese scholen heeft de Belgische Staat een vast engagement. Ze draagt ook de kosten voor het verwijderen van asbest uit het Berlaymont-gebouw en voor het huren van vervangingsgebouwen.

Inzake de vergaderplaats van de Europese raden heeft België onderstreept dat voor de follow-up van het besluit moet worden gezorgd. Over de uitvoeringsmodaliteiten moet worden onderhandeld tussen de Raad en de Staat van de zetel.

01.03 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Dat 60 tot 70 procent van de Europese ambtenaren thans in Brussel werken, is dus een feit. Men werkt duidelijk niet aan de broodnodige decentralisering. De uitbreiding van bevoegdheden en lidstaten leidt op die manier onvermijdelijk naar een Washington DC-scenario. De autochtone bevolking wordt verdreven. Ik blijf benieuwd naar de mening van de premier hierover. Wij zullen terzake een motie indienen.

01.04 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ik moet het geheugen van de vice-eerste minister

présence d'institutions internationales revêt beaucoup plus d'avantages qu'elle ne présente d'inconvénients.

Depuis 1967, il existe un comité chargé de la coordination de l'accueil des organisations internationales. Son président est un fonctionnaire de la carrière extérieure du ministère des Affaires étrangères. Les Communautés et les Régions sont étroitement associées à l'élaboration de la politique en matière de sièges. Le comité s'occupe des accords relatifs aux sièges, assiste des organisations internationales et est également compétent pour la coordination des grands projets immobiliers.

Les institutions européennes agissent de manière individuelle. Il n'y a pas d'organe de contact en ce qui concerne la politique des sièges. Généralement, le souhait est de rester groupés. Aucun accord de principe n'a encore été conclu en ce qui concerne le "quartier Schaerbeek". Il faudrait de toute manière organiser au préalable une concertation entre la Région et l'Etat. Les institutions européennes sont responsables du financement de leur hébergement.

La notion de "continent euro-asiatique" n'a pas de portée politique. La seule organisation qui travaille dans cette région, l'OSCE, a son siège à Vienne.

La structure fédérale garantira la stabilité de nos institutions.

L'Etat belge n'a d'engagement ferme que pour les écoles européennes. Il supporte également le coût du désamiantage du bâtiment du Berlaymont et de la location de bâtiments de remplacement.

En ce qui concerne le lieu de réunion des conseils européens, la Belgique a souligné qu'il fallait assurer un suivi de la décision prise. Les modalités d'exécution doivent faire l'objet de négociations entre le Conseil et l'Etat où se trouve le siège.

01.03 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): 60 à 70% des fonctionnaires européens travaillent donc actuellement à Bruxelles. Rien n'est fait pour promouvoir une décentralisation. L'élargissement des compétences et l'augmentation du nombre d'Etats membres conduira inévitablement à un scénario du type "Washington DC". La population autochtone est chassée. J'aurais aimé connaître le point de vue du premier ministre à ce sujet. Nous allons déposer une motion.

01.04 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Je me permets de rafraîchir la mémoire du vice-

even opfrissen. Het idee van een Eurazië werd in het begin van de jaren zestig verdedigd door *Jeune Europe*. Zou de heer de Donnea ook niet beter worden uitgeleverd aan het inquisitietribunaal van pater Leman om zijn verleden te onderzoeken?

Moties

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Bart Laeremans en Francis Van den Eynde en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Bart Laeremans
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
vraagt de regering met aandrang
- de internationale ambities van Brussel te temperen;
- te streven naar een billijke spreiding van de Europese functies over zoveel mogelijk lidstaten en steden;
- het voortbestaan van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel veilig te stellen."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de dames Claudine Drion, Leen Laenens, Josée Lejeune en de heren Erik Derycke en Yvon Harmegnies.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

02 Vraag van de heer Ferdy Willems aan de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de financiële hulp aan Angola" (nr. 2391)

02.01 Ferdy Willems (VU&ID): Heeft Angola schulden openstaan bij Belgische ondernemingen of bij de Belgische Staat? Wordt het Delcrederesysteem toegepast? Is België nog bereid financiële hulp te geven? Angola behoort sinds 2000 niet meer tot de lijst van 85 prioritaire partners voor ontwikkelingssamenwerking. Daarom stellen wij voor dat België directe voedsel- en medische hulp zou toekennen aan de bevolking. Andersoortige hulp komt immers bij de krijgsheren terecht. De materiële toestand van de Angolezen is dermate slecht dat die hulp letterlijk van levensbelang is.

Wat is het volume, de samenstelling en de ontwikkeling van de Angolese uitvoer naar België? Vooral de petroleumuitvoer is interessant, omdat die

premier ministre. Au début des années soixante, Jeune Europe a défendu l'idée d'une Eurasie. Ne faudrait-il pas traduire M. de Donnée devant le tribunal d'inquisition du père Leman pour qu'il épeluche son passé?

Motions

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Une motion de recommandation a été déposée par MM. Bart Laeremans et Francis Van den Eynde et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Bart Laeremans et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande avec insistance au gouvernement,
- de modérer les ambitions internationales de Bruxelles;
- d'œuvrer en faveur d'une répartition équitable des fonctions européennes entre un maximum d'Etats membres et de villes;
- de garantir l'avenir de la Communauté flamande à Bruxelles."

Une motion pure et simple a été déposée par Mmes Claudine Drion, Leen Laenens, Josée Lejeune et MM. Erik Derycke et Yvon Harmegnies.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

02 Question de M. Ferdy Willems à la secrétaire d'Etat adjointe au ministre des Affaires étrangères sur "l'aide financière à l'Angola" (n° 2391)

02.01 Ferdy Willems (VU&ID): L'Angola a-t-il des dettes auprès d'entreprises belges ou de l'État belge? Le système du Ducroire est-il appliqué? La Belgique est-elle encore disposée à accorder une aide financière? Depuis 2000, l'Angola ne figure plus sur la liste des partenaires prioritaires pour la coopération au développement. C'est pourquoi nous proposons que la Belgique accorde une aide directe à la population sous la forme de nourriture et de médicaments. Les autres formes d'aides aboutissent toujours aux mains de l'armée. La situation matérielle des Angolais est tellement mauvaise que cette aide est littéralement vitale. Quels sont le volume, la composition et l'évolution des exportations angolaises vers la Belgique? Les exportations de pétrole sont surtout intéressantes car le pouvoir les utilise comme source principale

door de machthebbers als centrale financieringsbron wordt gebruikt. Men verkoopt in feite de rijkdommen van Angola uit aan buitenlandse private banken. Is de minister bereid de wapenexport van landen als Israël en sommige oud-Oostbloklanden naar Angola te onderzoeken?

02.02 Staatssecretaris **Annemie Neyts** (*Nederlands*): Over de uitstaande leningen werd in het kader van de Club van Parijs een eerste overeenkomst gesloten op 9 december 1987. In december vorig jaar had Angola 454 miljoen frank uitstaan aan niet terugbetaalde staatsleningen. Vijf Belgische staatsleningen worden al jaren niet meer terugbetaald.

België verleent geen financiële hulp meer voor de export naar Angola. Bij de Delcreditedienst is Angola gerangschikt in risicocategorie 7, wat financiële transacties uitsluit. Over het financieel beleid van private banken heb ik geen gegevens.

Wij verlenen geen begrotingssteun meer aan Angola.

In 1998 was België het tweede exportland van Angola, na de VS. Het overgrote deel van die uitvoer (meer dan 99 procent) bestaat uit ruwe diamant. In 1999 bijvoorbeeld ging het om uitvoer van ruwe diamant ter waarde van meer dan 20 miljard frank.

Naar de exportpolitiek van derde landen inzake wapenleveringen kan ik helaas geen onderzoek verrichten. Wij werken terzake nauw samen met de embargocommissie van de VN. Ik ben niet van plan doorvoervergunningen aan derde landen toe te kennen. Wij hopen vurig dat binnen afzienbare tijd kan worden begonnen met de wederopbouw van dit zwaar geteisterde land.

02.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Ik besluit uit de uitleg van de staatssecretaris dat Angola aan zijn lot wordt overgelaten. Wat de wapenexport betreft, is haar antwoord bevredigend, omdat we niet meedoen aan de wapenwedloop.

Het incident is gesloten.

03 Mondelinge vraag van mevrouw **Claudine Drion** aan de staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de handelsrelaties met Mexico" (nr. 3283)

03.01 **Claudine Drion** (ECOLO-AGALEV): Mexico is een handelspartner van België. Welke bedragen vertegenwoordigen de geldstromen tussen beide

de financiering. En fait, on vend les richesses de l'Angola à des banques privées étrangères.

Le ministre est-il disposé à examiner la question des exportations vers l'Angola d'armes en provenance de pays comme Israël ou les anciens pays de l'Est?

02.02 **Annemie Neyts**, ministre (*en néerlandais*): Un premier accord sur les dettes actives a été signé le 9 décembre 1987, dans le cadre du Club de Paris.

En décembre dernier, l'Angola accusait une dette de 454 millions, constituée d'emprunts d'Etat non remboursés. L'Angola a cessé depuis de nombreuses années déjà de s'acquitter de cinq emprunts d'Etat accordés par la Belgique.

La Belgique ne soutient plus financièrement les exportations vers l'Angola. Le service du Ducroire a classé l'Angola dans la catégorie à risque 7, ce qui exclut toutes transactions financières. Je ne dispose pas de données sur la politique financière des banques privées.

Nous n'accordons plus d'aide budgétaire à l'Angola.

En 1998, la Belgique était le deuxième pays d'exportation de l'Angola, après les États-Unis. La majeure partie de ces exportations (plus de 99%) porte sur le diamant brut. En 1999, par exemple, il s'est agi d'exportations de diamant brut pour une valeur de plus de 20 milliards de francs.

Je ne puis malheureusement procéder à une enquête sur la politique d'exportation de pays tiers en matière de livraisons d'armes. Nous travaillons en étroite collaboration avec la commission embargo des Nations Unies. Je n'ai pas l'intention de délivrer de licences de transit à des pays tiers. Nous espérons sincèrement que la reconstruction de ce pays durement frappé pourra être entamée prochainement.

02.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Je déduis de la réponse de la secrétaire d'État que l'on abandonne l'Angola à son sort. Sa réponse est satisfaisante en ce qui concerne les exportations d'armes puisque nous ne contribuons pas à la course à l'armement.

L'incident est clos.

03 Question orale de Mme **Claudine Drion** à la secrétaire d'Etat adjoint au ministre des Affaires étrangères sur "les relations commerciales avec le Mexique" (n° 3283)

03.01 **Claudine Drion** (ECOLO-AGALEV) : Le Mexique est un partenaire commercial de la Belgique. Quels sont les montants des flux

landen ? In welke sectoren wordt er meer bepaald handel gedreven ? Met welke bedrijven ?

Is er binnen afzienbare tijd een missie gepland ? Zo ja, met welke doelstellingen ? Respecteert Mexico volgens u de mensenrechten ?

Er zijn ontvoeringen, willekeurige arrestaties en misschien wordt er wel gemarteld.

Hoe kunnen onze handelsbetrekkingen ingepast worden in een beleid dat gericht is op de eerbiediging van de rechten van de mens, met inachtneming van het samenwerkingsakkoord tussen Mexico en de Europese Unie ?

03.02 Staatssecretaris **Annemie Neyts** (*Frans*) : Het handelsverkeer tussen België en Mexico vertegenwoordigde gedurende de eerste tien maanden van het jaar 2000 een bedrag van 18,5 miljard op het vlak van de uitvoer en van 14,5 miljard op het vlak van de invoer.

Voor diezelfde periode kan de uitvoer als volgt uitgesplitst worden : 33,9% voor machines en toestellen, 21,9% voor chemicaliën, 19,03% voor transportmateriaal en 5,13% voor gewone metalen.

Wat de invoer betreft, kunnen de volgende cijfers worden gegeven : 23,1% voor machines en toestellen, 22,9% voor chemicaliën, 17,83% voor gewone metalen, 13,67% voor kunstwerken en 8,6% voor delfstoffen.

De namen van de importerende en exporterende firma's kan ik u niet meedelen; dat is vertrouwelijke informatie. Er is geen handelsmissie naar Mexico gepland voor 2001.

Wij zijn niet op de hoogte van systematische schendingen van het recht op vrije meningsuiting op nationaal niveau.

Wel weten we dat er in afgelegen provincies inderdaad frequent losstaande feiten gepleegd worden door de plaatselijke autoriteiten. Een en ander wordt verklaard door de heersende cultuur die geweld predikt, het disfunctioneren van het gerechtelijke apparaat en de latente corruptie.

Er is zeker geen sprake van een weloverwogen beleid van de Mexicaanse overheid. Er werd recentelijk trouwens een markante vooruitgang geboekt op het stuk van de mensenrechten.

financiers entre les deux pays ? Dans quels secteurs ? Avec quelles entreprises ?

Une mission est-elle prévue prochainement ? Avec quels objectifs ?

On assiste à des enlèvements, à des arrestations arbitraires et peut-être même à des tortures.

Le Mexique respecte-t-il, selon vous, les droits de l'homme ? Comment nos relations commerciales peuvent-elles être coordonnées avec une politique des droits de l'homme respectant l'accord de coopération entre l'Union européenne et le Mexique ?

03.02 **Annemie Neyts**, ministre (*en français*) : Les flux commerciaux entre la Belgique et le Mexique s'élèvent, pour les dix premiers mois de l'année 2000, à 18,5 milliards pour les exportations et à 14,5 milliards pour les importations.

Pour la même période, les exportations se répartissent comme suit : 33,9% pour les machines et appareils, 21,9% pour les produits chimiques, 19,03% pour le matériel de transport et 5,13% pour les métaux communs.

En ce qui concerne les importations, les chiffres sont les suivants : 23,1% pour les machines et appareils, 22,9% pour les produits chimiques, 17,83% pour les métaux communs, 13,67% pour les oeuvres d'art et 8,6% pour les produits minéraux.

Pour des raisons de confidentialité, il ne m'est pas permis de divulguer le nom des entreprises qui procèdent à ces exportations et importations. Quant aux possibilités d'envoi d'une mission économique, aucune mission de ce type n'est prévue au Mexique en 2001.

Nous n'avons pas eu vent de violations systématiques ni de dénis systématiques des libertés d'expression au niveau national.

Toutefois, il y a en effet des actes isolés et nombreux commis par des autorités locales dans certaines provinces reculées. Ils ont notamment dus à une culture de la violence, à des dysfonctionnements du système judiciaire et à une corruption latente.

Il ne s'agit en rien d'une volonté délibérée de l'État mexicain. Des avancées significatives des droits humains ont même été remarquées récemment.

Wat het in de media breed uitgesmeerde conflict met de Chiapas-indianen betreft, is er sinds 1998 geen schot meer gelost.

De regering-FOX, de eerste regering sinds 1901 die niet gevormd werd door de PRI, wil het conflict beëindigen.

Bovendien is de democratische verkiezing van de plaatselijke gouverneur een gebaar van goede wil van de nieuwe Mexicaanse regering.

Commandant Marcos, leider van de Chiapas-rebellen, heeft al aangekondigd dat hij naar Mexico wil afreizen om een oplossing voor het conflict te zoeken.

Het verbruik van Belgische producten ligt vrij laag en is goed voor slechts twee duizendsten van de Mexicaanse invoer. Zelfs de Europese Unie ligt ver achterop bij de Verenigde Staten qua uitvoer naar Mexico. Sinds de inwerkingtreding van het regionaal vrijhandelsverdrag is het marktaandeel van de Europese Unie geslonken. Het is dan ook moeilijk om commerciële druk op dat land uit te oefenen. Het zou ook niet opportuun zijn, want de regering geeft blijk van goede wil als het erop aankomt de vrede te handhaven en getuigt van openheid op het stuk van de mensenrechten. Men moet het nieuwe bewind de tijd geven om concreet werk te maken van die goede bedoelingen.

De bestaande politieke dialoog tussen de Europese Unie en Mexico is het meest aangewezen kanaal om veranderingen in Mexico te bewerkstelligen. Politieke instrumenten blijken dienaangaande doeltreffender. Zij zijn te verkiezen boven commerciële instrumenten, die, gelet op hun niveau, ondoeltreffend en zelfs contraproductief zijn.

03.03 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): U zegt dat de plaatselijke overheden een gebrek aan opleiding hebben als het op mensenrechten aankomt. Het gaat echter om gouverneurs! De nieuwe president heeft inderdaad beloofd dat de mensenrechten in Chiapas beter zouden worden nageleefd. Dat neemt niet weg dat de autoriteiten het in sommige staten van Mexico gemunt hebben op leiders van organisaties, wat ons toe actie moet aanzetten, is het niet op handelsvlak, dan op zijn minst toch op politiek niveau.

Het incident is gesloten.

04 Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de staatssecretaris voor

En ce qui concerne la médiatisation du conflit des Chiapas, aucun coup de feu n'a plus été tiré depuis 1998.

Le gouvernement FOX, premier gouvernement qui n'est pas issu du PRI depuis 1901, a fait état de sa volonté de mettre fin au conflit des Chiapas.

En outre, l'élection démocratique du gouverneur local constitue un geste de bonne volonté du nouveau gouvernement mexicain.

Le commandant Marcos, leader de la rébellion des Chiapas, a annoncé son intention de se rendre à Mexico en vue de trouver une solution au conflit.

La consommation de produits belges est relativement faible. Elle représente deux millièmes du total des importations mexicaines. Même l'Union européenne arrive loin derrière les Etats-Unis comme fournisseur du Mexique. Quelque 75% des importations mexicaines proviennent en effet des Etats-Unis. L'Union européenne a perdu des parts de marché depuis l'entrée en vigueur du traité de libre-échange régional. Il est difficile dès lors d'exercer des pressions de nature commerciale sur ce pays. Ce ne serait pas judicieux non plus, car le gouvernement montre sa volonté de faire respecter la paix et son ouverture en matière de droits de l'homme. Il faut laisser au nouveau pouvoir le temps de concrétiser ses bonnes intentions.

C'est surtout le dialogue politique existant entre la Communauté européenne et le Mexique qui se révélera être l'instrument le plus efficace pour arriver à un changement dans ce pays. Les instruments politiques semblent être plus efficaces et doivent être préférés aux instruments commerciaux, inopérants et contre-productifs étant donné leur niveau.

03.03 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV) : Vous dites que les autorités locales manquent de formation en droits de l'homme. Or, il s'agit de gouverneurs !

Le nouveau président promet effectivement l'amélioration potentielle des droits humains au Chiapas. Il n'en demeure pas moins que, dans certains états du Mexique, les autorités s'en prennent à des dirigeants d'organisations, ce qui doit nous alerter, si ce n'est sur le plan commercial, alors politiquement.

L'incident est clos.

04 Question orale de Mme Leen Laenens au secrétaire d'Etat à la Coopération au

Ontwikkelingssamenwerking over "de uitvoering van het raamakkoord betreffende het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika" (nr. 3160)

04.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Een raamakkoord van 22 juni 1998 regelt de financiering van initiatieven voor ontwikkelingssamenwerking in het Museum voor Midden-Afrika. In de begroting van 2001 is hiervoor 55 miljoen uitgetrokken. Het akkoord stipt aan dat er jaarlijks een actieprogramma wordt opgemaakt dat, voorzien van een begeleidend advies, aan de minister moet worden voorgelegd.

Ik wil graag de aandacht van de minister vragen betreffende het op punt stellen van de permanente tentoonstellingen. Bij een recent bezoek aan de tentoonstelling Exit Congo was ik lichtjes geschokt over de wijze waarop de kolonisatie en de daaropvolgende onafhankelijkheid in beeld werden gebracht. De vele jongeren die het museum bezoeken, krijgen zo wel een heel gekleurd beeld.

Heeft de staatssecretaris het actieprogramma voor 2001 al goedgekeurd? Wat zijn de grote lijnen ervan? Is er een jaarverslag over de uitvoering van het actieprogramma van het jaar 2000?

Hoe denkt men de actualisering van de permanente tentoonstelling aan te pakken? Welke personen zijn hiervoor verantwoordelijk? Wat is hun profiel?

Is de staatssecretaris geconsulteerd inzake de benoeming van de nieuwe directeur van het Museum? Gezien het enorme belang van de noodzakelijke uitbouw van de ontwikkelingsdimensie in heel wat activiteiten van het museum en gezien de faam van het museum, lijkt me dit geen overbodige luxe.

04.02 Staatssecretaris Eddy Boutmans (Nederlands): Het Museum voor Midden-Afrika valt onder de bevoegdheid van de minister van Wetenschapsbeleid. Er is wel een raamakkoord. Het actieprogramma 2001 werd licht gewijzigd na overleg met DGIS en is nog niet goedgekeurd. De definitieve tekst wordt mij een dezer dagen voorgelegd.

De zeven actiepunten betreffen de organisatie van de Prijs voor Ontwikkelingssamenwerking, de steun aan Afrikaanse instellingen, een aantal educatieve activiteiten, de actualisering van Afrikaanse geologen, het organiseren van individuele stages, en tot slot de samenwerking met Afrikaanse wetenschappelijke instellingen en musea.

Het verslag van het actieplan 2000 is nog niet

développement sur "l'exécution de l'accord-cadre relatif au Musée Royal de l'Afrique centrale" (n° 3160)

04.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Un accord-cadre du 22 juin 1998 règle le financement d'initiatives en matière de coopération au développement au Musée Royal de l'Afrique centrale. Un montant de 55 millions a été réservé au budget 2001 à cette fin. Cet accord mentionne incidemment qu'un programme d'action est élaboré annuellement et que ce programme, assorti d'un avis, doit être soumis au ministre.

J'aimerais demander au ministre d'être attentif à la conception des expositions permanentes. Lorsque j'ai visité récemment l'exposition Exit Congo, j'ai été quelque peu heurtée par la présentation qui y était faite de la (dé)colonisation du Congo et de l'indépendance qui s'en est suivie. Les nombreux jeunes qui visiteront le Musée auront ainsi une image très biaisée de la réalité.

Le secrétaire d'Etat a-t-il déjà approuvé le programme d'action pour 2001 ? Quelles en sont les grandes lignes ? Y a-t-il un rapport annuel 2000 sur l'exécution de ce programme d'action ?

Comment le secrétaire d'Etat envisage-t-il d'actualiser cette exposition permanente ? Quelles personnes en sont responsables ? Quel est leur profil ?

Le secrétaire d'Etat a-t-il été consulté au sujet de la nomination du nouveau directeur du Musée ? Compte tenu de l'importance considérable du nécessaire développement de la dimension « coopération » dans le cadre de nombreuses activités du Musée et vu la notoriété de celui-ci, cela ne me paraît pas être un luxe superflu.

04.02 Eddy Boutmans, ministre d'Etat (*en néerlandais*): Le Musée de l'Afrique centrale relève du ministre de la Politique scientifique. Il existe un accord-cadre. Le programme d'action 2001, qui a été légèrement modifié après concertation avec la DGCI, n'a pas encore été approuvé. Le texte définitif me sera soumis incessamment.

Les sept points d'action sont l'organisation d'un Prix de la Coopération au Développement, le soutien aux institutions africaines, des activités éducatives, l'actualisation de la collection permanente, la formation de géologues africains, l'organisation de stages individuels et, enfin, la coopération avec des institutions scientifiques et des musées africains.

Le rapport relatif au plan d'action 2000 n'est pas

beschikbaar, het jaarverslag van 1999 wel. Het project "vaste collectie" zal enkele jaren beslaan. Na een voorbereidende fase moet men tot een overkoepelend concept komen. Discussie bestaat tussen zij die het museum weliswaar verouderd noemen, maar menen dat het een zeer goed beeld geeft van Afrika zoals het was, en zij die vinden dat het een hedendaags museum moet worden dat een beeld geeft van Afrika zoals het nu is. De preliminaire resultaten dienen voor de uitwerking van het renovatieproject van 2001.

Twee personeelsleden worden aangetrokken, met name Gerda Geerts voor de natuurwetenschappelijke kant, en Joris Capenbergers voor de menswetenschappelijke kant. Dat laatste contract werd per 1 januari niet verlengd. Personeelszaken vallen echter niet onder mijn bevoegdheid.

Het actieplan 2001 betreffende de modernisering heeft verschillende krachtlijnen. Er wordt een forum voor interne dialoog georganiseerd. Daarnaast wordt een netwerk van contacten met externe specialisten uitgewerkt. Er worden studiebezoeken georganiseerd aan andere musea. Er vindt een prospectie plaats van de bestaande vormgeving en van het museologisch instrumentarium. Daarnaast wordt een studie uitgewerkt over publieksgerichte accommodatie in het museumgebouw. Er wordt een eigentijdse website opgesteld. Het publiek wordt systematisch ondervraagd. Ten slotte wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor bijkomende financiering.

De benoeming van de directeur behoort niet tot mijn bevoegdheid. U moet minister Picqué daarover ondervragen.

04.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Ik ben benieuwd naar de uitvoering van het actieprogramma. Ik hoop dat we de witte raaf vinden die dit museum de 21ste eeuw kan binnenleiden.

Het incident is gesloten.

05 Interpellatie van de heer Ferdie Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de burgeroorlog in Angola" (nr. 612).

05.01 Ferdie Willems (VU&ID): Onze fractie waardeert de inspanningen van de minister in Centraal-Afrika. De burgeroorlog in Angola is een onderdeel van de complexe situatie daar en Angola is een der strijdende partijen in Congo. België heeft belangrijke economische banden met Angola.

encore disponible mais le rapport annuel de 1999 est prêt. Il faudra plusieurs années pour finaliser le projet "collection permanente". Après une phase de préparation et de délimitation, un concept global devra être défini. Une discussion oppose ceux qui estiment que le musée est sans doute archaïque mais qu'il donne de l'Afrique une image qui correspond à ce qu'elle était à l'époque et ceux qui estiment qu'il faut en faire un musée contemporain qui reflète l'image de l'Afrique actuelle. Les résultats préliminaires serviront à l'élaboration du projet de rénovation de 2001.

Deux personnes ont été recrutées, à savoir Gerda Geerts, spécialisée en sciences naturelles, et Joris Capenbergers, spécialisé en sciences humaines. Ce dernier contrat n'a pas été reconduit après le 1er janvier. Les ressources humaines ne relèvent cependant pas de ma compétence.

Le plan d'action de modernisation comporte plusieurs lignes de force. Il y aura un forum pour le dialogue interne. Un réseau permettant de contacter des spécialistes extérieurs sera mis en place. Des visites d'étude dans d'autres musées seront organisées. La présentation actuelle et les infrastructures disponibles au musée feront l'objet d'une prospection. Une étude sera également consacrée aux possibilités d'accueil du public dans les bâtiments du musée. Un site Web moderne sera créé. L'opinion du public sera prise en permanence et les possibilités de financement supplémentaires seront examinées.

Je ne suis pas compétent en ce qui concerne la nomination du directeur. C'est le ministre Piqué que vous devez interroger à ce sujet.

04.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): J'attends de voir comment ce programme d'action sera exécuté. J'espère que nous pourrions trouver la perle rare qui pourra faire entrer ce musée dans le 21ème siècle.

L'incident est clos.

05 Interpellation de M. Ferdie Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la guerre civile en Angola" (n° 612).

05.01 Ferdie Willems (VU&ID): Notre groupe apprécie les efforts que déploie le ministre en Afrique centrale. La guerre civile en Angola constitue l'un des aspects de la situation complexe en Afrique-Centrale. L'Angola est un des belligérants impliqués dans la guerre qui sévit au

Angola staat wel niet meer op de lijst van concentratielanden voor ontwikkelingssamenwerking, maar dat staat geen diplomatiek offensief in de weg.

De toestand is voor de burgerbevolking nog altijd penibel. Wij vragen de minister dan ook om diplomatieke initiatieven te ontwikkelen om de oorlog te beëindigen. De mijnen hebben er al ontzettend veel leed berokkend.

Wil de minister een onderzoek voeren naar landen die wapens uitvoeren naar Angola? Er is sprake van Israël en oud-Oostbloklanden. Wil de minister er bij de EU op aandringen dat kandidaat-lidstaten in geen geval wapens zouden exporteren naar Angola?

Ik vraag ook aandacht voor de rol van de diamanten en petroleumhandel. Dit zijn immers de betaalmiddelen voor wapens, ook voor de mijnen.

05.02 Minister **Louis Michel** (*Nederlands*): Angola is van doorslaggevend belang in het conflict rond de Grote Meren. Ik zal de dialoog blijven voeren. Anderzijds is er de Angolese burgeroorlog die de zaken bemoeilijkt. Omwille van de burgeroorlog ziet België Angola niet langer als partner inzake structurele bilaterale ontwikkelingssamenwerking. Humanitaire hulp wordt uiteraard niet uitgesloten.

Angola is een belangrijke handelspartner, zowel inzake export als inzake import. Ons land vormt de tweede uitvoerbestemming van Angola. Wij voeren vooral diamanten in. Daarbij worden de VN-resoluties ter zake, namelijk 1173 en 1176 gerespecteerd. De diamanten moeten dus een regeringscertificaat hebben. Het Belgische bedrijf Petrofina werd inmiddels opgeslokt door het Franse Total.

Met betrekking tot de burgeroorlog meen ik dat deze kwestie moet worden aangepakt via diplomatieke betrekkingen met de Angolese regering.

De Congolese regering beschouwt het conflict met Unita als een interne aangelegenheid. Dat is een van de oorzaken van het probleem.

De Belgische regering streeft een verdere invoering

Congo. La Belgique entretient d'importants liens économiques avec l'Angola. L'absence du pays sur la liste des pays de concentration pour l'aide au développement n'empêche pas une offensive diplomatique.

La situation de la population angolaise reste précaire. Nous demandons dès lors au ministre de prendre des initiatives diplomatiques pour mettre fin à la guerre. Va-t-il inviter l'Angola à ratifier le traité condamnant l'usage des mines anti-personnel? Va-t-il préconiser un programme de déminage. Les mines ont causé beaucoup de dommages.

Le ministre va-t-il demander une étude concernant les pays qui exportent des armes vers l'Angola? Il me revient qu'Israël et les anciens pays de l'Est seraient concernés. Le ministre va-t-il plaider auprès de l'UE pour que les candidats Etats membres n'exportent en aucun cas des armes vers l'Angola?

Je voudrais également qu'on soit attentif au rôle du commerce de diamants et de pétrole, qui sont traditionnellement les instruments de paiement par excellence dans le cadre du commerce des armes, et donc aussi des mines.

05.02 **Louis Michel**, ministre (*en néerlandais*): L'Angola joue un rôle majeur dans le conflit dans la région des Grands Lacs. Je poursuivrai dès lors le dialogue. D'autre part, la guerre civile qui fait rage en Angola ne facilite pas les choses. En raison de la guerre civile précisément, la Belgique ne considère plus l'Angola comme un partenaire dans le cadre de la coopération bilatérale structurelle. Bien entendu, cet état de choses n'exclut pas l'aide humanitaire.

Par ailleurs, l'Angola est un partenaire commercial important, tant pour les exportations que pour les importations. Notre pays est le deuxième importateur de produits angolais. Nous importons essentiellement des diamants, dans le respect des résolutions n°s 1173 et 1176 des Nations Unies. Autrement dit, les diamants doivent être accompagnés d'un certificat du gouvernement. La société belge Petrofina a été absorbée par le groupe français Total.

La question de la guerre civile doit être abordée au niveau des relations diplomatiques avec le gouvernement angolais.

Le gouvernement congolais considère que le conflit avec l'UNITA est une affaire interne. C'est l'une des causes du problème.

Le gouvernement belge entend promouvoir la mise

na van het antipersoonsmijnenverdrag in zoveel mogelijk landen; het verdrag moet ook correct uitgevoerd worden. België wil ten slotte ook de slachtoffers van antipersoonsmijnen ondersteunen. België bekleedt het covoorzitterschap van de organisatie die het verdrag moet uitvoeren.

Reeds meer dan honderd landen hebben het verdrag geratificeerd. We streven ernaar om tegen september 2001 honderdveertig landen achter het verdrag te scharen.

De antipersoonsmijnen moeten uit de wereld verbannen worden. Ik wil Angola er dan ook van doen afzien om nog verder dergelijke mijnen te gebruiken. Zolang een land het gebruik van antipersoonsmijnen niet uitsluit, heeft het geen zin om te ontmijnen.

In het kader van het veiligheidsbeleid van de EU werd een gedragscode aangenomen over de wapenuitvoer. De kandidaat-lidstaten van de EU hebben zich achter deze code geschaard.

Er bestaat geen embargo op wapenleveringen aan de Angolese regering, wel aan Unita. De principes van de Europese gedragscode moeten strikt in acht worden genomen. België zal het pad van de niet-wapenlevering blijven bepleiten.

05.03 Ferdie Willems (VU&ID): Ik bespeur in het discours van de minister vooral machteloosheid om iets te doen aan de miserabele toestand van Angola. Ik wist niet dat men aan Angola wapens kon leveren; dat ontgoochelt mij ten zeerste.

Het incident is gesloten.

06 Interpellatie van de heer Ferdie Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het contract dat België eind 1998 afsloot met het Israëlische Eagle betreffende de levering van 3 UAV aan het Belgisch leger" (nr. 634).

06.01 Ferdie Willems (VU&ID): Over de drie vliegtuigen die België einde 1998 bestelde bij het Israëlische Eagle werden al vragen gesteld op 6 december 2000, 12 december 2000 en 9 januari 2001. De morele aspecten kwamen toen niet aan bod.

De morele aspecten behoren tot de bevoegdheid van de minister.
Israël is in feitelijke staat van oorlog en schendt de

en oeuvre du traité dans le plus grand nombre possible de pays. Le traité doit également être mis en oeuvre correctement. La Belgique souhaite par ailleurs aussi apporter une aide aux victimes des mines anti-personnel. Elle occupe la vice-présidence de l'organisation chargée d'exécuter le traité.

Plus de 100 pays ont déjà ratifié le traité. Nous espérons qu'ils seront 140 en septembre 2001.

Les mines anti-personnel doivent être définitivement bannies. Je souhaite dès lorsque l'Angola renonce à leur utilisation. Tant qu'un pays n'exclut pas le recours aux mines anti-personnel, il est vain de commencer les opérations de déminage.

Un code de conduite pour les exportations d'armes a été adopté dans le cadre de la politique de sécurité de l'UE. Les pays candidats à l'adhésion s'y sont ralliés.

Il n'y a pas d'embargo sur les livraisons d'armes au gouvernement angolais mais bien à l'UnNITA. Les principes du code de conduite européen doivent être scrupuleusement observés. La Belgique continuera à plaider pour que l'on renonce aux livraisons d'armes.

05.03 Ferdie Willems (VU&ID): Je constate qu'en fait, le ministre reconnaît surtout son impuissance à entreprendre quoi que ce soit pour améliorer la situation en Angola. J'ignorais que l'on pouvait livrer des armes à l'Angola et cela me déçoit profondément.

L'incident est clos.

06 Interpellation de M. Ferdie Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le contrat que la Belgique a conclu fin 1998 avec la société israélienne Eagle en vue de la livraison de trois appareils UAV à l'armée belge" (n° 634).

06.01 Ferdie Willems (VU&ID): Les questions qui ont été posées les 6 et 12 décembre 2000 et le 9 janvier 2001 à propos des trois avions commandés fin 1998 par la Belgique à l'entreprise israélienne Eagle ne concernaient pas la dimension éthique de ce dossier, qui ressortit à la compétence du ministre des Relations extérieures.

Israël se trouve, de fait, en état de guerre et se rend coupable de violations des droits de l'homme. Nous

mensenrechten. Wij hoorden hier al getuigenissen over de wijze waarop de Palestijnen worden behandeld.

Op 10 januari verklaarde de minister voorlopig geen sancties te nemen, ook al verkoopt Israël producten uit de bezette gebieden als waren het Israëlische producten.

Er zijn vandaag verkiezingen in Israël, voor een signaal is het te laat.

De publieke opinie in Israël is niet radicaal gekant tegen een oorlog, omdat zij zich veilig voelt dankzij de Westerse steun. Ik heb pas nog de plannen gezien die Sharon en Barak hebben met de Palestijnse gebieden. Dat is een regelrechte oorlogsverklaring.

Ik vraag niet het contract op te zeggen, maar om het op te schorten. Als Israël zo verder gaat, moeten wij optreden.

Via verkiezingen worden figuren als Bush, Haider en Sharon verkozen. Ik ben blij dat ook de minister kritisch staat tegenover deze evolutie. Ik wil hem aanmanen om ook in de toekomst alle bedreigingen voor de democratie te blijven aankaarten en om initiatieven te nemen in die zin.

06.02 Minister **Louis Michel** (*Nederlands*): Het leger heeft een contract ondertekend met het consortium Eagle om drie *unmanned air vehicles* (UAV) aan te kopen. Israël heeft een hoogwaardig toestel om in gevechtszones observaties te kunnen uitvoeren zonder menselijke risico's. De normale procedure van openbare bestellingen werd daarbij gevolgd. Ik zie niet in wat deze transactie te maken zou hebben met de toestand in de bezette gebieden of het politieoptreden van Israël. Een opschorting van het contract is dan ook niet aan de orde. Ze zou ook zeer nadelig zijn voor de Belgische overheid en voor het deelnemende Belgische bedrijf.

06.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): De VS plaatsen wel degelijk vraagtekens bij de genoemde efficiëntie. Ik vind het bovendien ongepast en zelfs ethisch onverantwoord om militair handel te drijven met een land in oorlog. Wij dienen daarom een motie in.

Moties

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de

avons déjà entendu ici-même des témoignages relatifs au traitement infligé aux Palestiniens.

Le 10 janvier, le ministre a déclaré qu'il renonçait provisoirement à prendre des sanctions, même si Israël vend des produits provenant des territoires occupés comme s'il s'agissait de produits israéliens. Les élections ayant lieu aujourd'hui, il est trop tard pour poser un acte symbolique.

Forte du soutien des pays occidentaux, l'opinion publique israélienne n'est pas radicalement opposée à la guerre. Je viens de prendre connaissance des projets de MM. Sharon et Barak relatifs aux territoires occupés. Ils équivalent à une déclaration de guerre en règle.

Je ne demande pas la dénonciation du contrat, mais sa suspension. Si l'Etat d'Israël persiste dans son attitude, nous devons prendre des mesures.

Des personnalités telles que MM. Bush, Haider et Sharon ont été élues.

Je me félicite du regard du critique que le ministre porte sur cette évolution. Je l'encourage à continuer à dénoncer toutes les menaces qui pèsent sur la démocratie et à prendre des initiatives en ce sens.

06.02 **Louis Michel**, ministre (*en néerlandais*): L'armée a signé un contrat avec le consortium Eagle en vue de l'achat de trois Unmanned Air Vehicles (UAV). Israël a développé un excellent appareil qui permet de mener des missions d'observation dans les zones de combats, sans risques pour les humains. La procédure normale en matière de commandes publiques a été observée. Je ne vois pas la rapport entre cette transaction et la situation dans les territoires occupés ou les interventions de la police israélienne. Une suspension du contrat n'est donc pas à l'ordre du jour. Elle serait du reste très défavorable pour l'État belge et pour l'entreprise belge concernée.

06.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): L'efficacité de l'appareil laisse les États-Unis sceptiques. J'estime par ailleurs qu'il n'est pas indiqué et qu'il est même éthiquement inacceptable d'acheter du matériel militaire à un pays en guerre. C'est pourquoi nous déposerons une motion.

Motions

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Une motion de recommandation a été déposée par

heer Ferdy Willems en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Ferdy Willems en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, vraagt de regering om ethische redenen het contract dat België in 1998 afsloot met het Israëlische Eagle voor de levering van UAV-vliegtuigen aan het Belgische leger op te schorten, vermits de staat Israël in ruime mate de mensenrechten schendt en zich ten opzichte van het Palestijnse volk in een feitelijke staat van oorlog bevindt."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heer Yvon Harmegnies en mevrouw Josée Lejeune.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

07 Samengevoegde interpellatie en vragen

- van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de goedkeuring voor een exportlicentie voor de levering van munitiemachines aan Turkije (nr. 638)
- van mevrouw Leen Laenens aan vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de exportvergunning aan New Lachaussée voor penleveringen aan Turkije" (nr. 3213)
- van mevrouw Claudine Drion aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "exportvergunning aan New Lachaussée voor wapenleveringen aan de Turkse firma MKEK" (nr.3262)

07.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK):
Vorig jaar keurde de minister een exportlicentie goed voor levering van munitiemachines aan Turkije.

Het gaat om een ernstige schending van de wapenwet van 1991. Deze munitie zal immers ook worden gebruikt bij de repressie tegen politieke dissidenten.

Vindt de regering dat zij zich niet langer moet inzetten voor de mensenrechten of heeft dat geen belang als het om Turkije gaat?

De exporteur, volgens de krant een vriend van de minister van Buitenlandse Zaken, exporteert machines naar Turkije voor het maken van munitie. Het bedrijf exporteerde vroeger ook al naar China en Iran, zogezegd voor de kleiduifsport. Hoofdaannemer hier is een Duits bedrijf, Heckler en Koch, dat ook massaal wapens exporteerde naar

M. Ferdy Willems et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Ferdy Willems et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, demande au gouvernement de suspendre, au nom de considérations éthiques, le contrat conclu en 1998 par la Belgique avec la société israélienne Eagle pour la livraison d'avions UAV à l'armée belge. L'Etat d'Israël se rend en effet coupable d'importantes violations des droits de l'homme et se trouve, de fait, en état de guerre avec le peuple palestinien."

Une motion pure et simple a été déposée par M. Yvon Harmegnies et Mme Josée Lejeune.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

07 Interpellation et questions jointes

- de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'approbation d'une licence d'exportation pour la livraison de machines destinées à produire des munitions à la Turquie" (n°638)
- de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée à New Lachaussée pour des livraisons d'armes à la Turquie" (n° 3213)
- de Mme Claudine Drion au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée à New Lachaussée pour exporter du matériel de fabrication de munition à la firme turque MKEK" (n°3262)

07.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK):
L'an dernier, le ministre a approuvé une licence d'exportation pour la livraison à la Turquie de machines destinées à produire des munitions.

Il s'agit d'une violation grave de la loi sur les armes de 1991 étant donné que ces munitions serviront également à la répression à l'encontre des dissidents.

Le gouvernement s'estime-t-il dispensé de défendre les droits de l'homme ou cet engagement moral cesse-t-il d'exister dès qu'il s'agit de la Turquie ?

L'exportateur concerné, qui est selon le journal un ami du ministre des Affaires étrangères, exporte à destination de la Turquie des machines destinées à produire des munitions. Cette entreprise d'exportation avait déjà exporté en Chine et en Iran du matériel prétendument destiné soi-disant. Le principal entrepreneur est en l'occurrence une société allemande, Heckler et Koch, qui a

Bosnië, Indonesië en volgens sommige bronnen zelfs naar Burundi ten tijde van de burgeroorlog.

notamment exporté des quantités massives d'armements en Bosnie, en Indonésie et, selon certaines sources, même au Burundi à l'époque de la guerre civile.

Pax Christi, Ecolo en Agalev hebben ook reeds vragen gesteld bij de levering van munitiemachines aan Turkije.

Pax Christi, Ecolo et Agalev avaient déjà interrogé le ministre au sujet de la livraison à la Turquie de machines destinées à fabriquer des munitions.

Turkije heeft pas een contract met Frankrijk opgezegd omdat dat land de genocide op de Armeniërs heeft erkend. Ook het Koerdisch probleem is taboe. Turkije voert wel een zeer brutale repressie tegen Koerden en gevangenen. Minister Michel wil in de hele wereld de rechten van de mens en de vrede verdedigen, maar zijn land exporteert wel munitiemachines naar een land dat zijn eigen burgers zo behandelt en dat wapens exporteert naar islamitische landen, enkel omwille van het geld voor een Waals bedrijf. Wordt dit beleid gedragen door de hele coalitie?

La Turquie vient de résilier un contrat passé avec la France parce que ce pays a reconnu le génocide des Arméniens. De même, la question kurde est taboue. La Turquie mène une politique de répression très brutale contre les Kurdes et les prisonniers. M. Michel s'érige en défenseur planétaire des droits de l'homme et de la paix, alors qu'en même temps, son pays exporte des unités de production de munitions vers un pays qui traite ses citoyens de la sorte et qui exporte à son tour des armes vers des pays islamiques - tout cela est toléré pour l'argent, l'argent gagné par une société wallonne. Cette politique a-t-elle le soutien de l'ensemble de la coalition ?

In een motie zal ik vragen de exportvergunning onmiddellijk te schorsen.

Je déposerai une motion demandant la suspension immédiate de la licence d'exportation.

07.02 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): In oktober 2000 werd aan New Lachaussée een exportvergunning verleend voor de productie van munitie in de munitiefabriek MKEK in Turkije. De kans is zeer groot dat de aldaar geproduceerde munitie door het Turkse leger zal worden misbruikt voor de schending van de mensenrechten.

07.02 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): En octobre 2000, New Lachaussée a obtenu une licence d'exportation l'autorisant à produire des munitions dans l'usine de MKEK, en Turquie. Le risque est grand que les munitions qui y seront produites soient utilisées par l'armée turque lors d'actions menées en violation des droits de l'homme.

Heeft de minister garanties dat dit laatste niet zal gebeuren? Vindt de minister dat het Turkse leger zich thans niet schuldig maakt aan schendingen van de mensenrechten? Hoe wordt gegarandeerd dat Turkije de munitie niet uitvoert naar landen die de mensenrechten schenden? Staat de niet-doorvoer in het contract met MKEK? Hoe garandeert de Belgische regering dat Turkije zich daaraan houdt? Wat zal zij doen als dat niet het geval is?

Le ministre a-t-il obtenu la garantie que ce ne sera pas le cas? Le ministre estime-t-il que l'armée turque ne viole pas les droits de l'homme? Est-il certain que la Turquie n'exportera pas les munitions vers des pays qui se rendent coupables de violations des droits de l'homme? Le contrat passé avec MKEK prévoit-il des clauses de non-transit? Comment le gouvernement belge peut-il garantir que la Turquie respectera ces clauses? Que ferons-nous si ce n'est pas le cas?

Is de minister bereid de vergunning op te schorten?

Le ministre peut-il envisager de suspendre la licence?

07.03 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Overweegt u de vergunning van New Lachaussée te schorsen, zoals de wet u daartoe de mogelijkheid geeft? Bent u niet even verwonderd als ik over de besluiten van de evaluatiecommissie met betrekking tot de procedure inzake de vergunning voor MKEK? Ware het niet opportuun de werking van die commissie te onderzoeken?

07.03 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Envisagez-vous de suspendre la licence à New Lachaussée, comme vous y autorise la loi? Ne partagez-vous pas mon étonnement concernant les conclusions de la Commission d'évaluation dans la procédure de la licence destinée à MKEK? Ne serait-il pas opportun d'enquêter sur le bon fonctionnement de cette commission?

07.04 Frieda Brepoels (VU&ID): Op 11 januari stelde ik de minister vragen over de exportvergunning voor een munitiemachine aan Turkije. Volgens de minister was die machine nodig om het Turkije mogelijk te maken zijn Navo-verplichtingen na te leven. Een Navo-woordvoerder heeft echter meegedeeld dat, hoewel de Navo belang hecht aan een standaardisering van de munitie, dit geenszins inhoudt dat Turkije hiertoe een munitiefabriek moet oprichten. De Turkse overheid zal het contract pas ondertekenen wanneer alle onderaannemers van het Duitse bedrijf Fritz Werner de nodige vergunningen verworven hebben. Het is dus perfect mogelijk dat de Belgische regering haar standpunt herzien en de licentie voor levering aan een munitiefabriek aan Turkije schorst. De Turkse wapenfabrikant MKEK is volledig staats eigendom en is zeker niet onbesproken. Hoe kan de Belgische overheid Turkije verplichten om voor alle export van de nieuwe munitiefabriek toelating te vragen aan ons land? MKEK verkondigt dat het zal leveren aan "alle vrienden van Turkije". De heer Alsteens, woordvoerder van de minister, bevestigde dat de vergunning afgeleverd is in oktober, maar dat toen heel wat informatie ontbrak waarover we nu wel beschikken. Hij betwijfelde zelfs of op basis van die informatie vandaag nog een vergunning zou worden afgeleverd. Hij wist ook niet dat meneer Forrest betrokken was bij de wapenexportlicentie.

Turkije voldoet bovendien niet aan de criteria van Kopenhagen met betrekking tot de mensenrechten. Daardoor raakt de vergunning in tegenspraak met artikel 4 van de wapenwet van 5 augustus 1991. Turkije gebruikte tot slot ook traangas in de Turkse gevangenisopstand en chemische wapens in Koerdistan. Welke stappen zal de minister zetten binnen het OVCW of binnen het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid?

07.05 Minister Louis Michel (Frans): Ik vind de toespelingen op mijn zagezegde vriendschap misplaatst en wil de heer Van den Eynde erop wijzen dat ik zelf mijn vrienden kies.

(Nederlands) Ik heb de heer Forrest slechts één keer ontmoet en dat was tijdens mijn rondreis in Afrika. Diverse parlementsleden waren daarbij aanwezig.

(Frans) De Belgische onderneming kreeg een

07.04 Frieda Brepoels (VU&ID): Le 11 janvier, j'ai interrogé le ministre à propos de l'octroi d'une licence d'exportation vers la Turquie d'un équipement de fabrication de munitions. Selon le ministre, cet équipement est nécessaire à la Turquie pour lui permettre de remplir ses obligations au sein de l'OTAN. Un porte-parole de l'OTAN a toutefois déclaré que bien que l'OTAN attache de l'importance à la standardisation des munitions, celle-ci ne nécessite pas pour autant la construction en Turquie d'une usine de munitions. Les autorités turques ne signeront le contrat que quand tous les sous-traitants de la firme allemande Fritz Werner auront obtenu les licences nécessaires. Le gouvernement belge peut donc parfaitement revoir son point de vue et suspendre la licence d'exportation. La fabrique d'armes turque MKEK est entièrement propriété de l'État et n'est certainement pas à l'abri de tout reproche. Comment l'État belge peut-il obliger la Turquie à lui demander une autorisation pour toute exportation de matériel fabriqué dans la nouvelle usine de munitions? MKEK indique qu'elle ne fournira que « les amis de la Turquie ». M. Alsteens, porte-parole du ministre, a confirmé que la licence avait été délivrée en octobre mais qu'il manquait alors une série d'informations dont nous disposons aujourd'hui. Il pensait en outre que la licence n'aurait sans doute pas été délivrée si ces informations avaient été connues. Il ignorait également que M. Forrest avait été impliqué dans le dossier de la licence d'exportation d'armes.

Par ailleurs, la Turquie ne satisfait pas aux critères de Copenhague relatifs aux droits de l'homme. L'octroi de la licence était dès lors contraire à l'article 4 de la loi sur les armes du 5 août 1991. Enfin, la Turquie utilise également des gaz lacrymogènes dans le cadre de la répression des rébellions dans les prisons turques ainsi que des armes chimiques au Kurdistan. Quelles démarches le ministre entreprendra-t-il à cet égard au sein de l'OIIAC ou dans le cadre de la PESC?

07.05 Louis Michel, ministre (en français): Je trouve les allusions à mes prétendues amitiés déplacées et je tiens à dire à M. Van den Eynde que je choisis mes amis moi-même. Je ne savais même pas que ce M. Forrest était lié à la firme concernée.

(En néerlandais): Je n'ai rencontré M. Forrest qu'à une seule occasion, au cours de mon périple africain. Plusieurs parlementaires ont assisté à cette rencontre.

(En français): Une licence d'exportation a été

exportvergunning in het kader van een algemeen contract voor de aanpassing van de Turkse militaire munitie aan de nieuwe NAVO-kaliberstandaard van 5, 56 mm. De licentie past in een partnerschap tussen de Belgische onderneming en het Duitse Fritz Warner voor een contract van 1,5 miljard, dat de Duitse onderneming met MKEK afsloot. Fritz Warner beschikt over een exportlicentie, die werd verlengd.

Het komt er dus op aan een geallieerd land de mogelijkheid te bieden zijn verplichtingen tegenover de NAVO na te komen. Het door de Belgische onderneming geleverde materiaal is maar een onderdeel van een aanzienlijk geheel waarin twee grote EU-partners geïnteresseerd zijn.

Ik wil best rekening houden met de recente evenementen die zich in de Turkse gevangenissen voordeden, ook al weten wij dat de Turken binnen de NAVO onze partner zijn.

Ik zal contact opnemen met Duitsland en Frankrijk om na te gaan of wij ons standpunt dienen te herzien. Dat contact zal mijn uiteindelijke standpunt bepalen.

07.06 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Blijkbaar aarzelt de minister inmiddels: mijn interpellatie heeft dus effect. De gevangenisopstand is een goede reden, maar de hele recente geschiedenis van Turkije geeft er nog veel meer. Omdat het Turkse regime geen wapenleveringen waard is, dien ik vandaag bij motie het verzoek tot schorsing van de exportlicentie in. Ik ben namelijk bang dat de minister zich terzake achter Frankrijk verschuilt.

07.07 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): De wederuitvoerclausule is uitgevoerd. Wij zullen dat opvolgen.

Ik ben blij dat de minister in overleg met zijn Europese collega's zal handelen. Wij hopen dat hij het voortouw neemt in een strengere gedragscode bij de uitvoer van wapens.

Het IMF heeft net een lening van elf miljard toegekend aan Turkije omwille van de penibele financiële toestand van dit land. Dit roept vragen op als men ziet dat het defensiebudget van Turkije gevoelig is toegenomen.

07.08 Karel Pinxten (CVP): Sinds het gunstig advies van de evaluatiecommissie op 12 oktober

délivrée à cette firme dans le cadre d'un contrat global visant à l'adaptation des calibres des munitions militaires turques au nouveau standard OTAN, le 5,56 mm. Cette licence relève d'un partenariat minoritaire avec la firme allemande « Fritz Werner » dans le cadre d'un contrat d'1,5 milliard entre cette firme et MKEK. « Fritz Werner » a obtenu une licence d'exportation, qui a été reconduite.

Il s'agit donc de permettre à un pays allié de remplir ses obligations dans le cadre de l'OTAN. Les machines livrées par la firme belge ne sont qu'un élément d'un ensemble considérable, auquel s'intéressent deux partenaires majeurs au sein de l'Union européenne.

Je veux bien tenir compte des récents événements qui sont intervenus dans les prisons turques même si, nous le savons, les Turcs sont nos partenaires au sein de l'OTAN.

Je prendrai contact avec l'Allemagne et la France pour voir s'il ne serait pas utile de revoir notre position. En fonction des résultats de ce contact, je déterminerai ma position finale.

07.06 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Le ministre semble à présent hésitant. Mon interpellation a donc produit de l'effet. La répression des révoltes dans les prisons constitue une bonne raison de douter, bien que toute l'histoire récente de la Turquie en fournisse bien d'autres. Je demande, dans ma motion, que la licence d'exportation soit suspendue parce que le régime turc ne mérite pas qu'on lui livre des armes. Je crains en outre que le ministre ne tire prétexte de l'attitude adoptée par la France.

07.07 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): La clause de réexportation a été exécutée. Nous suivrons le dossier.

Je me félicite de ce que le ministre agira en concertation avec ses collègues européens. Nous espérons qu'il jouera un rôle moteur dans l'élaboration d'un code de conduite plus sévère en matière d'exportation d'armes.

Le FMI vient d'accorder à la Turquie un emprunt de onze milliards pour l'aider à résoudre la situation difficile dans laquelle il se trouve. Il est permis de s'interroger à cet égard, sachant que le budget de la défense de la Turquie a considérablement augmenté.

07.08 Karel Pinxten (CVP): Deux nouveaux éléments sont apparus depuis l'avis favorable rendu

zijn er twee belangrijke nieuwe elementen bij gekomen. Het eerste is een rapport van *Amnesty International* en het tweede is een uitspraak van de woordvoerder van de minister.

Het rapport van *Amnesty International* zegt zeer duidelijk dat foltering in Turkije wijd verbreid is, zowel voor politieke als voor andere gevangenen.

Turkije roept als Navo-partner vragen op. Kan de minister hard maken dat de wapens niet gebruikt zullen worden voor mensenrechtenschendingen? Vragen naar de controle op de wederuitvoer en sancties op de wederuitvoer zijn pertinent.

Ik zou de minister adviseren om de nieuwe elementen voor te leggen aan de evaluatiecommissie teneinde alle twijfel weg te nemen inzake dit ook buiten de landsgrenzen gevoelig liggende dossier. Een nieuw advies van de evaluatiecommissie zou welkom zijn.

07.09 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): De Europese gedragscode is niet bindend. Het zou wenselijk zijn om in het kader van het EU-voorzitterschap te ijveren voor een bindende gedragscode, veeleer dan zich te verschansen achter partnerships binnen de NAVO om problemen op te lossen die in geen geval mogen primeren boven de mensenrechtenkwestie.

07.10 Frieda Brepoels (VU&ID): Er werden wel nieuwe elementen naar voor gebracht door de vraagsteller. De bereidheid van de minister om contact te nemen met zijn Franse en Duitse collega's is een stap in de goede richting.

Men vreest voor een delokalisatie van de productiefaciliteiten. De controle moet derhalve voldoende sluitend zijn.

Ten slotte vind ik het jammer dat de minister niet heeft geantwoord op mijn vraag over de opening die hij liet in zijn antwoord op een vraag van een collega uit het Europees Parlement over de levering van Duitse granaatkoppen.

07.11 Minister Louis Michel (Frans): Ik zal de ministers van Buitenlandse Zaken van Frankrijk en van Duitsland contacteren - twee humanisten dat kan u niet ontkennen - en hen polsen of zij bereid zijn de licentie te herzien of op te schorten.

Aangezien sommigen van mening zijn dat mijn

par la commission d'évaluation, le 12 octobre dernier, à savoir le rapport d'Amnesty International et les déclarations du porte-parole du ministre.

Le rapport d'Amnesty International établit clairement que la torture est très répandue en Turquie et que les prisonniers politiques en sont les victimes au même titre que les autres détenus.

En tant que pays membre de l'OTAN, la Turquie soulève des questions. Le ministre peut-il nous assurer que les armes ne seront pas utilisées dans des actions menées en violation des droits de l'homme? Les questions relatives au contrôle des réexportations et aux sanctions en cas de réexportation sont fondées.

Je voudrais conseiller le ministre de soumettre les nouveaux éléments à la commission d'évaluation, pour lever le moindre doute à propos de ce dossier, auquel on s'intéresse également en dehors de nos frontières. Un nouvel avis de la commission d'évaluation serait le bienvenu.

07.09 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Le Code de conduite européen n'est pas contraignant. Dans le cadre de la présidence, il serait souhaitable de se diriger vers l'élaboration d'un code contraignant plutôt que de se réfugier dans des partenariats au sein de l'OTAN afin de résoudre des problèmes qui, en aucun cas, ne peuvent primer sur la question des droits humains.

07.10 Frieda Brepoels (VU&ID): Les membres ont mis en exergue un certain nombre d'éléments nouveaux. Le fait que le ministre soit disposé à prendre contact avec ses collègues français et allemand est une bonne chose.

On craint une délocalisation des sites de production. Il faut donc organiser un contrôle efficace.

Le ministre n'a malheureusement pas répondu à ma question sur l'ouverture laissée dans sa réponse à une question d'un collègue du Parlement européen sur la livraison de munitions allemandes.

07.11 Louis Michel, ministre (en français): Je vais prendre contact avec les ministres des Affaires étrangères allemand et français, qui sont deux humanistes, vous n'en disconviez pas, afin de voir s'ils sont disposés à revoir ou à suspendre la licence.

Certains pensant que mon attitude en faveur du

houding voor het behoud van die licentie betekent dat ik de gebeurtenissen in Turkije bagatelliseer, wil ik preciseren dat ik geen enkele gelegenheid laat voorbijgaan om inzake de eerbiediging van de mensenrechten druk op Turkije uit te oefenen.

Ik heb al mijn Europese collega's geschreven en hen voorgesteld de gedragscode een dwingend karakter te verlenen en een akkoord te sluiten om te voorkomen dat een Europees land de plaats inneemt van een ander land dat een exportlicentie zou hebben geweigerd, zoals nu systematisch het geval is.

Ik heb zelfs voorgesteld jaarlijks een Europese lijst vast te stellen van landen waarnaar geen wapenuitvoer mogelijk is. Maar tot hertoe hebben mijn collega's die voorstellen eenparig afgewezen. De enige kleine opening komt van de heer Fischer. Ik zal met hem bespreken hoe in die kwestie vooruitgang kan worden geboekt.

Moties

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Francis Van den Eynde en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Francis Van den Eynde
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
vraagt de regering onmiddellijk over te gaan tot het schorsen van de toegestane exportlicentie van munitiemachines aan Turkije."

Een motie van aanbeveling werd ingediend door mevrouw Frieda Brepoels en de heer Ferdy Willems en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Francis Van den Eynde
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
vraagt de regering onmiddellijk de vergunning voor levering van een munitiemachine aan Turkije te schorsen."

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Josée Lejeune en de heren Yvon Harmegnies en Jef Valkeniers.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

maintien de cette licence signifiait que je banalisais ce qui se passe en Turquie, je précise que je n'arrête pas de faire tout ce qui est possible afin d'exercer des pressions sur la Turquie concernant son attitude en matière du respect des droits de l'homme.

J'ai écrit à tous mes collègues européens en leur proposant de rendre le code de conduite coercitif et de conclure un accord visant à obtenir qu'aucun pays européen ne se substitue à un autre pays européen qui aurait refusé une licence d'exportation, ce qui est systématiquement le cas actuellement.

J'ai même proposé la discussion annuelle d'une liste européenne de pays vers lesquels il n'y aurait pas d'exportation d'armes.

Jusqu'à présent, et de façon unanime, mes collègues refusent d'en entendre parler. La seule petite ouverture provient de M. Fischer. Je le verrai pour envisager de quelle manière il est possible d'avancer sur ce point.

Motions

En conclusion de cette discussion, les motions suivantes ont été déposées.

Une motion de recommandation a été déposée par M. Francis Van den Eynde et elle est libellée comme suit :

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Francis Van den Eynde
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement de suspendre immédiatement la licence d'exportation de machines à munitions vers la Turquie."

Une motion de recommandation a été déposée par Mme Frieda Brepoels et M. Ferdy Willems et elle est libellée comme suit :

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Francis Van den Eynde
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement de suspendre immédiatement la licence d'exportation vers la Turquie d'une machine à munitions."

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Josée Lejeune et MM. Yvon Harmegnies et Jef Tavernier.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

08 Mondelinge vraag van de heer Denis D'hondt aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het aanschaffen van middelen van de Civiele Bescherming ingevolge de rampen en catastrofes in het buitenland" (nr. 3129)

08.01 Denis D'hondt (PRL FDF MCC): Enkele weken geleden werd de oprichting van een structuur voor snelle interventie in het kader van dringende humanitaire acties in het buitenland goedgekeurd. In oktober jongstleden verklaarde de minister van Binnenlandse Zaken dat in het verlengde van de Europese Top van Helsinki personeel en materiaal van de civiele bescherming zou kunnen worden ingezet bij een militaire actie in het buitenland gericht op het lenigen van nood in geval van rampen.

Voorts heeft de OVSE het concept van een burgerlijke snelle interventiemacht met een politionele component goedgekeurd en heeft de Europese Unie zich voorgenomen tegen 2003 5000 politiemensen in operaties buiten de Unie in te zetten.

Kan u een en ander toelichten? Welke structuren zullen moeten worden opgericht? In welke mate zullen zij operationeel moeten zijn? Hoeveel en welke soort manschappen zullen zij tellen? Hoe zullen de operaties worden gepland? Welke criteria zullen worden gehanteerd voor de interventies?

08.02 Minister Louis Michel (*Frans*): Op de Top van Helsinki hebben de Vijftien beslist een heel gamma van instrumenten te ontwikkelen ter voorkoming van conflicten en voor het beheer van crisissen, gaande van humanitaire zendingen tot evacuatie en operaties voor het herstel van de vrede.

De Europese Raad van Feira heeft vier prioritaire beleidsdomeinen voor de burgerlijke aanpak van crisissen vastgesteld: politie, versterking van de rechtsstaat en van de burgerlijke overheidsdiensten en de civiele bescherming.

Wat de politie betreft, hebben de lidstaten inderdaad beslist tegen 2003 5000 politiemensen in te zetten, van wie 1000 binnen 30 dagen voor een hele reeks taken zullen kunnen worden ingezet.

Die onderscheiden missies worden momenteel geïdentificeerd.

Wat de civiele bescherming betreft, voorziet het in Helsinki aangenomen plan in de verwezenlijking van een studie om concrete doelstellingen te

08 Question orale de M. Denis D'hondt au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'engagement de moyens de la protection civile lors de calamités et de catastrophes survenant à l'étranger" (n° 3129)

08.01 Denis D'hondt (PRL FDF MCC): Il y a quelques semaines, la création d'une structure d'intervention rapide dans le cadre d'actions humanitaires d'urgence à l'étranger a été approuvée.

En octobre, le ministre de l'Intérieur a déclaré que, dans le prolongement du Sommet européen d'Helsinki, des moyens humains et matériels de protection civile pourraient s'ajouter à une action militaire à l'étranger, toujours dans le contexte de calamités et de catastrophes.

Par ailleurs, l'OSCE a adopté le concept d'une force civile de réaction rapide avec composante policière et l'Union européenne a promis de déployer cinq mille policiers dans des opérations extérieures d'ici 2003.

Pourriez-vous préciser ces informations? Quelles seront les structures à mettre en place? Avec combien et quel type d'effectifs?

Quelle sera la planification des opérations? Quels critères seront retenus pour les interventions?

08.02 Louis Michel, ministre (*en français*): Au Sommet d'Helsinki, les Quinze ont décidé de développer toute la gamme des outils de prévention des conflits et de gestion des crises, allant des missions humanitaires ou d'évacuation aux opérations de rétablissement de la paix.

Le Conseil européen de Feira a identifié quatre domaines prioritaires de la gestion civile des crises: police, renforcement de l'État de droit et des administrations civiles, protection civile. Les procédures les plus avancées sont pour la police et la protection civile.

En ce qui concerne la police, les États membres ont en effet décidé de déployer cinq mille policiers d'ici 2003, dont mille seront déployables dans les trente jours pour tout l'éventail des missions possibles.

L'identification de ces différentes missions est en cours.

Dans le cas de la protection civile, le plan adopté à Helsinki envisage de réaliser une étude afin de formuler des objectifs concrets comme, par

formuleren, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheid om een team van ongeveer tweehonderd personen binnen vierentwintig uur te kunnen ontplooiën.

De werkgroep Crisisbeheer heeft een andere taak die verband houdt met B-Fast, gedefinieerd.

In het kader van de EU-coördinatie van de nationale inbreng in noodgevallen, heeft de Ministerraad op 10 november 2000 de oprichting goedgekeurd van een snelle interventiemacht, de *Belgian First Aid and Support Team* (B-Fast), zodat het buitenland noodhulp kan aanbieden wanneer de schade in een land dermate groot is dat de binnenlandse diensten het alleen niet meer redden. B-Fast zal de eerstkomende maanden operationeel worden.

De EU kan haar steun aanbieden in het kader van de missies die door andere instanties zoals de OVSE en de UNO worden geleid.

De *specialised multinational units* (MSU) zijn niet verbonden aan de OVSE maar wel aan de NATO-interventie in Bosnië, waar zij moeten toezien op het respect van de openbare orde.

Het tijdens de topbijeenkomst te Instabul uitgedachte *Rapid Expert Assistance and Cooperation Team* (REACT) identificeert via een gegevensbank vooraf de deskundigen die bij OVSE-missies snel ter plekke moeten worden gestuurd.

Er werden al twaalf functieprofielen vastgesteld en een standaard cv is al voorbereid. Hoewel het REACT tegen eind 2000 operationeel moest zijn, is het echter nog altijd niet paraat.

08.03 Denis D'hondt (PRL FDF MCC): Ik ben blij dat België tot die organisatie bijdraagt in de moeilijke omstandigheden of zware conflicten waarmee we vandaag geconfronteerd worden.

Het incident is gesloten.

09 Mondelinge vraag van de heer Richard Fournaux aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de opheffing van het bietenquotum" (nr. 3164)

09.01 Richard Fournaux (PSC): In zijn antwoord op een van mijn vragen bevestigde minister Gabriëls een paar uur geleden dat de Europese Unie steeds meer opschuift naar een grotere liberalisering en een grotere openstelling van de Europese markten. Het recentste voorbeeld wat dat betreft is het voorstel van commissaris Lamy

exemple, la capacité de déployer une équipe de plus ou moins deux cent personnes dans les vingt-quatre heures.

Le groupe de travail « gestion de crise » a défini une autre tâche qui concerne la B-FAST.

Dans le cadre d'une coordination de l'Union européenne des apports nationaux en cas d'urgence, le 10 novembre 2000, le Conseil des ministres a approuvé la création d'une structure d'intervention rapide, la *Belgian First Aid and Support Team* (B-FAST) en vue d'apporter les secours d'urgence à l'étranger en cas de sinistres d'une telle ampleur que les services du pays concerné ne peuvent y faire face. La B-FAST sera opérationnelle dans les mois à venir.

Quant à l'Union européenne, elle peut mettre ses moyens en jeu dans le cadre de missions dirigées par d'autres institutions comme l'OSCE ou l'ONU.

Les unités multinationales spécialisées (MSU) n'ont rien à voir avec l'OSCE mais bien avec l'intervention de l'OTAN en Bosnie, où elles ont mission de veiller au maintien de l'ordre.

Le *Rapid Expert Assistance and Cooperation Team* (REACT) assure, à partir d'une banque de données, la pré-identification d'experts à envoyer rapidement lors de missions de l'OSCE.

Douze profils de fonctions ont déjà été définis et un CV standard préparé. Mais le REACT, dont la mise en opération était prévue pour fin 2000, n'est pas encore à pied d'œuvre.

08.03 Denis D'hondt (PRL FDF MCC) : Je me réjouis que la Belgique contribue à cette organisation dans les circonstances graves ou conflits que nous connaissons actuellement.

L'incident est clos.

09 Question orale de M. Richard Fournaux au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la suppression des quotas betteraviers" (n 3164)

09.01 Richard Fournaux (PSC) : M. Gabriëls vient de me confirmer il y a quelques heures, en répondant à l'une de mes questions, que l'Union européenne envisage de plus en plus des choix allant dans la direction d'une plus grande libéralisation et d'une plus grande ouverture des marchés européens. Le dernier exemple en est la

(getiteld "Alles behalve wapens") om voor producten uit de minst ontwikkelde landen vrijdom van douanerechten te verlenen, behalve voor wapens en munitie, en dit zonder kwantitatieve beperkingen.

Dat zou rampzalige gevolgen hebben voor de Belgische bietenteelt : de suikerprijzen zouden totaal instorten.

Wat is het standpunt van de regering over de eventuele afschaffing van de bietenquota ?

09.02 Minister **Louis Michel** (*Frans*) : De gemeenschappelijke marktordening voor suiker verstrijkt op 30 juni 2001. De Europese Commissie heeft een voorstel gedaan om de regeling met twee jaar te verlengen.

België kant zich tegen dat voorstel en eist het behoud van de bestaande regeling, die de bietenverbouwers billijke inkomsten, en de consument en de industrie een stabiele en regelmatige aanvoer tegen een redelijke prijs garandeert.

Tijdens de besprekingen in de Raad van Ministers van Landbouw afgelopen herfst hebben wij dan ook gepleit voor een verlenging van de regeling met vijf in plaats van twee jaar, voor het behoud van de interventieprijzen op het huidige peil, voor het handhaven van de exportrestituties met inachtneming van de WHO-akkoorden, voor het behoud van de terugbetalingsregeling voor opslagkosten en voor het principe van de autofinanciering van de regeling.

Onder het Franse voorzitterschap is er in dit dossier geen doorbraak gekomen. Wij zullen al het mogelijke doen om vóór 31 juni 2001 een positieve oplossing uit de brand te slepen.

De Europese Commissie heeft nog een ander voorstel geformuleerd teneinde de minst ontwikkelde landen (de MOL's) toegang te geven tot de Europese markt voor alle producten die vrijgesteld zijn van douanerechten en contingentering.

De meeste lidstaten kunnen zich weliswaar vinden in de doelstellingen van het voorstel, maar de tekst moet absoluut geamendeerd worden voor de suikersector om te vermijden dat de Europese en dus ook de Belgische bietensector met fatale gevolgen ontwricht worden. Bij dat amendement, dat wij op de volgende Raad van Ministers van Algemene zaken zullen verdedigen, wordt een voldoende lange overgangsperiode geëist om de

proposition du commissaire Lamy appelée « Tout sauf les armes » et qui vise à accorder une franchise douanière aux produits provenant des pays les moins avancés à l'exception des armes et des munitions, et ce sans limite de quantité.

Cette évolution aura des conséquences désastreuses sur le secteur betteravier belge car les prix du sucre s'effondreront.

Quelle est la position du gouvernement face à cet enjeu que constituerait la suppression des quotas betteraviers ?

09.02 **Louis Michel**, ministre (*en français*) : L'organisation commune du marché sucre arrivant à échéance le 30 juin prochain, la Commission européenne a déposé une proposition visant à proroger le régime de deux ans.

La Belgique s'est opposée à cette proposition en réclamant le maintien du régime actuel, qui garantit des revenus équitables aux betteraviers de même qu'un approvisionnement stable, régulier et à un prix raisonnable pour l'industrie et les consommateurs.

Lors des débats au Conseil des ministres de l'Agriculture à l'automne dernier, nous avons donc défendu le maintien du régime pour cinq ans au lieu de deux, le maintien du niveau actuel du prix d'intervention, le maintien du système de restitution à l'exportation dans le respect des accords OMC, le maintien du remboursement des frais de stockage et le principe d'autofinancement du régime.

Le dossier n'a pu aboutir sous la présidence française, nous ferons notre possible pour arriver à une solution positive avant le 30 juin 2001.

Par ailleurs, la Commission européenne a déposé une autre proposition visant à accorder aux pays les plus pauvres – les PMA – un accès au marché européen pour tous les produits libres des droits de douane et de contingentement.

Les objectifs de cette proposition sont largement partagés mais un amendement doit y être apporté pour le secteur du sucre afin d'éviter un déséquilibre fatal pour le secteur betteravier européen, et donc belge.

Cet amendement, que nous défendrons au prochain Conseil des Affaires générales, consiste à réclamer une période de transition suffisante pour permettre au secteur de s'adapter, à exiger le

sector in staat te stellen zich aan te passen. Voorts eisen wij dat de regel betreffende de herkomst nauwgezet wordt nageleefd en vragen wij een vrijwaringsclausule ingeval van massale invoer.

Wij zullen bij ons standpunt blijven en t.z.t. gebeurlijk tegenvoorstellen doen om het voortbestaan van de Belgische bietenteelt veilig te stellen.

Het door Europees commissaris Fischer aangehaalde probleem moet apart worden aangepakt en mag geen handicap zijn voor de Europese landbouw.

09.03 Richard Fournaux (PSC): Dat een hele landbouwsector gedestabiliseerd zou worden door nieuwe Europese maatregelen zou een zeer slechte zaak zijn.

Ik dank de minister en de regering voor hun standvastige houding op dat vlak.

Het incident is gesloten.

10 Samengevoegde mondelinge vragen van
 - de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3179)
 - mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3218)
 - de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Westelijke Sahara" (nr. 3257)

10.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Na tien jaar wapenstilstand heeft de Polisariobeweging aangekondigd de gewapende strijd tegen Marokko te hervatten. De Westelijke Sahara werd na de dekolonisatie van Spanje in 1975 op militaire wijze door Marokko geannexeerd. Sindsdien vecht het Polisariofront voor zelfbeschikking van de autochtone bevolking.

Op 28 februari loopt het mandaat van de VN-vredesmacht Minurso af. De VN heeft nog steeds geen referendum georganiseerd bij de oorspronkelijke bevolking. In principe zou zo'n referendum nochtans mogelijk zijn. De VN hebben immers ongeveer 87.000 Saharawi's geregistreerd. Dit getal stemt overeen met het aantal inwoners dat Spanje begin jaren 1970 registreerde bij een volkstelling. Marokko betwistte een en ander echter. In een week tijd werden 130.000 bezwaarschriften ingediend door personen die beweerden ook oorspronkelijke bewoners te zijn. Secretris-generaal Kofi Annan heeft onlangs

respect scrupuleux de la règle d'origine et à demander une clause de sauvegarde en cas d'importations massives.

En conclusion, nous maintiendrons une position ferme et nous soumettrons, le cas échéant et au moment opportun, des contre-propositions pour garantir la pérennité du secteur betteravier belge.

Quant au problème évoqué par le Commissaire européen Fischer, il doit être traité à part et ne peut handicaper les ressources agricoles européennes.

09.03 Richard Fournaux (PSC) : Il serait dommageable de voir un secteur agricole déstabilisé par de nouvelles dispositions européennes.

Je remercie le ministre et le gouvernement pour leur fermeté en ce domaine.

L'incident est clos.

10 Questions orales jointes de
 - M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Sahara occidental" (n° 3179)
 - Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la problématique du Sahara occidental" (n° 3218)
 - M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le Sahara occidental" (n° 3257)

10.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Après un cessez-le-feu qui aura duré dix ans, le Front Polisario a annoncé son intention de reprendre la lutte armée contre le Maroc. Après le départ du colonisateur espagnol en 1975, le Sahara occidental a été annexé militairement par le Maroc. Depuis, le Front Polisario lutte pour l'autodétermination de la population autochtone.

Le 28 février, le mandat de la force de paix des Nations unies, la MINURSO, prendra fin. Les Nations unies n'ont toujours pas organisé de référendum parmi la population indigène. En principe, un tel référendum serait pourtant possible. En effet, les Nations unies ont recensé quelque 87.000 Sahraouis. Ce nombre correspond au nombre d'habitants que les autorités espagnoles avaient enregistré au début des années 1970 lors d'un recensement. Mais ce nombre avait été contesté par le Maroc. En l'espace d'une semaine, 130.000 réclamations ont été déposées par des personnes qui prétendaient être également des

besloten het referendum uit te stellen tot 2002.

habitants autochtones de cette région. Le secrétaire général de l'ONU, Kofi Annan, a décidé récemment de reporter ce référendum jusqu'en 2002.

Begin november heeft de leider van het Polisariofront aan de Belgische regering gevraagd om er bij de VN op aan te dringen om het mandaat van Minurso te verlengen. Is dit inmiddels gebeurd? Met welk resultaat? Vindt de regering dat de oorspronkelijke bevolking recht op zelfbeschikking heeft? Welke maatregelen werden dan tegenover Marokko genomen om dit zelfbeschikkingsrecht te beschermen?

Au début du mois de novembre, le chef du Front Polisario a prié le gouvernement belge de demander instamment aux Nations unies de prolonger le mandat de la Minurso. Est-ce chose faite? Et à quel résultat cela a-t-il abouti? Le gouvernement estime-t-il que la population indigène a droit à l'autodétermination? Quelles mesures a-t-il dès lors prises à l'égard du Maroc afin de sauvegarder ce droit à l'autodétermination des Sahraouis?

10.02 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): De VN en de Organisatie van Afrikaanse Eenheid werkten een vredesplan uit dat in een referendum voorzag, waarin de bevolking van de Westelijke Sahara zich zou kunnen uitspreken over de toekomst van hun land. Een land dat door de internationale gemeenschap nooit als deel van het Marokkaanse grondgebied is erkend. Al negen jaar wachten de Saharawi's op dat VN-referendum.

10.02 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Les Nations unies et l'Organisation de l'Unité africaine ont élaboré un plan de paix prévoyant un référendum censé permettre à la population du Sahara occidental de se prononcer sur l'avenir de son pays, pays que la communauté internationale n'a jamais considéré comme faisant partie du territoire marocain. Les Sahraouis attendent ce référendum de l'Onu depuis neuf ans déjà.

Ik vraag de minister om bij de Marokkaanse autoriteiten aan te dringen op de uitvoering van het VN-plan dat door beide partijen werd goedgekeurd. NGO's in de regio melden op geregelde tijdstippen schendingen van de mensenrechten. Is België bereid zich aan te sluiten bij de 75 landen die de RASD, de Arabische Republiek van de Saharawi's, hebben erkend?

Je demande au ministre d'insister auprès des autorités marocaines pour qu'ils mettent en oeuvre le plan onusien qui a été approuvé par les deux parties. Les ONG actives dans cette région ont signalé à intervalles réguliers des violations des droits de l'homme. La Belgique est-elle prête à se rallier aux 75 pays qui ont reconnu la République arabe des Sahraouis?

10.03 Ferdie Willems (VU&ID): Een jaar geleden al beloofde de minister om zijn Europese collega's te sensibiliseren voor het probleem van de Westelijke Sahara. Hij zou vooral het referendum van Minurso verdedigen. De toestand verbeterde echter niet, zodat een radicalere houding nodig is. Is de minister bereid om bij de Marokkaanse regering aan te dringen op het respect voor de mensenrechten en op de uitvoering van het vredesplan, inclusief het referendum? Is hij bereid aan te dringen op een diplomatieke erkenning van de republiek van de Saharawi's?

10.03 Ferdie Willems (VU&ID): Le ministre avait promis il y a un an déjà de sensibiliser ses collègues européens au problème du Sahara occidental. Il allait surtout défendre le référendum de la MINURSO. La situation ne s'est toutefois pas améliorée et il conviendrait dès lors d'adopter une position plus ferme. Le ministre est-il disposé à insister auprès du gouvernement marocain sur le respect des droits de l'homme et sur la mise en oeuvre du plan de paix, y compris le référendum? Est-il disposé à insister sur une reconnaissance diplomatique de la république sarhaouie?

De Saharawi's zijn ontgoocheld over de houding van de VS, over de dubbelzinnigheid van Europa, over de onvolmaaktheid van de akkoorden van Houston en over de laksheid van de VN-secretaris-generaal. De Belgische houding is tot nog toe veel consequenter geweest.

Les Sarahouis sont déçus par l'attitude des Etats-Unis, par l'ambiguïté de la position européenne, par le caractère imparfait des accords de Houston et par le laxisme du secrétaire général des Nations Unies. La Belgique a jusqu'à présent adopté une attitude beaucoup plus cohérente.

We moeten op die weg verder gaan door het referendum actief te steunen, door de nieuwe republiek te erkennen en door zeer voorzichtig te zijn met wapenleveringen aan Marokko. Is het niet

Nous devons poursuivre sur cette voie en apportant un soutien actif au référendum, en reconnaissant la nouvelle république et en faisant preuve d'une extrême prudence en ce qui concerne les

grof dat Groot-Brittannië wapens levert waardoor Marokko een oorlog tegen Polisario kan voorbereiden? Ook de rally Paris-Dakar en de bouw van een Club Med-vakantiedorp in bezet gebied zijn een kaakslag voor de Saharawi's en moeten worden veroordeeld.

10.04 Minister **Louis Michel** (*Nederlands*) : België blijft gehecht aan het VN-vredesplan, dat voorziet in een referendum, en is daarom voor een verlenging van het mandaat van Minurso.

Tegelijk is België bezorgd over de impasse in het conflict. Wij steunen dan ook de inspanningen van de speciale VN-gezant, James Baker. België kijkt uit naar de Marokkaanse voorstellen en hoopt dat zij een realistische basis voor verdere besprekingen zullen zijn. Is dat niet het geval, dan blijft België aandringen op de uitvoering van het VN-plan.

België en de EU hechten enorm veel belang aan vertrouwenwekkende maatregelen, zoals uitwisseling van krijgsgevangenen en familiebezoeken. Op 13 december werden daartoe stappen ondernomen in New York bij de drie betrokken partijen, Marokko, Polisario en Algerije.

De RASD voldoet niet aan de volkenrechtelijke criteria die België hanteert voor de erkenning van staten.

10.05 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Ik betreur het feit dat België niet bereid is om druk uit te oefenen op Marokko om het referendum alsnog te organiseren.

10.06 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Ik vraag met klem dat de Belgische regering rechtstreeks druk uitoefent op de Marokkaanse koning.

10.07 **Ferdie Willems** (VU&ID): De houding van de VN is dubbelzinnig. Blijkbaar heeft ze geen bezwaar tegen Britse wapenleveringen.

Het incident is gesloten.

11 **Samengevoegde mondelinge vragen van**
- **de heer Jef Valkeniers aan de vice-eerste**

exportations d'armes vers le Maroc. N'est-il pas scandaleux que la Grande-Bretagne fournisse au Maroc des armes permettant à ce dernier de se préparer à une guerre contre le Polisario? La traversée des territoires occupés par le rallye Paris-Dakar et la construction d'un village de vacances par le Club Méditerranée dans cette zone constituent un camouflet à l'égard des Saharouis et doivent être condamnées.

10.04 **Louis Michel**, ministre (*en néerlandais*) : La Belgique demeure attachée au plan de paix des Nations Unies qui prévoit l'organisation d'un référendum et est, dès lors, favorable à une prorogation du mandat de la Minurso.

Dans le même temps, elle s'inquiète de l'impasse dans laquelle semble être entré le conflit. Nous soutenons dès lors les efforts déployés par l'envoyé spécial des Nations Unies, M. James Baker. La Belgique attend avec intérêt les propositions des autorités marocaines et espère qu'elles pourront constituer une base réaliste pour la poursuite des négociations. Si tel ne devait pas être le cas, la Belgique continuera d'insister sur la mise en œuvre du plan des Nations Unies.

La Belgique et l'Union européenne attachent une importance considérable à la mise en place de mesures rétablissant un climat de confiance, telles que l'échange de prisonniers ou les visites familiales. Le 13 décembre dernier, des initiatives ont été prises en ce sens à New York auprès des trois parties concernées (le Maroc, le Polisario et l'Algérie).

La RASD ne satisfait pas aux critères de droit international sur lesquels la Belgique se fonde pour reconnaître un Etat.

10.05 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Je déplore que la Belgique ne soit pas disposée à exercer des pressions sur le Maroc pour qu'il organise le référendum.

10.06 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): J'insiste pour que le gouvernement belge intervienne directement sur le roi du Maroc.

10.07 **Ferdie Willems** (VU&ID): L'attitude des Nations Unies est ambiguë. Elles ne semblent pas avoir d'objections aux livraisons d'armes britanniques.

L'incident est clos.

11 **Questions orales jointes de**
- **M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et**

minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toestand in Vietnam" (nr. 3279)

- de heer **Ferdie Willems** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de godsdienstvrijheid in Vietnam" (nr. 3293)

- de heer **Francis Van den Eynde** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de godsdienstvrijheid in Vietnam" (nr. 3327)

ministre des Affaires étrangères sur "la situation au Vietnam" (n° 3279)

- M. **Ferdie Willems** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la liberté de religion au Vietnam" (n° 3293)

- M. **Francis Van den Eynde** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la liberté religieuse au Vietnam" (n° 3327)

11.01 Jef Valkeniers (VLD): De commerciële relaties tussen België en Vietnam houden helaas niet altijd rekening met de mensenrechtensituatie in het laatstgenoemde land. Enkele voorbeelden: de repressie tegen een van de leiders van de Hao-Hao-kerk, tegen een katholieke priester en tegen de leiders van de boeddhistische en van de protestantse kerk. Naast de godsdienstvrijheid worden ook de pers- en vakbondsvrijheid bedreigd.

11.01 Jef Valkeniers (VLD): Les relations commerciales entre la Belgique et le Viêt-nam ne tiennent malheureusement pas toujours compte de la situation des droits de l'homme dans ce pays. Citons quelques exemples: la répression à l'encontre d'un des leaders de l'église Hao-Hao, à l'encontre d'un prêtre catholique et des leaders des églises bouddhiste et protestante. Outre la liberté de culte, la liberté de presse et la liberté syndicale sont également menacées.

Wil de minister protesteren tegen deze mensenrechtenschendingen? Kan hij via onze ambassadeur informeren naar het lot van de genoemde vertegenwoordigers van de kerken? Wil hij de vrijlating eisen van alle gewetensgevangenen? Kan hij de schuldkwijtschelding van 7 miljoen dollar koppelen aan het respect voor de mensenrechten?

Le ministre entend-il protester contre ces violations des droits de l'homme? Peut-il s'informer par l'entremise de notre ambassadeur sur le sort des représentants des églises auxquels j'ai fait allusion? Va-t-il exiger la libération de tous les prisonniers d'opinion? Peut-il lier l'annulation de la dette de 7 milliards de dollars au respect des droits de l'homme?

11.02 Ferdie Willems (VU&ID): Mijn vraag sluit nauw aan bij die van de heer Valkeniers. In welke mate stoken de inspanningen van de staatssecretaris voor meer ontwikkelingssamenwerking met Vietnam met het door Buitenlandse Zaken gevoerde beleid inzake mensenrechten?

11.02 Ferdie Willems (VU&ID): Ma question est étroitement liée à celle de M. Valkeniers. Dans quelle mesure les efforts du secrétaire d'État en vue de l'intensification de la coopération au développement avec le Vietnam cadrent-ils avec la politique menée par le ministre des Affaires étrangères en matière de respect des droits de l'homme?

11.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ik stel mij al jaren vragen bij de mensenrechten in Vietnam. Ik interpelleerde de minister vorig jaar al over de vernietiging van een christelijke kerk. Het antwoord was twijfelachtig en de zaak werd gezien tegen de achtergrond van de top van de francophonie. Alle landen die destijds deelnamen aan die top van Vietnam bevestigden nochtans hun geloof in het respect voor de mensenrechten. Men had dus wat kordater kunnen optreden.

11.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Je m'inquiète depuis des années de la situation en matière de droits de l'homme au Vietnam. L'année dernière, j'ai interrogé le ministre sur la destruction d'une église chrétienne. La réponse fut ambiguë et on a placé l'affaire dans le cadre du sommet de la francophonie. Tous les pays qui participèrent à l'époque au sommet qui se tenait au Vietnam ont cependant confirmé leur attachement au respect des droits de l'homme. On aurait donc pu agir de façon plus ferme.

Nu wij Vietnam bijna het statuut van bevooroordeelde natie inzake ontwikkelingssamenwerking hebben verleend, vind ik dat wij daaraan voorwaarden inzake mensenrechten kunnen koppelen en eis ik maatregelen tegen de schending hiervan.

Dès lors que nous avons pratiquement octroyé au Vietnam le statut de nation la plus favorisée en matière de coopération au développement, j'estime que nous pouvons y lier certaines conditions en matière de respect des droits de l'homme et j'exige des mesures contre leur violation.

11.04 Minister **Louis Michel** (*Nederlands*) : Vietnam is niet altijd een voorbeeldige democratie geweest. Het jongste decennium is er echter in dat verband beterschap waar te nemen, ook de inmenging van de overheid in het privé-leven neemt af. De vijf erkende godsdiensten staan nog altijd onder staatscontrole. Leden van andere religies worden niet altijd behandeld op een manier die men van een rechtsstaat zou mogen verwachten. De leider van de Hao-Hao-kerk kreeg een proces en een gevangenisstraf na het organiseren in 1999 van verboden bijeenkomsten. Aangaande het geval van de katholieke priester VAN LY beschik ik niet over nadere gegevens.

11.04 **Louis Michel**, ministre (*en néerlandais*): Le Vietnam n'a pas toujours été une démocratie exemplaire. Au cours de la décennie écoulée, la situation s'est toutefois améliorée: le pays a évolué vers une véritable démocratie parlementaire et les pouvoirs publics s'immiscent moins dans la vie privée. Les cinq religions reconnues sont toujours sous le contrôle de l'Etat. Le traitement réservé aux adeptes d'autres religions n'est pas toujours digne d'un Etat de droit. Un procès a été intenté contre le dirigeant de l'église Hoa-Hao qui a été condamné à une peine de prison pour avoir organisé des réunions interdites. Je ne dispose pas d'informations plus précises au sujet du prêtre catholique Van Ly.

België ondertekende een akkoord met Vietnam in december 2000. In dat verband werd de schuldenlast verminderd met 317 miljoen frank. De Vietnamese overheid stortte de tegenwaarde daarvan in een fonds voor plattelandsontwikkeling. België werkt terzake nauw samen met de Club van Parijs. Het koppelen van schuldverlichting aan respect voor de mensenrechten werpt niet de verwachte vruchten afwerpt, zo leert ons de ervaring van de Wereldbank en van het IMF. Het is utopisch om vooraf een totaal respect als voorwaarde voor samenwerking te eisen. Dat neemt niet weg dat men vorderingen kan belonen.

En décembre 2000, la Belgique a signé avec le Vietnam un accord dans le cadre duquel la dette du Vietnam a été réduite de 317 millions de francs. En contrepartie, les autorités vietnamiennes ont versé un montant équivalent dans un fonds pour le développement rural. La Belgique collabore étroitement avec le Club de Paris. L'expérience de la Banque mondiale et du FMI a montré que subordonner une réduction de la dette au respect des droits de l'homme ne produit pas les fruits escomptés. Il serait utopique d'exiger un respect des droits de l'homme comme condition préalable à la coopération. Les progrès peuvent néanmoins être récompensés.

11.05 **Jef Valkeniers** (VLD): Er zit toch een tegenstrijdigheid in het Vietnamese beleid. De Vietnamese overheid erkent vijf officiële godsdiensten, maar het zijn ook aanhangers van deze godsdiensten die vervolgd worden.

11.05 **Jef Valkeniers** (VLD): Il y a tout de même une contradiction dans la politique vietnamienne. Les autorités vietnamiennes reconnaissent cinq religions officielles mais poursuivent dans le même temps ceux qui les pratiquent.

11.06 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Op 22 mei 2000 stelde ik de minister al een vraag over een vrouw die vervolgd werd omwille van het bijwonen van een eredienst. De vrouw werd in beroep toch tot één jaar gevangenisstraf veroordeeld. De minister spreekt over een verbetering van de toestand in Vietnam; ik heb daar sterke twijfels bij.

11.06 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): J'avais déjà posé le 22 mai 2000 une question au ministre sur une femme poursuivie pour avoir assisté à une cérémonie du culte. Cette femme a finalement été condamnée en appel à un an de prison. Le ministre parle d'une amélioration de la situation au Vietnam. J'ai mes doutes à ce sujet.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

12 **Mondelinge vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de situatie in Turkse gevangenissen" (nr. 3902)**

12 **Question orale de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la situation dans les prisons turques" (n° 3902)**

12.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Is het rapport van de Turkse parlementaire commissie Mensenrechten, waaruit blijkt dat de toestand in de gevangenissen niet verbeterd is, reeds geagendeerd op de Europese Raad voor Algemene

12.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Selon le rapport de la commission parlementaire turque sur les droits de l'homme, la situation ne s'est pas améliorée dans les prisons turques. La question a-t-elle déjà été inscrite à l'ordre du jour du Conseil

Zaken? Dat hadden de kabinetschef en de minister immers eerder aangekondigd.

12.02 Minister **Louis Michel** (*Nederlands*): Op 10 januari overhandigde mevrouw Laenens mijn kabinetschef een verslag van de ngo *People's Rights Watch*. Ik nam daar kennis van. We werden ook op de hoogte gehouden door de ambassade in Ankara.

Het Europees Comité voor de preventie van foltering, binnen de Raad van Europa, bezocht in december en januari de Turkse gevangenen en stuurde zopas zijn eerste opmerkingen naar de Turkse autoriteiten. Turkije heeft nog niet toegestemd in de publicatie, maar heeft laten uitschijnen dat ze zullen doen. Het verslag wordt pas uitgewerkt nadat de Turkse autoriteiten hebben geantwoord op de voorafgaande opmerkingen. Ook dat rapport, voorzien voor juni 2001, wordt slechts na toestemming gepubliceerd. Ik moedig Turkije aan informatie te geven over maatregelen ter verbetering van de toestand van de mensenrechten, ook in de gevangenen.

De opgestarte hervormingen van het Turkse gevangeniswezen brachten de voorbarige overbrenging van gevangenen naar nieuwe gevangenen met zich. De gevangenen beweren tijdens en na de operatie gefolterd te zijn geweest. Na meer dan honderd dagen hongerstaking zou een groot deel van de hongerstakers de actie hebben opgeschort.

Op 26 december heb ik in een brief aan mijn Turkse collega de emoties uitgedrukt die het optreden van het Turkse leger bij de Belgische publiek opinie heeft veroorzaakt. Tijdens bilaterale contacten keurt België de methodes af die werden gebruikt om een einde te stellen aan de hongerstaking, alsook het ontbreken van een juridisch kader voor de invoering van type F-gevangenen.

Op Europees niveau heeft het Zweedse Voorzitterschap op 11 januari 2001 stappen gezet bij de Turkse minister van Binnenlandse Zaken. Daarbij werd ingestemd met de noodzaak van een hervorming van de gevangenen, maar werd bezorgdheid geuit betreffende de methodes die werden aangewend om de opstand neer te slaan en betreffende de daaruit voortvloeiende mensenrechtenschendingen. Het vraagstuk van de Turkse gevangenen wordt sindsdien behandeld op de vergaderingen van de Europese politieke

européen des affaires générales? Le chef de cabinet du ministre avait annoncé que ce serait le cas.

12.02 **Louis Michel**, ministre (*en néerlandais*) : Mme Laenens a remis le 10 janvier dernier à mon chef de cabinet un rapport de l'ONG "People's rights watch". J'ai pris connaissance du contenu de ce rapport. Nous avons également reçu des informations de l'ambassade à Ankara.

Les membres du Comité européen pour la prévention de la torture, créé au sein du Conseil de l'Europe, ont visité en décembre et en janvier derniers les prisons turques. Le comité a récemment fait part de ses premières observations aux autorités turques. La Turquie n'a pas encore marqué son accord sur une publication mais elle a laissé entendre qu'elle le ferait. Le rapport ne sera rédigé que lorsque les autorités turques auront réagi aux observations émises. Ce rapport, prévu pour juin 2001, ne sera également publié qu'après autorisation. J'encourage les autorités turques à fournir des informations sur les mesures prises pour améliorer la situation en matière de respect des droits de l'homme, y compris dans les prisons.

La réforme du système pénitentiaire turc a entraîné le déplacement prématuré de prisonniers vers de nouveaux établissements pénitentiaires. Les prisonniers affirment avoir été soumis à des tortures dans le cadre de cette opération. Après plus de 100 jours de grève de la faim, la plupart des grévistes de la faim auraient suspendu leur action.

Dans une lettre du 26 décembre adressée à mon homologue turc, j'ai fait part à celui-ci de l'émoi que l'intervention musclée de l'armée turque avait provoqué dans l'opinion publique belge. Dans le cadre des contacts bilatéraux qu'elle peut avoir avec la Turquie, la Belgique réprovoque les méthodes qui ont été utilisées pour mettre fin à la grève de la faim ainsi que l'absence de cadre juridique qui permettrait l'instauration de prisons du type F.

A l'échelon européen, le 11 janvier 2001, la présidence suédoise a entrepris des démarches auprès du ministre turc de l'Intérieur. A cette occasion, les deux parties sont tombées d'accord sur la nécessité de réaliser une réforme des prisons, mais le représentant suédois a exprimé sa préoccupation concernant les méthodes utilisées pour réprimer la rébellion et les violations des droits de l'homme qui en ont découlé. Depuis, le problème des prisons turques est abordé lors des réunions consacrées à la coopération politique européenne.

samenwerking. Het thema van de mensenrechten, met inbegrip van het gevangenisvraagstuk, is een prioriteit bij de beoordeling van de toetreding van Turkije.

12.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Er is nood aan een voortdurende dialoog, maar ook aan het opvolgen van de beloofde maatregelen. Te vaak is gebleken dat die niet of te laat worden uitgevoerd.

Het incident is gesloten.

13 Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de sancties van Turkije ten aanzien van Frankrijk" (nr. 3212)

13.01 Ferdy Willems (VU&ID): Op 18 januari keurde het Franse Parlement een wetsvoorstel goed waarin het de Armeense volkerenmoord van 1915 erkent. Het Franse Parlement onderstreepte echter dat het niet de bedoeling was om zich te keren tegen het huidige Turkije. Toch heeft Turkije een contract met Frankrijk voor de levering van een spionagesatelliet opgeschort. Er werden nog verdere maatregelen aangekondigd en inmiddels genomen.

Is de minister solidair met het Franse parlement? Wil de minister een soortgelijk initiatief nemen in het Belgisch Parlement? Er zijn inmiddels verschillende teksten als uitgangspunt beschikbaar. De beste daarvan is er een van het Europees Parlement van juni 1987. Zal de minister erop toezien dat geen enkel Belgisch bedrijf een contract in de wacht sleept dat Frankrijk heeft misgelopen? Maakt de revisionistische houding van Turkije toetreding tot de EU niet nog moeilijker verdedigbaar? Het zou nuttig kunnen blijken de Turken erop te wijzen dat de mogelijke opening van de EU voor Turkije verloopt via een andere houding ten aanzien van de mensenrechten.

13.02 Minister Louis Michel (*Nederlands*): De geschiedenis heeft haar rechten. Ik verwerp elke vorm van revisionisme. Verscheidene parlementen hebben de moord op de Armeniërs door het Ottomaanse bewind als genocide erkend. In andere parlementen kon daartoe geen meerderheid worden bereikt. Ik heb vastgesteld dat deze aangelegenheid heel gevoelig ligt bij Turkije.

De regering is niet van plan om in dit kader initiatieven te nemen in het Parlement. Ik ben me bewust van het lijden van het Armeense volk. Een constructieve dialoog tussen Turkije, Armenië en de

Le thème des droits de l'homme, y compris le problème des prisons, revêt un caractère prioritaire dans le cadre du jugement que l'on sera amené à porter sur l'adhésion de la Turquie à l'UE.

12.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Un dialogue permanent est nécessaire, mais il est également indispensable d'assurer le suivi des mesures promises. Il s'est avéré trop souvent que ces mesures n'étaient pas exécutées ou l'étaient trop tard.

L'incident est clos.

13 Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les sanctions prises par la Turquie à l'encontre de la France" (n° 3212)

13.01 Ferdy Willems (VU&ID): Le 18 janvier, le Parlement français adoptait une proposition de loi par laquelle il reconnaissait le génocide arménien de 1915, tout en précisant qu'il n'entendait pas ainsi condamner la Turquie actuelle. Cependant, Ankara a suspendu un contrat passé avec Paris en vue de la livraison d'un satellite d'espionnage. Entre-temps, d'autres mesures ont été annoncées et prises.

Le ministre est-il solidaire avec le Parlement français? Envisage-t-il de prendre une initiative similaire au Parlement belge? Plusieurs textes de nature à lui servir de point de départ sont aujourd'hui disponibles. Le meilleur est celui que le Parlement européen a adopté en juin 1987. Le ministre veillera-t-il à ce qu'aucun contrat manqué par une entreprise française ne tombe dans l'escarcelle d'une entreprise belge? L'attitude révisionniste d'Ankara n'a-t-elle pas pour effet de rendre encore plus difficilement défendable l'adhésion de la Turquie à l'UE? Il pourrait être utile d'indiquer aux Turcs que l'UE ne leur ouvrira ses portes que s'ils changent leur fusil d'épaule dans le domaine des droits de l'homme.

13.02 Louis Michel, ministre (*en néerlandais*): L'histoire a ses droits. Je rejette toute forme de révisionnisme. Plusieurs parlements ont reconnu comme génocide le meurtre des Arméniens par l'empire ottoman. Dans d'autres parlements, on n'est pas parvenu à obtenir une majorité en ce sens. J'ai constaté que cette affaire était très sensible en Turquie.

Le gouvernement n'a pas l'intention de prendre des initiatives à cet égard au niveau du Parlement. Je suis conscient de la souffrance du peuple arménien. Un dialogue constructif entre la Turquie, l'Arménie

Armeense diaspora zal er echter meer toe kunnen bijdragen om de geschiedenis recht te doen.

Ik betreur de Turkse maatregelen tegen Franse bedrijven. In het kader van de Europese solidariteit mogen de andere landen van de EU niet proberen om de contracten van de Franse bedrijven in de wacht te slepen. De Europese Commissie zal onderzoeken of de maatregelen verenigbaar zijn met de bestaande akkoorden tussen de EU en Turkije.

We moeten de toetreding van Turkije tot de EU niet aan de erkenning van de Armeense genocide koppelen. Een en ander maakt trouwens geen deel uit van de voorwaarden van Kopenhagen. Ik meen wel dat elk land ertoe moet worden aangespoord om een kritische blik op zijn geschiedenis te werpen.

13.03 Ferdie Willems (VU&ID): Ik ben blij met een veroordeling van het revisionisme. Minder blij ben ik met het nieuws dat België geen concrete initiatieven zal nemen. Ik meen ook dat men de Turkse toetreding niet moet koppelen aan een erkenning van de Armeense genocide.

Voorts ben ik tevreden met het antwoord van de minister dat de andere Europese landen ervan moeten afzien om afgesprongen contracten met Franse bedrijven binnen te rijven.

Het incident is gesloten.

14 Mondelinge vraag van mevrouw Muriel Gerkens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het bezoek van de Europese Trojka aan Birma/Myanmar" (nr. 3317)

14.01 Muriel Gerkens (ECOLO-AGALEV): Eind januari nam het ministerie van Buitenlandse Zaken deel aan het bezoek van de Europese Trojka aan Birma/Myanmar, dat werd geleid door het Zweeds voorzitterschap. Doel van het bezoek was na te gaan hoe het democratiseringsproces verloopt en of de door de EU gevraagde dialoog tussen de regering en mevrouw Anne Sanne Sou Chi is tot stand gekomen.

De EU heeft vanaf 1996 sancties tegen Birma genomen die in 2000 werden versterkt. Tevens werden de onderhandelingen tussen de EU en de ASEAN hervat. Op het programma van het bezoek stonden contacten met leden van de regering en van de oppositie, met vertegenwoordigers van de etnische minderheden, van de NGO's die in het land actief zijn en met agentschappen van de Verenigde Naties. Heeft de Trojka enige doorbraak

et la diaspora arménienne contribuera cependant davantage à établir la vérité historique.

Je déplore les mesures turques à l'encontre des entreprises françaises. Dans le cadre de la solidarité européenne, les autres pays de l'Union européenne ne peuvent pas tenter de décrocher les contrats des entreprises françaises. La Commission européenne examinera si les mesures sont compatibles avec les accords entre l'Union européenne et la Turquie.

Nous ne devons pas lier l'adhésion de la Turquie à l'UE à la reconnaissance du génocide arménien. Ceci ne fait d'ailleurs pas partie des conditions définies à Copenhague. Je pense certes que tout pays doit être encouragé à porter un regard critique sur son histoire.

13.03 Ferdie Willems (VU&ID): Je suis satisfait que l'on condamne le révisionnisme mais je le suis moins quand j'entends que la Belgique ne prendra pas de mesures concrètes. Je pense aussi que l'on ne doit pas lier l'adhésion de la Turquie à une reconnaissance du génocide arménien.

Par ailleurs, je suis satisfait de la réponse du ministre qui considère que les autres pays européens doivent se garder de tenter de décrocher les contrats perdus par des entreprises françaises.

L'incident est clos.

14 Question orale de Mme Muriel Gerkens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la visite de la Trojka européenne en Birmanie/Myanmar" (n° 3317)

14.01 Muriel Gerkens (ECOLO-AGALEV): Fin janvier, le ministère des Affaires étrangères a participé à la visite de la Trojka européenne en Birmanie-Myanmar, conduite par la présidence suédoise. Le but était de constater l'évolution de la situation dans le pays en faveur d'une démocratisation et de s'enquérir du dialogue demandé par l'UE entre le gouvernement et Mme Anne Sanne Sou Chi.

Depuis 1996, l'UE a mis en place des sanctions qui ont été renforcées en 2000. Parallèlement, les négociations entre l'UE et l'ASEAN ont repris. Dans le programme de la visite de la Trojka étaient prévues des rencontres avec des membres du gouvernement, de l'opposition, des minorités ethniques, des ONG en place et avec des agences des Nations Unies. Quelles sont les avancées que

vastgesteld ? Welke houding zullen de EU en België in het licht van die nieuwe elementen aannemen ? Heeft mevrouw Anne Sanne Sou Chi bepaalde verzoeken tot de EU-vertegenwoordigers gericht ? Hoe reageren België en de EU op de aanbeveling van de IAO waarin deze haar leden vraagt hun betrekkingen met Birma-Myanmar te onderzoeken opdat de militaire junta die betrekkingen niet zou kunnen gebruiken om de dwangarbeid te handhaven en zelfs te intensiveren?

la Troïka a pu constater ? Quelle attitude l'UE et la Belgique comptent-elles adopter compte tenu de ces nouveaux éléments ? Mme Anne Sanne Sou Chi a-t-elle formulé des demandes aux représentants de l'UE ? Comment la Belgique et l'UE se positionnent-elles suite à la recommandation de l'OIT demandant à ses membres d'examiner leurs relations avec la Birmanie-Myanmar afin que la junte militaire au pouvoir ne puisse utiliser ces relations pour continuer, voire intensifier, le travail forcé ?

14.02 Minister **Louis Michel** (*Frans*): Het bezoek vond plaats van 28 tot 31 januari. De Trojka begaf zich eerst naar Kuala Lumpur in Maleisië voor een ontmoeting met de vertegenwoordiger van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties voor Birma, Razali Ismail. In Rangoon ontmoette de Trojka generaal Khin Nyunt de nummer drie van het regime, en Anne Sanne Sou Chi, Nobelprijs voor de vrede en voorzitter van de National League for Democracy, evenals de minister en vice-minister van Buitenlandse Zaken en talrijke officiële vertegenwoordigers van Buitenlandse Zaken en van Justitie, vertegenwoordigers van het middenveld en van de instellingen van de Verenigde Naties en ten slotte ambassadeurs. De contacten met al die gesprekspartners werden geenszins bemoeilijkt. Afgezien van de heer Razali, zijn de leden van de Trojka de enige buitenlanders die mevrouw Sanne Sou Chi de voorbije vijf maanden hebben ontmoet. Het onderhoud duurde 2.20 uur. De leden van de Trojka hebben vastgesteld dat de aan de gang zijnde gesprekken tussen de militairen van de SPDC en van de NLD ernstig verlopen. De Trojka zal verslag uitbrengen aan de Unie die de contacten tussen de SPDC en de NLD aanmoedigt. Mevrouw Anne Sanne Sou Chi had geen enkele precieze vraag voor de Trojka. Ik heb zopas een brief van de minister van Arbeid ontvangen die mij vraagt welke maatregelen wij overwegen om de oproep van het IAB te beantwoorden. Er wordt daarover overleg gepleegd. De Europese Unie heeft niet op de beslissing van het IAB gewacht om Birma het voordeel van het veralgemeend preferentiesysteem te onttrekken of om sancties te treffen.

14.02 **Louis Michel**, ministre (*en français*) : La visite a eu lieu du 28 au 31 janvier. La Troïka s'est d'abord rendue à Kuala Lumpur, en Malaisie, pour rencontrer le représentant du Secrétaire général des Nations Unies sur la Birmanie, Razali Ismail. Puis, à Rangoon, elle a vu le général Khin Nyunt, numéro trois du régime, et Anne Sanne Sou Chi, prix Nobel de la paix et présidente du parti national *League for Democracy*, ainsi que les ministre et vice-ministre et de nombreux officiels des Affaires étrangères, des officiels du ministère de la Justice, des représentants de la société civile et organismes des Nations Unies, et enfin, des ambassadeurs. L'accès à tous les interlocuteurs a été autorisé sans difficulté. À part M. Razali, les membres de la Troïka sont les seuls étrangers à avoir rencontré Mme Sanne Sou Chi depuis cinq mois. L'entretien a duré deux heures vingt. Ils ont constaté le sérieux des pourparlers en cours entre les militaires du SPDC et le NLD. La Troïka fera son rapport à l'Union, qui encourage les contacts entre le SPDC et le NLD. Mme Anne Sanne Sou Chi n'a exprimé aucune demande précise à la Troïka. Le ministre de l'Emploi vient de m'écrire pour me demander les mesures que nous comptons prendre afin de répondre à l'appel du BIT. La concertation est en cours. L'Union européenne n'a pas attendu la décision de l'OIT pour retirer à la Birmanie le bénéfice du système de préférences généralisé ou pour prendre des sanctions.

14.03 **Muriel Gerkens** (ECOLO-AGALEV): Ik verheug mij over de standpunten die de Europese Unie en België hebben ingenomen. Ik ben ervan overtuigd dat de situatie enkel zal evolueren als internationale druk wordt uitgeoefend, omdat men niet op de goede wil van de junta hoeft te rekenen. Ik hoop dat u ons verder op de hoogte zal houden en ons het rapport van de trojka zal bezorgen.

14.03 **Muriel Gerkens** (ECOLO-AGALEV) : Les positions de l'Union européenne et de la Belgique me réjouissent. Je suis convaincue que seule la pression internationale permettra à la situation d'évoluer, car on ne peut compter sur la volonté de la junte. J'espère que vous continuerez à nous informer et que le rapport de la Troïka nous sera communiqué.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

*De openbare commissievergadering wordt gesloten
om 18.06 uur.*

*La réunion publique de commission est levée à
18.06 heures.*